Aan 't Minnewater

Maurits Sabbe

bron
Maurits Sabbe, *Aan 't Minnewater*. Heideland, Hasselt, 1968 (tweede druk Vlaamse Pockets)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/sabb002aant01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

Cieltjie

'T WAS zo heet, dat de kraaien gaapten op de daken.

Geen mens kwam op straat, tenzij hij ertoe verplicht was, en al wie door die blakende hitte liep, zocht naar een plekje lommer, als een dorstige naar een teug water.

Zo'n hitte voorspelde zeker en vast donder en bliksem. Al de weerkundigen van de stad wilden erop wedden, dat de kat nog over een uurtje ‘te kore zou gaan’. Meer dan één voelde zijn eksteroog jeuken; katten maakten hun toilet en merels floten met schelle stem om regen. Er was ongetwijfeld onweer aan de lucht...

Bij Vinckemeyer, een weduwnaar, die de schaapjes op 't droog had en met zijn enige dochter leefde, was 't vandaag grote was.

Of er gezweet werd over de dampende kuipen in het kleine washuis. Nooit in haar leven had de oude wasvrouw zo'n vreselijke hitte gekend, ‘de mensen gingen waarachtig allemaal smelten gelijk roet’. Vinckemeyer, aan een rustig leven gewend, zijn tijd verdelend tussen 't zorgen voor zijn duiven, - en daarvan was hij geen klein liefhebber! - zijn maaltijden en 't roken van zijn ‘puuptjies toebak’, was thans door de ongewone drukte van de was uit zijn humeur gebracht. Hij liep pruttelend en morrend rond. Van tijd tot tijd gevoelde hij reumatiekkrampen in de benen, een voorteken van onweer, dat meehielp met de vreselijke warmte om Vinckemeyers stemming te verergeren.

- Cieltjie, zei de werkvrouw tot Vinckemeyers dochter, zoe je ostjeblieft 'n akertjie* woter willen pitten an 't traptjie?

- Seffens! klonk het antwoord.

- Zie mo' da' je nie' en trutselt oenderweg, vermaande Vinckemeyer kregelig, w'hein je thuus nodig, en 't en is geen weer om lange up strote te bluven, 't got dunderen.

* Emmer.

Cieltjie zou dat voor gezegd houden, want ze merkte wel, dat het onweer niet alleen in de lucht dreigde.

Het ‘traptjie’, waarvan de dagloonster sprak, was een paar straten van Vinckemeyers woning verwijderd. Een mooier hoekje kon men langs heel het rekje* niet vinden.

Het reitje doorkruist de stad in alle richtingen. Hier bespoelt het oude grijze kaaien, waarop mos en andere steenplanten woekeren; ginder tuintjes, waar allerlei groen opschiet en over hekjes in latwerk afhangt als wou het van het water drinken. Maar hier aan het trapje is het reitje op zijn aardigst.

De bouwvallige achtergevels, die 't omringen, moeten reikhalzen om over de bomen van de tuintjes uit te kijken. Een verweerde, afbrokkelende vestingtoren verheft zich daar nog, met een weelde van kruid en bloemen getooid. Het is alsof al dat groen, verschillend van tint, zijn best deed om die oude kaaien, muren en gevels in een fris jong kleedje te steken.

Op het water dreven plompbladeren met grote sneeuwwitte bloemen. Een paar nog wittere zwanen gleden daar trots heen en weer als waren ze er heer en meester.

Toen Cieltjie het zandstenen trapje afgedaald was om water te scheppen, gevoelde zij zich zo verkwikt in de schaduw van de welriekende vlierboom, die naast haar uit een hoekje grond opschoot, dat haar een zucht van verlichting ontsnapte. Het meisje gevoelde zich geheel anders in die lekkere koelte; die frisheid streelde haar, met wellust snoof ze de geurige lucht op.

Kijk, kijk, hoe ‘pront’ die zwaan daar vlot, ze zoekt gewis de gunst van haar gezellin. Ik mag gestolen worden, als die twee niet vrijen! Kijk, hoe ze verliefd naast elkander blijven.

Hoor, hoor, hoe boven Cieltjies hoofd dat vogelken orgelt. Wat een levendig ding, het wipt en hipt in de

* Waterloopje, dat men bij een Hollandse stadsgracht zou kunnen vergelijken.

scherpriekende vlienderkruin, en vedelt en kwedelt, dat het een aard heeft.

En hoe streelt en laaft die koelte!

Ben je schuldig, als je onder al die verleidende wellust alles vergeet? Als je vergeet water te putten? Waarachtig neen!

Hoe klaar is toch dat water. Als in een spiegel ziet Cieltjie 't blauw van de hemel erin weerkaatst; ze ziet er de opstekende wolken in voortschuiven; ze ziet er haar eigen gezichtje in - een poezelig gezichtje, met een paar deugnieten van oogjes, levendig reine hartespiegels.

Ei! Wat valt er daar in 't water? 't Is toch nog geen regendroppel? Plof! Daar valt er nog een. 't Is waarachtig een steentje, dat over de kaai gegooid wordt. Plof! Nog een, en nog een. Wat voor een guit werpt er toch die steentjes?

Maar vóór Cieltjie kan opkijken, stuift een flinke jongen de trap af, en grijpt het meisje zacht bij de handen.

- Cieltjie, toch nie' verschoten, hé?

- Lieve God! Hoe kom je gy hier, Frans? vraagt Cieltjie, schijnbaar verrast.

- Hoe da'k hier kommen? Wal, m'n hertenagele, overal wo' da' je gy zyt, mag ekik toch ook zyn!

- Da' smyten van die steentjies hei me fyn de schrik up 't lyf gejaagd.

- Och Cieltjie, 't en was toch zo erg nie, hé? Mo' wa' doe je gy hier azo ollene an da wotere?

- Den aker vullen, lik of da' je ziet.

- Mo' 'k en zie niemendolle. Jen aker is leeg.

- Go' je weerol plaagsteirten? 'k Moeten hoostig den aker vullen en nor huus goon.

- Omda' 'k hier gekommen zyn, go je nu ol met 'n keer wegbiezen, lik of da' je den duvel gezien haadt.

- In 't gehele niet, Frans! Mo' vôder wacht, en j'is nogol viesgezind vandage! En ook, kykt e'keer no' de lucht, 't go gon dunderen en bliksemen.

Inderdaad, de lucht begon zwart te zien.

- Os 't azo is, Cieltjie, 'k en go je nie langer bezighoeden. Mor eer da' je weggoot, moet ik nog wat hein van je.

Frans lachte zo rond en oprecht toen hij dat zei.

- Wat hein van myn? vroeg Cieltjie onnozel, 'k en ben je niemendolle schuldig. Kom, loot me goon, wa' zoe'n de menschen wal zeggen?

Cieltjie boog bevallig vlug, putte water, en wilde de trap weer op, maar Frans hield haar tegen.

- Och Cieltjie, zeide hij, der en is geen levende ziele, die ons ziet. Kom, kryg ik geen totjie van je?... Neen? 't Is wal... mo' je krygt er gy toch eentjie van mien.

En zijn arm om Cieltjies middel slaande, drukte hij een warme kus op haar hooggekleurde wangen, en hield haar een stond aan de borst gedrukt.

Maar eensklaps kraakt een geweldige donderslag los, en vreselijker, treffender nog dan de donder, klinkt op de kaai een zware, bekende stem. Cieltjies vader!

- Here m'n God! Hei 'k van me leven...? 't Is schandollig! 'n Treffelike joengen loot treffelike meistjies g'rust up strote. Vo' wien anzie je gy myn dochter, malkboord? Go' leer jen ambacht, lope! Je zy nog veel te joenk om te vryen. 'k Zoe je verzoeken van die gemene streken achter te loten!

Frans zocht om een woord ter verontschuldiging te plaatsen, maar geen mogelijkheid! Vinckemeyer ratelde altijd door. Een zware dondervlaag was losgebroken en dreigde het drietal kletsnat te regenen. Geweldige bliksems kliefden de ruimte, zo dichtbij dat ze 't water scheerden; de ene ‘ketterslag’ volgde op de ander. 't Was niet pluis op straat.

De vader zag wel, dat de beteuterde Frans iets zeggen wilde, maar in zijn opgewondenheid snauwde hij hem telkens toe: ‘Scheir je weg, malkboord, makt da' je uut m'n ogen komt!’ Toen Frans vond, dat hij tegen die dubbele storm niet bestand was, en het

geraadzamer oordeelde te vertrekken, riep Vinckemeyer hem achterna: ‘En ziet da’ je m'n huus up geen hoenderd steppen en nodert. Hoed je g'heel koeste, mannetjie, of je go' mê' myn te doen hein!’

Dat was een gruwzame uitspraak voor Frans, hij had echter de moed niet om tegen te spreken; hij droop af, wanhopig...

De rést - en dat was niet het kleinste deel - van vaders bui viel nu op Cieltjie neer.

- Ha 'k ooit geweten, riep Vinckemeyer, wiens woede zelfs door het geweld van de regen niet kon gekoeld worden, ha 'k ooit geweten, da' 'k zo'n dingen mê' m'n enige dochter zoe beleven, 'k en had er liever nooit ene g'hed. Makt da' je nor huus komt! Verdriet van jen oeders!

Vinckemeyer stapte naar huis toe, onophoudend grommelend. Slechts enige ogenblikken bleef hij stil, om angstig op te kijken naar een van zijn duiven, zijn beste, grauwe prijsduif, die met verlammende wiekslag tegen de stortvlaag worstelde.

- Koerekoerekoere! riep Vinckemeyer met vertederde stem naar de bedreigde duif.

De vogel scheen zijn stem te herkennen; bij een tweede, met nog meer tederheid uitgebracht ‘koerekoere’ streek hij neer.

Vinckemeyer nam zijn lieveling op, streelde hem, stak hem veilig onder zijn jas, en ging met snelle pas voort, nu eens een lief woordje tot de duif richtende, en dan weer zijn dochter toesnauwend: ‘Allez! nor huus! Verdriet van jen oeders!’

Cieltjie liep naast hem, met dikke tranen in de ogen. In die eerste ogenblikken dacht het brave kind maar aan vaders gramschap. Dat was toch ook niet betamelijk van Frans, zo onder de ogen van iedereen... En dan de was thuis...

Het goede schepsel had haar vader zo oprecht lief; àlles zou ze voor hem gedaan hebben. Was hij goed geluimd, dan was het zonneschijn in haar hart. Maar nu had hij gezeid: ‘Verdriet van jen oeders!’

Wat een bliksemflits kliefde het ruim! Heel de lucht was vuur en vlam.

‘Verdriet van jen oeders!’ Die woorden klonken haar zonder ophouden in de oren. ‘Verdriet van jen oeders!’ Maar dat was smartelijk om te horen. Hoe meer ze daarover nadacht, hoe meer de tranen haar heldere ogen benevelden. ‘Verdriet van jen oeders!’

En nog eens zo'n schrikkelijke bliksem.

Thuis duurde de gramschap van Vinckemeyer nog voort, maar hij voer zo hevig tegen zijn dochter niet meer uit, omwille van de werkvrouw.

De avond was reeds gezonken, toen het onweder allengskens aftrok. Een flauwe bliksemklaarte verbleekte slechts bij pozen het rosse licht van de oordjeskaars, die Cieltjie voor Onze-Lieve-Vrouw had aangestoken. Een onbestemd dondergedommel was nog hoorbaar. Maar weldra was alles weer rustig.

De werkvrouw trok naar huis. Vinckemeyers gramschap schoot weer los, met des te meer heftigheid, daar hij zich voor 't fatsoen bedwongen had. Cieltjie moest nog veel horen, dat haar pijnlijk viel; dat ruwe ‘Verdriet van jen oeders!’ werd nog herhaald, en op Frans werd er heftig gescholden. Cieltjie doorstond dat alles zonder spreken, zij was het hart in.

Toen ze op haar slaapkamertje was, brak ze in snikken los. Zo bleef ze lang zitten. Eindelijk, toen het reeds tamelijk laat was, zonk zij op de knieën voor haar ledikant. Vóór haar, aan de wand hingen allerlei afbeeldsels van heiligen; de maagd Maria, die de bedrukten troost, hing er ook, omringd met vele goudpapieren starrekens. Cieltjie zou haar avondgebed prevelen met gevouwen handen.

Maar wie luisteren kon, - o zo fijn en scherp - zou zachtjes, heel zachtjes, en toch met eindeloze hartstocht gehoord hebben, als een akte van hoop en liefde: ‘Och Frans, 'k zie je toch zo geiren!’

Als een kloekgebouwde jongen eenentwintig jaar ge-

worden is, mag men hem nog een ‘melkbaard’ noemen? Dat had Vinckemeyer maar in zijn bui van gramschap kunnen verwijten aan Frans.

‘Leer liever een ambacht!’ had hij nog gezeid. Maar dat was geheel onverdiend! Frans kende een ambacht, en reeds zo goed, dat het hem wekelijks een aardig sommetje voor zijn moeder opbracht.

‘Je zy nog veel te joenk om te vryen!’ dat had Vinckemeyer ook gezeid. Maar, lieve God, wie kan aan de liefde zeggen: kom dàn, maar nù niet. De liefde heeft je vast, als *zij* wil. De ene neemt ze vroeg, de andere laat, en daarop valt niet te redeneren.

Frans had ze heel vroeg vastgegrepen. Hij was pas zestien jaar, toen dat kwelduiveltje hem al in het hart zat. Cieltjie van Vinckemeyers kon hij niet ontmoeten zonder rood te worden tot in ‘'t pitjie’ van zijn hals, hij droomde ervan bij dag en nacht, hij had ze lief, o onuitsprekelijk lief! Maar lang bleef die liefde een heerlijk lied zonder woorden. Hij dorst Cieltjie niets zeggen. Hij was wel dikwijls bij haar, - zijn oom, de bakker, woonde immers naast Vinckemeyer - hij meende wel te zien, dat Cieltjie ook een ‘boontjie’ voor hem had, maar geen klank liet hij ontsnappen van dat mooie lied, dat hem in hart en zinnen zong.

Toen brak het eens los in volle akkoorden. Frans moest zich voor een lange tijd uit de stad verwijderen, en juist op de avond vóór zijn vertrek ontmoette hij Cieltjie.

't Was op een eenzame kant, bij een laag muurtje, waarover een geurige jasmijnstruik en ander loof heenruisten. Ze hadden elkander daar bij toeval ontmoet, en was het de avond of wat ook, hier kon Frans zich niet langer bedwingen.

- Cieltjie! sprak hij, morgenvroeg moet ik vor 'n lange tyd vertrekken...

- 'k Weet het, Frans, j'heit m'ol gezeid...

Wat suisde haar stem weemoedig.

- Cieltjie! 'k go'n zo lange moeten wegbluven... 't is om m'n ambacht in de perfeksie te leren.

- Ja...

Nu aarzelde Frans, als zocht hij naar woorden.

- Cieltjie, zoe-je-nie' e' keer no' gunter overkommen, j'heit er toch familje weunen?

Het meisje keek wat vreemd op, wist niet wat te antwoorden, maar sprak eindelijk half-lachend, half-ernstig:

- Ja, mo' de voyoze is zo diere, Frans...

En nu scheen ze bepaald te jokken:

- 'k Moeten sporen, Frans, vo' m'n oeden dag!

- Moe' je gy zorgen vo' jen' oeden dag, Cieltjie?...

- Nateurlik, wien zoedt er anders?...

- Och Cieltjie, barstte Frans uit, en fors greep hij nu haar handen, loot *myn* zorgen vo' jen oeden dag! 'k Zien je toch zo godsalmachtig geiren!

En zijn handen drukten harder de kleinere meisjeshanden, hij nam Cieltjie om haar middel, en keek haar diep, zalig diep in de vochtige ogen.

Hoe geurden die jasmijnen! 't Was of ze wolken van balsem lieten neerzijgen.

Cieltjie sprak geen woord, maar haar hoofdje zonk op zijn brede schouder, alsof onzichtbare handen van liefde het nederduwden. En in de zalige stilte, die beiden omringde, hoorde Frans niets dan een doffe snik, die uit Cieltjies jagende borst opkropte.

Sedert die avond waren zij met elkander naar hart en ziel verbonden.

De tijd is een akelig luie slak voor wachtende verliefden. Frans bleef één jaar weg, maar dat scheen hem en Cieltjie een eeuwigheid. Eindelijk was de trage leertijd verlopen, en beiden lagen weer aan elkanders hart. Het was nu besloten, over een paar weken zou Frans aan Cieltjies vader haar hand komen vragen. Weigeren zou Vinckemeyer niet; Frans was toch wel een flinke, degelijke borst, en volkomen in staat een gelukkig huisgezin te vormen.

Maar er werd buiten de waard gerekend! Juist

twee dagen na de afspraak van de verliefden viel de ongelukkige gebeurtenis voor aan het trapje! Vinckemeyer zou dat zo gauw niet vergeten. Hij was, als de meesten uit zijn stand, hardnekkig koppig, vooral in zaken van minder belang. Cieltjie werd bij de minste misgreep herhaaldelijk aan het droevige voorval herinnerd. De verontschuldigingen, die ze eens waagde in te brengen, vermochten slechts Vinckemeyers prikkelbaarheid te verergeren.

Het was daarbij nog alsof de duivel zich met het spel bemoeide, om het helemaal te verbrodden. Een nieuwe gebeurtenis, nog erger dan de eerste, kwam Vinckemeyer voorgoed tegen Frans en zijn ganse familie opruien.

Bij Vinckemeyer was een van zijn oudste, beste vrienden tijdelijk komen logeren.

Wat een genot voor die twee oude kameraden, gedurende de eerste dagen van dat samenzijn! Al de herinneringen uit hun goede, jonge tijd kwamen te voorschijn. Nauwelijks had de ene een grap verteld, die ze vroeger samen uitrichtten, of de andere haalde er een tweede uit; en zo zonder eind.

's Avonds vooral, in de oude herberg *De Kersenboomgaard*,

het lokaal van Vinckemeyers duivenkring, kwamen al die oude histories weer ter sprake. Daar ontmoette men andere kennissen uit vroeger tijd, die ervan wisten mee te praten; en soms bleven al die oude vrienden ‘pekken’ tot heel laat in de nacht.

Daar waren ze weer voor hun grote, geijkte pinten neergezeten.

- Mo' Blanders, zei er een uit de kring tot Vinckemeyers vriend, bloos je nog zo goed de trompette lik in den tyd?

- Wa' zoedt-ie! lachte Pietjie de plafonneur, z'n osem en is nie lang genoeg meer!

- Bah! Bah! viel Blanders in, je zoe' je kunnen bedriegen.

Blanders sprak ernstig. Hij was vroeger lid geweest van de fanfare, en stond toen bekend als de beste

muzikant. Dat was altijd zijn trots geweest, en zelfs nu nog, niettegenstaande zijn vijftig jaren, wilde hij van die titel geen afstand doen.

- 'k Zoe je toch nog e keer were willen horen! zei 't olik plafonneurtje, dat al een plannetje smeedde om de oude Blanders te vangen. Blanders zou toch niet meer spelen kunnen, redeneerde de stukadoor, en dan zou er gelachen worden!

- 't Akkoord! zei deze evenwel, tegen Pietjies verwachting. Mo' wor is 't er 'n trompette?

- Ha! Ha! riep de plakker zegevierend, 't is azo da' je ons wilt bedriegen. Maar 't en kan nie' pakken, wee'je! De zeune van den boos bloost ook de trompette. Thur, briengt e' keer jen instrement!

De zoon van den huize ging het speeltuig halen. Blanders, die toch zo zeker van zijn kunde niet meer was, wendde echter plotseling voor dat het gek zou zijn zo laat in de avond nog de trompet te gaan blazen. De mensen zouden wel denken dat ze hun vijf niet meer hadden in *De Kersenboomgaard*. Morgen wou hij wel eens een ‘airtje’ spelen.

Allen vonden dat bezwaar gegrond, alleen het geslepen plafonneurtje zei dat het ‘ol vodden woren’, dat Blanders niet meer spelen kón, en dat hij al die maniertjes maakte om zijn ‘ere te kavelen’*.

Blanders, geprikkeld, verbond zich om morgen een deuntje te spelen. Hij wedde erop met de ongelovige, kleine stukadoor.

De trompet van de zoon uit *De Boomgaard* had Blanders meegenomen, om zich 's anderendaags wat te oefenen.

Viel hem het ‘bruun’ bier te zwaar, of was hij nog voortdurend onder de invloed van het prikkelend gesprek, in elk geval kon de oude Blanders die nacht geen oog sluiten.

's Morgens was hij uit het bed bij de eerste klaarte, liep in de kamer rond, zette zich neer, stond weer

* Te vrijwaren.

op, en deed eindelijk het venster open. De frisse morgenlucht en de stilte op straat deden hem goed, ze gaven kalmte.

Blanders stond een poos bij het venster in gepeinzen. Zou hij nog een solo kunnen blazen? 't Was toch al meer dan tien jaren, dat hij zijn muziektuig niet in handen had genomen. Maar zou 'n mens dat wel zo spoedig ontleren? Onwillekeurig nam hij de trompet in handen, die hij 's avonds had meegebracht. Hij bekeek ze aandachtig, tokkelde op de sleutels als een kenner, scheen over de trompet bevredigd, en bracht ze als onbewust aan de mond.

Daar blies hij, waarachtig, daar blies hij! Hij kwam in geestdrift. Wel kraakten en kwaakten de tonen bijwijlen, maar dat zou wel beteren. Met goede moed blies hij voort, dat het schalde over de stille stad.

Blanders kreeg echter zijn kalmte terug en legde de trompet neer. Hij ging naar beneden, waar de waterketel reeds het ‘goêmorgen’ ruiste.

Het trompetgeschal had nauwelijks een paar minuten opgehouden, toen Vinckemeyers straat al met eens een buitengewone drukte vertoonde. Van beide kanten zag men knechts, meiden, kinderen haastig aanlopen, met korven en handdoeken. Wat was er toch gaande? Het leek wel een wedren. Daar tuimelde een zwaarlijvig man in zijn haast over een jongen, die er dan nog plezier in scheen te vinden; ginds geraakten twee meiden aan 't kijven, omdat de ene de andere opzij drong; de melkvrouw had alle moeite om met haar emmers door het gedrang te geraken. Wat een gewoel, wat een gewoel!

Naar het bleek, wilden al die mensen bij de bakker, de oom van Frans, binnendringen. Er was een waar opstootje ontstaan vóór zijn deur. De bakker zelf stond, witbestoven, zijn armen te bewegen te midden van al de toestromenden.

- Wien hoed je gy vo' den aap, bakker! klonk het uit de hem omringende troep.
- Mo', lieve vrienden, 'k en hein ik geen ‘hete-

brood'* geblozen! riep de bakker, met spijt in de stem.

- Je peist toch zeker nie', da' me wiender doof zien, 't kloenk lik de trompette van 't latst' oordeel! sprak er een, die bijzonder op het hetebrood verlekkerd was.

- Ja, lieve vrienden, z'hein geblozen, zei de bakker, hier in de strote, dor deur de veister van Vinckemeyers, ze stoot nog open! 't Is 'n schande zo'n poetse te spelen. 't Is goed om ol de kalanten te doen wegbluven.

Zijn gramschap was zeer hoog gestegen, zijn aangezicht zag gloeiend rood onder de bloemlaag, die 't bedekte. Hij ging bij Vinckemeyers bellen. Deze kwam zelf openmaken. De bakker begon ratelend tegen hem te schelden; een ware vloed van woorden stortte hem uit de mond. Het was een schande; wist Vinckemeyer dan niet wat klanten waren; als Vinckemeyer dacht, dat zijn gebuur zich liet bespotten, dan was hij deerlijk mis. 't Was een aartsdomme, gemene streek van Vinckemeyer!

In plaats van kalm uit te leggen wat er gebeurd was, liet Vinckemeyer zich - oplopend als hij was - door het schelden van de bakker op zijn beurt tot gramschap opwinden. Hij gaf zijn buurman de repliek en gooide de deur voor diens neus toe. Zolang er nog toehoorders op straat bleven ging de bakker voort met luide tegen Vinckemeyer te schelden. Deze kwam nog eens vragen of het haast genoeg was, maar trok zijn deur alras weer toe, grommelend, dat 'die menschen' geen lachen konden begrijpen, dat men van 'dat volk' niets dan kwaads en gemeens moest ver-

* In verscheidene Vlaamse steden staken de bakkers op zekere dagen de trompet, heel vroeg in de morgen, om te kennen te geven dat ze brood verkochten dat pas uit de oven kwam. Het 'hete' brood werd als een lekkernij zeer gezocht. Dat oude gebruik is bijna geheel uitgestorven. Te Brugge hebben wij nog enkele bakkers gekend, die hetebrood bliezen.

wachten. En met ‘dat volk’ bedoelde hij zijn buurman en Frans en hun ganse familie.

Er was maar één persoon aan wie dat geval met de trompet oneindig veel plezier deed! De kleine plafonneur namelijk. Het ventje vond die grap zo prettig, dat hij lachte, tot de tranen uit zijn piepoogjes sprongen. Wel vijftigmaal heeft hij sedertdien aan Blanders verweten, dat hij nog alleen goed was, om op heel gebrekkige wijze ‘hetebrood’ te blazen en openbaar schandaal te verwekken.

Frans maakte er zich verdrietig om. Hij had gehoopt, dat de slechte indruk van de ontmoeting aan het reitje weldra zou uitgewist zijn. Maar nu kwam die nieuwe, erge verwikkeling zijn hoop gans vernietigen. Van Cieltjie, die hij nog van tijd tot tijd achter een hoekje wist te ontmoeten, hoorde hij hoe haar vader voortdurend tegen hem en de zijnen uitviel. De vete was nog lang niet gestild, integendeel! De verbolgen bakker had uit wraakzucht Vinckemeyers duiven met een lange staak van zijn dak verdreven, en zijn knecht op de meelzolder geposteerd, om die ‘gemene beesten’ op afstand te houden. Er was dus geen hoop, geen uitzicht meer voor Frans en Cieltjie, die hoe langer hoe meer naar elkander smachtten.

Arme Romeo en Julia!

Wat een mooie, echt zomerse zondagmorgen! De zon goot een blijde stralentinteling over de ganse stad heen, mensen en dieren schenen er alle even vrolijk om. De lucht was zuiver en licht, blauw als een zuiderhemel. Het klokkenspel klepelde en tokkelde op de hoge toren een huppelend deuntje, als wilde het de tolk zijn van aller blij gevoel. Wat een heerlijk beeld van hoop en geluk, zo'n heldere, vrolijk-zingende zondagmorgen!

Voor Vinckemeyer was het een gewichtige dag. Er was immers een duivenprijskamp op handen, een ‘smytinge up Bordeaux’, en hij ‘speelde’ mee. Al geruime tijd zat hij op de zolder uit te zien, of er nog

geen van zijn ‘viazeurs’ in 't verschiet te bespeuren waren. Het weer viel mee voor de prijskamp, men mocht een vroege aankomst verwachten.

Het hoofd door het zolderluik stekende, sprak Vinckemeyer een jongen aan, die kousvoets te wachten stond tot de aangekomen duif in een zakje neergelaten werd langs een koord, die van het zolderluik afhing.

- Hoed-je g'reed, Jantjie, ze gon vandage vroeg thuus zyn!

Jantjie moest dan met de neergelaten duif in volle draf naar *De Kersenboomgaard* lopen, om ze daar aan de zetelende raad over te geven. Gewoonlijk worden meer lopers daarvoor gebruikt, die dan, op verschillende afstanden geplaatst, van malkander de duif overnemen en ze naar *De Boomgaard* brengen. De afstand tussen Vinckemeyers huis en *De Boomgaard* was echter kort; één loper voldeed. Overigens, Jantjie was goud waard als loper, hij kon stormen als een jong paardje.

Vinckemeyer had reeds verscheidene malen vermaand, dat Jantjie zich moest gereedhouden, zonder dat er evenwel iets in 't verschiet was. Jantjie begon dat enigszins komiek te vinden.

- 't Is goed, boos, os ze do' zyn loot ze mo' zakken! riep de bengel half spottend. Wat dacht Vinckemeyer wel van hem? Nog nooit had hij een duif ‘gemankeerd’, waarom die voortdurende vermaningen? Dat werd vervelend. Jantjie wist wel wat hij moest doen.

Terwijl die overwegingen zijn jongensgeest bezighielden, hoorde Jantjie in de verte de ritmische trommelslag en het schelle bazuingeschal van een naderende optocht. Wat kon dàt wel zijn? De ‘gardeciviek’ misschien, of de ‘Balgsche saldoten*’? Indien hij eens kijken ging?

Daar deden een paar slagen op de ‘boemtrommel’

* ‘Belgische soldaten.’ Vereniging van oud-soldaten.

- aankondigers van een muziekdeuntje - de jongen eensklaps besluiten even te gaan kijken. Als een schicht vloog hij de openstaande deur uit, zonder het minste gerucht.

Jantjie was pas weg, toen Vinckemeyer met zenuwachtige haast riep: ‘Past up, Jantjie, dor komt er ol ene!’

Inderdaad, een van zijn duiven kwam met vlugge slagen aangevlogen. 't Was weer die goeie grauwe prijsduif! Dezelfde, die wij hem met zo'n tedere bezorgdheid bij het onweer zagen ter hulp komen. Ze was ditmaal buitengewoon vroeg terug. Er was veel kans, bijna zekerheid, dat Vinckemeyer een mooie prijs ging winnen. Daar streek de ‘grauwe’ op de duiventil neer; Vinckemeyer lokte ze binnen, en stopte ze met bliksemsnelheid in het zakje, dat hij onmiddellijk langs de koord liet neervallen, roepend: ‘Allez! Jantjie, pak nu jen benen oender jen oorms.’

Dat alles was in een paar seconden gebeurd en met zo'n zenuwachtige haast, dat Vinckemeyer niet eens opgemerkt had, dat zijn loopjongen de plaat gepoetst had. Toen het duivemandje op de grond neersmakte, werd hij het pas gewaar.

Eerst begon hij wanhopig te roepen: ‘Jantjie, Jantjie! Wor zy-je?’

Maar zijn noodkreten bleven zonder antwoord, de ondeugd was bepaald weg. Wat 'n schavuit! Zou Vinckemeyer zijn prijs, misschien een eerste prijs, verliezen ter wille van die bengelstreek? Waar mocht Jantjie wel zijn?

Zo goed als hij kon - hij had weer die reumatiek in de benen - strompelde Vinckemeyer de trappen af, beurtelings Jantjie verwensend, zijn erg bedreigde prijs betreurend, en over de pijn in zijn benen klagend. Met het zweet van angstige spijt en vermoeidheid op het aangezicht, was hij eindelijk op de kleine achterplaats aangeland, waar de duif in haar mandje met de vlerken klapperde. Jantjie was maar altijd niet te zien!

Zou zijn dochter Cieltjie met de duif tot aan *De Kersenboomgaard* niet lopen? Ze was toch jong genoeg; ware het niet wegens die reumatiek, hij liep zelf! Maar nu herinnerde hij zich, dat Cieltjie naar de mis was, en nog een hele tijd kon uitblijven. Met een spijtig, gespannen gezicht nam hij het mandje op en ging tot aan de deur, om uit te zien of dààr geen redding opdaagde. Jantjie was misschien maar even op straat gegaan...

Neen, Jantjie had bij de doortocht van de burgerwacht een paar kennissen ontmoet, en liep nu opgetogen, dansend en springend, vóór de muziek, die juist een ‘airtjie’ speelde, dat hij kende, en dus uit volle borst meezong.

‘Het deed erom!’ Terwijl Vinckemeyer hunkerend op de uitkijk stond, scheen de straat als leeggevaagd. Er kwam wel een heer voorbij met een hoge hoed op, maar, hoe Vinckemeyer ook lust daartoe gevoelde, aan deze dorst hij niet vragen om tot aan *De Boomgaard* te lopen.

O die schelm van een jongen! En dan, die bliksemse reumatiek, die hem als gekluisterd hield! Vinckemeyer krabde zich van wanhoop achter de oren.

Wacht! Hij hoorde stappen. Inderdaad, daar naderde een jongeman, met het hoofd kommervol naar de grond gericht. Hij scheen verrast, toen hij Vinckemeyer in zijn deur zag staan. 't Was Frans.

Vinckemeyer had hem herkend, de kerel, die zijn dochter op de openbare weg dorst kussen, de neef van zijn onhebbelijke buur. Gedurende enkele ogenblikken aarzelde hij. Zou hij 't wagen? Als hij nog bleef wachten was alle hoop op de prijs verloren. Frans zou hem toch niet weigeren de duif naar *De Boomgaard* te brengen. De strijd was geleverd.

Vinckemeyer ging tot Frans met aarzelende tred, als kostte het hem veel moeite. Frans bleef verbaasd staan, maar zodra hij uit het bijna smekend gestotter van Vinckemeyer begreep wat er scheelde, nam hij

het zakje tussen de tanden en liep wat hij lopen kon, regelrecht naar *De Boomgaard*.

Een zalig genot van verlossing, van redding, overweldigde Vinckemeyer. Hoe zonderling iets toch draaien kon; de jongen, die hij zo'n wrok toedroeg, kwam hem nu uit de pijnigingen van de wanhoop redden!

Frans stormde *De Kersenboomgaard* binnen.

In de herberg waren reeds verscheidene liefhebbers rondom de raad verenigd. De intrede van Frans werd begroet met gejuich. ‘D'eerste duve!’ werd er geroepen.

- Wiens zen duve is 't? vroeg de president.

Frans, die zijn zakje neergezet had, kon nauwelijks nog zeggen: ‘'t Is de duve van Vinckemeyer!’, zodanig had hij zich buiten adem gelopen.

‘De duve van Vinckemeyer!’ Die woorden schenen al de aanwezigen als te verstommen. Welhoe Frans, dezelfde Frans, van wie Vinckemeyer niets dan kwaad wist te vertellen, bracht hier zijn duiven? Wat mocht daarachter schuilen? Pietjie de stukadoor, die ook tot de duivenmelkerscommissie behoorde, kreeg een zonderlinge uitdrukking op het zeurig gelaat. Men kon er hoge verbazing op lezen, en terzelfdertijd iets van verdrietigheid, wellicht omdat hij vermoedde, dat Vinckemeyer en Frans weer overeengekomen waren.

De prijswinnende duif werd maar met half zoveel belangstelling omringd als naar gewoonte. De meeste liefhebbers hadden het te druk met het overwegen van dat raadsel. Hoe was Frans toch aan de duif van Vinckemeyer gekomen?

Hoe vurig ze ook wensten de sleutel van het raadsel te krijgen, toch was er geen van al de aanwezigen, die aan Frans rechtstreekse inlichtingen dorst vragen. Ze maakten enige zoutloze opmerkingen over de prijswinnende duif, die nu in een van de kooien zat, die als een gebergte tegen de muur opeengestapeld waren.

Frans gevoelde heel wel, dat er iets scheelde. Er is immers niets dat wij fijner en rasser opmerken, dan wanneer men rondom ons iets van ons denkt, dat men niet wil laten blijken. Hij dronk een glaasje voor 't lopen, ging bij de een en de ander, en dacht er pas dan aan, dat het misschien wel goed ware Vinckemeyer het blijde nieuws te gaan melden.

Even buiten de deur, zag hij dat Vinckemeyer met veel krachtsinspanning op *De Kersenboomgaard* afkwam. Frans gaf hem een teken, dat zijn duif het eerst was aangekomen. Een uitdrukking van vreugde kwam op Vinckemeyers gelaat, en toen hij bij Frans kwam, hield hij zich alsof hij zijn beste vriend vóór zich had. Hij drukte Frans de hand en bedankte hem.

Frans zei, dat hij Vinckemeyer maar een klein plezier gedaan had, dat Vinckemeyer er maar liever niet van moest spreken. Maar hij gevoelde veel meer dan hij uitsprak. Hij gevoelde, dat het toeval hem hier de heerlijkste hulp verleend had, om zijn droom te verwezenlijken.

Vinckemeyer had hij langs zijn zwakke zijde gewonnen; al wie hem in zijn duivenpassie goedkeurde of hielp werd Vinckemeyers beste vriend! Voor Frans was een weldadige hoop opgegaan, en nooit had hij zich zo gelukkig gevoeld als toen Vinckemeyer hem de hand drukte, en hem meevroeg om in *De Boomgaard* een glaasje op het succes te drinken.

In de zindelijke keuken hoorde men alleen de tiktakkende hangklok en de kanarievogel, die, in zijn muit, tussen twee bloeiende fuchsia's op het vensterblad, van tijd tot tijd een schel gefluit aanhief, dat eerder verdrietig dan vrolijk klonk.

Cieltjie zat bij het venster, in droevige stemming. De hindernissen, die haar betrekkingen met Frans voortdurend belemmerden, hadden haar al vaak verdriet aangedaan; maar in al die tijd had ze zich nog zo ongelukkig niet gevoeld als op dit ogenblik.

Van de kerk had ze zich naar huis gehaast om voor het noeneten te zorgen.

Zolang ze met het bereiden van het maal bezig was ging het haar goed, ofschoon ze toch zodanig verstrooid was, dat ze op het punt stond, om de melk, voor de bloemkolen bestemd, in het bradende vlees te gieten. De klok had al lang twaalf geslagen, alles was gereed; Cieltjie wachtte ongeduldig op de thuiskomst van vader.

Terwijl ze daar zat, niets horend dan de eentonige slag van het uurwerk, was het haar alsof nu pas voor de eerste maal haar droefheid geweldig losbrak; haar hart was te eng, om het wassend gevoel in te houden, dat haar geheel overrompelde. Wat hadden Frans en zij toch gedaan, om zo weinig geluk te hebben?

Voor de eerste maal had ze een gevoel van verlatenheid. De tafel stond gedekt vóór haar, en niemand zat erbij. Ze was gewoon haar vader rondom haar te horen, nu heerste een onhuiselijke stilte in het vertrek. Dat alles merkte ze nu op, omdat ze op haar vader wachten, lang wachten moest. Het scheen haar, dat niemand zich om haar bekreunde. En weer dacht ze aan haar goede moeder, die ze vóór een zevental jaren verloren had en wier portret daar aan de muur hing. Och! ze ware zo gelukkig geweest, had nu een vertrouwde stem maar één goedig woord tot haar gericht; maar dat zwijgen in huis, dat vervelende getiktak verhoogde slechts haar verdriet. Het goede schepsel kreet zich de ogen rood.

Eindelijk hoorde zij met de sleutel op de deur wrijven. Na wat vruchteloos tasten kreeg men hem in het slot. Vinckemeyer was daar.

Met haar voorschoot droogde Cieltjie haastig het aangezicht af, en deed moeite om zich niet te verraden.

- Wal, voder, is da' toch wegbluven! zei ze, half berispend. 't Is ol één gepasseerd, en 't eten wordt koed!

- Och, Cieltjie, 'k en koste nie weg uut De *Bo*-

goord. Je weet zeker ol da 'k den eerste pries hein, met de grouwe duve?

Cieltjie hoorde 't wel aan haar vaders stem, zag het aan zijn ongewone opgewondenheid, dat hij de eerste prijs bekomen, en die overwinning met enige glaasjes gevierd had. Vinckemeyer was zo'n ‘beetjie verblyd’, hij scheen voortdurend een lachbui te moeten bedwingen, floot een poos een deuntje tussen de tanden, en wou dan weer de voortreffelijkheid van zijn ‘grouwe duve’ gaan roemen.

Cieltjie dwong hem te eten; maar wat ze ook deed, Vinckemeyer ‘had het babbelen in’, en nauwelijks had hij een lepel soep genomen, of hij onderbrak weer zijn maal, om van de ‘duve’ te vertellen.

Cieltjie, in haar droevige stemming, stelde weinig belang in de duivenkunst-uitweidingen van haar vader. Maar eensklaps richtte Vinckemeyer zich tot haar, met een uitdrukking van uitbundig plezier op het aangezicht.

- Rood e' keer, Cieltjie, wien dat er met de duve gelopen heit!

Cieltjie meende, dat het kleine Jan was. Neen, ze was mis. Nog een paar andere jongens uit de buurt noemde ze op. Neen, die waren het allemaal niet.

- Mo' zeg het liever zalve, voder, 'k en kan ik da' toch nie roon!

- Awal, Cieltjie, 'k en go 't je pertans nie zeggen, je zoedt te veel plezier hein! Vinckemeyer vond zijn woorden bijzonder grappig, hij ‘verslikte’ zich bijna van 't lachen.

Cieltjie drong niet verder aan, omdat ze wel wist dat vader een beetje ‘deur de neuze’ was.

Vinckemeyers gedachten schenen ook plotseling een andere richting genomen te hebben. Gedurende enige ogenblikken keek hij naar het portret, dat, vlak vóór hem, aan de wand hing. Het beeld van zijn gestorven vrouw; een vriendelijk gelaat, waarop goedheid en liefde te lezen stonden. Met een plotse vertedering in de stem, sprak hij:

- Leefde ze nog, m'n brave Marie, God gedienkt heur ziele!, ze zoe me' geluk den uutslag van den pryskamp g'hoord hein!

En nu begon Vinckemeyer met eenvoudige woorden, maar met een waar gevoel over zijn afgestorven vrouw te spreken. Zulke brave vrouwen waren er niet meer, goed, oppassend, en met flinke ‘oorms an 't lyf’! Hij sprak over al het geluk, dat hij met haar genoten had, en naarmate hij voortging werd hij meer en meer geroerd. Hij sprak over hun eerste liefde, de schoonste tijd van zijn kleinburgerlijk bestaan, en richtte tot zijn dochter de volgende vermaning, die haar zeer vreemd trof:

- Cieltjie, os je trouwt, handelt me' je man, lik je moeder zolliger met je voder!

Maar Cieltjie, op wie die lof van haar moeder grote indruk gemaakt had, en nu eensklaps als besloten tot iets zeer gewichtigs, wierp van zich af wat Vinckemeyers woorden bevreemdend voor haar hadden; en als door haar gevoel overstelpt, sloeg zij beide armen om vaders hals, en zag hem smekend, verlangend in de ogen.

- Och voder! snikte ze.

Vinckemeyer begreep die doordringende blik, en dat éne woord, die als een verwijt bevatten. Hij zag in, hoe hij tegenover Frans verkeerd had gehandeld, hoe hij zijn enige, lieve dochter zonder ernstige grond verdriet aangedaan had, en nu had hij er spijt om. Maar hij klopte Cieltjie geruststellend op de schouder en ging spreken, toen er juist gescheld werd...

Vinckemeyer was blij, dat hij de schel hoorde, want hoe zou hij zijn ongelijk bekend hebben, waar zou hij woorden daarvoor gevonden hebben? Maar hij wist wie er schelde. Hij zegde tot Cieltjie, opgeruimd, en met dezelfde uitdrukking van geheimzinnige vreugde op 't gezicht:

- Allez, Cieltjie, doet open! 't Is de joengen, die met de duve gelopen heit, die klienkt. Hoost je mo'; en ziet da' je nie en verschiet!

Hij bleef scherp luisterend in de keuken zitten. De voordeur hoorde hij openen. Dan een poos stilte. En dan heel zacht het gefluister van twee namen, heel zacht, maar met al de klem van de zegevierende liefde: ‘Frans!’, ‘Cieltjie!’

Meer moeten wij niet vertellen. Enkel zij hier bijgevoegd, dat de vereniging van Frans met Cieltjie door al de kennissen werd goedgekeurd. Geen wanklank werd vernomen, alleen het olijk plafonneurtje vertelde, in stilte, dat Frans een geslepen kerel was, die men niet te ver betrouwen mocht, want voor de ‘olleweter’ stond het vast, dat Frans aan Jantjie wat centen gegeven had, om Vinckemeyer met zijn duiven te laten ‘schilderen’ en dan zelf, zogezeid bij toeval, Vinckemeyer te helpen omwille van het smeer!

1893

Twee kalverliefden

'T ‘HOVETJIE’ van Vereist, de oude timmerman, was maar een ‘schorte’* groot, maar 't was zo vrolijk, zo gezellig dat men het voor geen uitgestrekte tuin zou geruild hebben.

Een warme zonnestraal vulde 't juist met strelend licht. Al de ontelbare witte, blauwe, rode, gele bloemkelken en -knoppen keken onbeschaamd omhoog als boerenmeisjes die bekoren willen; de tijm geurde scherper dan ooit. Immers, een grote hommel gonsde over die kleurige schare in wijde kringen heen. Welke bloem zou hij nu verkiezen? In zoveel geelbestoven kelken had hij zich reeds gewenteld en zovele reikhalsden nog naar hem! Vond hij er behagen in de verlangende bloemen te kwellen? De speelzieke liet zich neer in een Sint-Jozefslelie, wier eerste bloeipracht bijna gans verwelkt was, en verleende haar nog een waan van jeugd.

De merel, in een kooi aan de muur opgehangen, vond dat heel lief van de hommel. Hij zong er onmiddellijk een liedje op, zo lustig en opgeruimd, dat de goedhartige vriendinnetjes, de rozige vitsen** die zijn treurige gevangenis omrankten, trilden van 't lachen. En waarlijk, men zou gezeid hebben dat ook het bontgeverfde, stenen ventje, dat met een neusbrandertje in de mond, uit het zoldervenster op dit plezierige leven neerkeek, de lippen tot een glimlach plooide uit louter vreugde.

Was het hierbuiten vrolijk en vol leven, daarbinnen in het werkhuis was het niet minder opgewekt. Verelst stond voor de werkbank vlijtig te schaven, Jantjie was met ‘Bijou’, de kleine waterhond, in 't schaafsel aan 't spelen. Door de opgeschoven ramen kwam een deel van die zonneschijn, die geur en dat gezang naar binnen en Vereist voelde zich zo blij gestemd, dat hij ‘willen ofte niet’ een deuntje meefluiten moest. Jantjie verborg zich in een hoop schaveling, waar Bijou hem dan ontdekken moest, ofwel hij wentelde de

* Voorschot.
** Vits = wikke.

hond zozeer in het schaafsel dat hij er, keffend en grollend, slechts met moeite weer uit kon. Verelst liet de schaaf een poosje rusten; hij was ook in zijn schik met dit spel, hij wist waarachtig niet wat het meest te bewonderen, de behendigheid van Jantjie of die van zijn ‘verstandige’ Bijou.

Verelst hield heel veel van Jantjie, een weesjongetje, dat bij zijn tante Barbara inwoonde, vlak naast zijn huis. Alleen omdat Jantjie zo vroeg vader en moeder verloren had, ware hij reeds de beschermeling van de goedhartige timmerman geworden, maar Verelst was bovendien zijn peetjelap geweest, daar de gevraagde peter op de doop niet aanwezig was. De kleine was een guit van de echte soort, hij richtte de ene kwajongensstreek na de andere uit, maar altijd waren die zo vrolijk, zo gek, dat men er hem slechts met moeite om bekijven kon. Integendeel, dat was naar de zin van de timmerman, die, wegens zijn opgeruimd karakter, een heimelijk genoegen vond in al die grappen. Hij nam altijd Jantjies verdediging, waar de kleine gevaar liep onder handen genomen te worden. Zo had hij onlangs nog Vinckemeyer gestild, die Jantjie bij de oren trok omdat hij hem met zijn duiven in de steek gelaten had. Nu was het vakantie en Verelst had de kleine op zijn werkhuis laten komen, zogezeid om wat mee te helpen, maar in werkelijkheid om de jongen bij zich te hebben en hem iedere week wat zondagscenten te kunnen geven en een goudbloem aan zijn knoopsgat vast te maken.

Bijou mocht er ook wel zijn! Die hond was als een oude, trouwe vriend van Vereist; buiten zijn dove zuster, die een onmogelijk mens was en niet beter wenste dan zich in een gesticht terug te trekken, was het ook zijn enige huisgezel. Verelst liep vooral zeer hoog op met Bijous verstandigheid. Zo'n ‘olik’ beestje had men nog nooit gezien. De timmerman verkeerde vooral in die overtuiging sedert Bijou, met de geheime hulp van Jantjie, de pruik van de

koster had afgeworpen. Verelst kon die hovaardige kerel ‘me’ zen gepommadeerde paruke' niet lijden, en juist daarom had het heldenfeit van Bijou hem zo bliksems veel plezier gedaan. Meer dan honderd maal had hij die historie rechts en links verteld en altijd met evenveel smakelijkheid. Neen, zo'n verstandige hond, zo getrouw aan zijn meester was elders niet te vinden! Verelst dacht stellig, dat die eigenschappen het uitsluitend eigendom van Bijou waren. Zo gebeurde het eens, dat Bijou, trots al zijn verstand, verloren gelopen was. De timmerman liet hem ‘uutklinken’ en eiste met nadruk dat de ‘uutklinker’ onder de kentekenen van Bijou zou opsommen dat hij zwart van haar, bruinachtig van poten, spits van muil en zeer verstandig was.

De gemoedelijke goedheid stond op het rond, gebaard aangezicht van Verelst te lezen. Zijn ogen tintelden van genoegen, terwijl hij het spel van zijn twee lievelingen in de schaafkrullen aankeek. Hij behoorde tot die gelukkige mensen, die in kleine, onbeduidende voorvallen een waar behagen kunnen scheppen, altijd opgeruimd zijn en overal waar ze komen die opgeruimdheid als het ware aan de omgeving meedelen. Zo was hij geweest van zijn eerste jeugd af; de vijfenzestig jaren, die hij kranig droeg, hadden daar niets aan veranderd. Het gewentel van de lachende jongen en de grollende hond boeide de timmerman zozeer, dat hij niet eens in zijn tuintje de sloffende gang van zijn buurvrouw gehoord had. Hij keek heel verrast op toen hij haar plots een gil hoorde slaken. Hij zag haar angstig met de hand voor het aangezicht slaan alsof zij iets wegjagen wilde. Verelst liep onmiddellijk naar buiten.

- Wa' schilt er dè, Barbara? Je doe me verschieten.

- Och, zwygt ervan, die grote bie dor wilde up men oonzichte vliegen en strollen!

Het gevaar was nu geweken. Verelst had de bij met zijn grote rode zakdoek op de vlucht gedreven.

Barbara was kalmer geworden. De timmerman schoot in een lach en zei met licht spottende toon:

- Wal, Barberaatjie toch, dat en verwoendert me niet dat da' bietjie up jen oonzichte vloog, da beestjie nam je neuze zeker voor e blommetje, ze ist er toch rood genoeg voren.

- Go je weerol begunnen te treiten? 't Is altyd 't zalfste me' joen!

Barbara liet Verelst staan, nam het mandje gewassen linnen, dat ze meegebracht had, onder de arm en trok verstoord met stramme benen de ladder op, naar 't zolderken van Verelsts werkhuis. Zij kwam daar altijd haar linnen te drogen hangen.

Haar buur lachte in zijn vuistje. Waar hij de gelegenheid vond om Barbara met een onschuldige grap in ‘heur vier’ te jagen liet hij die nooit liggen, en bij elke poging, die hij waagde, gelukte hem dit wonderwel. Barberaatjie liet nooit na in gramschap op te stuiven. Maar die gramschap was nooit zo heel erg. Op 't ogenblik zelf was zij kwaad, maar een minuut nadien was alles vergeten. Ergerde Barbara zich misschien altijd omdat zij meende recht te hebben op meer voorkomendheid vanwege Verelst? Misschien wel, maar 't was echter geen kwaadheid, eerder een kleine aanstellerij, een lichte koketterie, die haar zo handelen deed. Inderdaad, 't moet gezeid worden zoals het is, Barbara was nog zo behaagzuchtig als een ‘eerste fleur’. Haar blos was wel getaand, haar lokken grijsachtig, haar losse gang stijf geworden, maar altijd was ze even ‘pront’, even behaagziek gebleven als op haar twintigste jaar. Die koketterie was met haar klederdracht het enige, dat zij uit haar jeugd op haar zestigste jaar nog onveranderd behouden had. En ofschoon deze kledij tot de nieuwste mode van vóór veertig behoorde, droeg ze toch nog de sporen van behaagzucht. Haar pijpmutsje, met linten van purpere zijde doortrokken, was altijd hagelblank en zonder krookje; haar zwarte halsdoek met pompadoeren boord, altijd zorgvuldig gevou-

wen; haar voorschoot in zwart Orleans, altijd alsof hij pas uit een doosje kwam. Als ze uitging droeg ze een pelerientje, bestikt met grillige kronkelingen en met zwarte pareltjes afgezoomd. Barbara deed denken aan een gedroogde bloem, die nog haar geur bewaard heeft.

Verelst was lachend weer in zijn werkhuis gegaan. Jantjie had zijn spel met Bijou gestaakt en zat nu stil het *Burgerwelzijn* te lezen, dat men zoëven gebracht had.

- Lees e beetje lude, Jantjie! zei Verelst.

Gedurende de vakantie las de kleine elke dag luidop peetjes dagblad voor. Het gezicht van Verelst was nog wel goed genoeg om 't zelf te lezen, maar die kleine letters deden hem schemerogen.

Bovendien hoorde hij Jantjie zo gaarne lezen, met zijn klaar stemmetje. Hij was fier op de jongen, die er al zo goed weg mee wist; hij sprak er met iedereen over: ‘'t Is parteklier lik of dat die joengen leest!’

- Wien ist er vandage gestorven? vroeg hij.
- Niemand, Peetjie.
- Niemand?
- Ja, niemand van kennisse, zei de guitige kleine, die al de vrienden van Verelst op zijn duimpje kende.

Niettemin had de timmerman daar geen vrede mee. Jantjie moest de ‘burgerlijke stand’ lezen, daar- na het stadsnieuws en al de misdaden, rampen en andere merkwaardigheden, die in zo grote hoeveelheid in het blad vermeld stonden.

De kleine las juist dat er in *'t Posthorentje* een buitengewone solo-slimpartij gespeeld was, toen eensklaps een luid en benauwd geroep in ‘'t hovetjie’ opging.

- Tsezes - Maria - Moeder - Gods, sto me by! schreeuwde Barbara in uiterste verschrikking.

Verelst sprong ontdaan naar buiten.

- Ola! wat is 't? wat is 't?

Maar pas had hij gezien wat het was of hij proest-

te het uit, hij ‘kronkelde’ zich van 't lachen, hij had traantjes in de ogen. Neen, hij moest zich nederzetten of hij zou zich ‘een breuk gelachen hebben’.

't Was nochtans zo belachelijk niet wat hij daar zag. Hij moest wel een ‘slechterik’ zijn om zoiets ‘geestig’ te vinden!

De ongelukkige Barbara was uit het zolderken op de ladder gestapt, met haar rechterhand hield ze de linnenmand onder de arm, met de linker hield ze zich aan de ladder vast. Maar in die bliksemse ladder stak een nagel, waaraan haar kleed was blijven haperen. Eerst had ze 't niet opgemerkt, ze was blijven dalen, maar toen ze gewaarwerd, dat haar witte kousen niet meer bedekt waren, dat haar onderrok meer dan zijn boorden liet zien, dat haar kleed op 't punt was te scheuren en dat zijzelf op 't punt was om neer te tuimelen, had zij onbedacht in een plotse opwelling van angst, luid gegild:

- Tsezes-Maria-Moeder-Gods, sto me by!

Zo had ze Verelst, de spotter geroepen. Het lachen van de timmerman verergerde nog de angst en de gejaagdheid van 't arme Barberaatjie. Ze mocht noch roeren noch keren, ofwel de mand met al dat schone linnen of zijzelf viel op de grond.

- Tsezes-Maria...

- Loot Tsezes en Maria mo g'rust, Barbera! Ze komen toch nie, zei Verelst, die zijn lachen wat gestild had en nu aan ‘'t droogscheiren’ ging. Je zoedt er wal mee zien most je achter hunder hulpe wachten. 't Is goed da 'k hier ben of anders bleef je do toe morgen stoon! Tsezes-Maria...

De timmerman ging achter haar op de ladder, maakte het kleed los en hielp haar op vaste grond, maar de grappenmaker had eerst aan de lust niet kunnen weerstaan eens even in Barberaatjies magere kuiten te knijpen.

- Asa, Barbera, ziet da' je te nooste keer nog van die kunsten makt.

Maar, lieve God! Neen, de buurvrouw nam het zo

licht niet op, ze zag wit als haar linnen; haar lipjes beefden van gramschap. Ze draaide rond als een kalkoen, die rood gezien heeft, als zocht ze naar iets met ongeduld. Eindelijk nam ze klein Jantjie bij de arm en trok hem mee.

- Kom Jan, nor huus! En nooit van je leven en zet je nog en voet by dien treiter*, dien slechterik, dien geus.

Jantjie kon nog enkel een verbaasde, treurige blik op zijn beschermer werpen. Barbara trok hem de straat op, naar huis.

Verelst stond daar als ‘van d'hand Gods geslegen’. Nooit in zijn leven had hij Barbara in zo'n woede gezien, hij kon zijn ogen noch oren geloven. 't Scheelde weinig of zijn buurvrouw kreeg een ‘attakstjie’. Waarachtig, ditmaal was 't meer dan kokende melk, die ‘overliep’. En waarom toch? Wat grote misdaad had hij daar toch begaan?

Hij had toch maar gelachen, bij 't zien van een ‘spektakel’, dat zeker wel koddig was. En daarom noemde ze hem ‘treiter’? Wie zou er niet gelachen hebben?

Was hij een ‘slechterik’ omdat hij in haar kuiten geknepen had? O, hij had het toch zo maar heel zachtjes gedaan.

Was hij een ‘geus’ omdat hij gezeid had dat Jezus en Maria haar niet ter hulp zouden komen?

Het sop was toch de kool niet waard?

Neen, maar dat was het gevoelen van Barbara niet. Verelst had haar zonder het te weten ineens gekwetst op alle plaatsen waar ze kwetsbaar was. Hij had getoond geen ‘respect’ voor haar te hebben. Men lacht niet met iemand die in nood is! Dat moest de timmerman toch wel weten. Maar bovenal was het weer haar koketterie die het meest ‘misdaan’ was. O, uiterlijk was Barbara veel veranderd, maar innerlijk was ze 't geen zier, daar was ze nog goed en wel

* Spotter.

een meisje van zeventien jaar gebleven. Ze wilde nog behandeld worden met al die kleine maniertjes, a die kleine bezorgdheden waarmee jonge vrouwkens omringd worden. En was het onbetamelijk in jonge rozige kuiten te knijpen, het was het al niet minder wanneer die kuiten oud, mager en taai waren. Bovendien, had Verelst niet gelasterd? Had hij niet gespot met heilige namen?

Dat was juist een punt, waarover de twee buren altijd ‘in kwestie’ lagen. Verelst was een zeer christelijk man, nooit zou hij 's zondags nagelaten hebben de hoogmis bij te wonen, op zijn ‘piekebeste’ gekleed. Maar hij liet gaarne een zekere onafhankelijkheid blijken. Was hij bijvoorbeeld in gezelschap van mensen, die uren- en urenlang uitsluitend over vrome zaken spraken, dan kon hij uit zijn hoofd niet krijgen dat het schijnvromen, mensen met een ‘vlassen baard’ waren, en geregeld diste hij dan om hen ‘in 't vier te jagen’, een gepeperd historietje op, waarin de pastoor en zijn dienstmeid de hoofdrollen speelden. Even geregeld verwekte hij daar schandaal mee. Zo had hij de naam gekregen een groot liberaal te zijn; natuurlijk waren aan die naam al de door en door slechte eigenschappen verbonden, die schijnvromen daarmede verenigen. Vooral de koster was er steeds op uit om Verelst als een dergelijk, monsterachtig liberaal te doen doorgaan; dat deed hij vooral bij Barbara. Waarom altijd bij Barbara? Hij zei haar telkenmale, dat hij niet begreep hoe ze met zo'n geus zo familiaar kon zijn, zij een godvruchtige ‘leerschool- ieffrouwe’. Barbara hield inderdaad een van die scholen, waar de eerstecommunicanten hun catechismus komen leren.

De buurvrouw van Verelst was dus ook een zeer christelijk mens, maar zij was het in volle oprechtheid. Ze geloofde maar van de kwaadsprekerij van de koster hetgeen ze wilde, en dit was bitter weinig. Ze wist immers wel, dat haar buur volstrekt geen werktuig van de duivel was, integendeel! Maar te-

genover Verelst zelf hield ze zich gans anders, hem liet ze gevoelen dat hij ongelijk had zo voortdurend te vuilbekken - ‘vulemulen’, zei ze - op rekening van de pastoor. Zo kwamen ze dikwijls ‘in kwestie’. Verelst beweerde, meer uit grappigheid dan uit overtuiging, dat hetgeen hij zei de zuivere waarheid was. Barbara zei dat het allemaal praat was, dat er niets van aan was. De melk begon te koken, en Barberaatjie geraakte buiten zichzelf van ergernis.

Maar ditmaal was Verelst te ver gegaan! Ook het ene had het andere hier nog verergerd. Nog nooit was de leerschool-juffrouw in ‘zo'n passie’ geweest. Verelst stond er nog verstomd over! Men kon niet zeggen, dat hij berouw had over 't gedane, maar er was toch iets in hem dat ernaar zweemde. Hij had er in elk geval spijt over, zonder het aan zichzelf te willen bekennen. 't Was de eerste maal, dat ze de jongen zo meenam. Zou ze waarlijk aan Jantjie verbieden nog bij hem te komen? Zou ze ditmaal in haar gramschap volharden?

Waarlijk, de goede timmerman was geheel uit zijn lood geslagen. Zijn werk had hij laten liggen. Tot driemaal toe was hij, al schoorvoetend, tot aan de voordeur gegaan, met de stille hoop Jantjie daar te zien. Toen hij een vluchtige, verholen blik op Barbara's deur sloeg, zag hij dat ze vast bleef. Zijn dove zuster moest hem verscheidene keren roepen voor 't avondmaal, zodanig dat zij hem vroeg of hij nu ook doof geworden was. De droge vis, die hij altijd zo lekker vond, dat hij zijn vingers erbij aflikte, beviel hem die avond in 't geheel niet. Die gebeurtenis in de namiddag had hem ‘lelik gepakt’.

Voor hij naar bed ging, nam hij een avondluchtje in zijn tuintje. Koelte en geur vervulden het kleine plaatsje. Onder de dakgoot, in 't zwaluwnest, dat daar hing, hoorde hij de vogels heel zachtjes zwatelen - als Jantjie dat hoorde zei hij altijd: ‘Peetjie, hurkt! de veugels dromen.’ De kleine was daar nu niet, en Verelst gevoelde zo sterk, dat die guitige jongen een

open plaats naast hem liet. Hij was heel ‘triestig’. Onder het weelderige groen van Verelsts bloemen hield zich een krekel verscholen, die daar sedert 't begin van de zomer elke avond zijn vrolijke belletjes liet klinken. Kleine Jan had dit muzikantje al heel de tijd gezocht, maar tevergeefs. Die avond schalden de belletjes van de krekel niet zo lustig als vroeger. ‘Sjirre, sjirre, waar is mijn kleine vriend?’ scheen hij te vragen.

Terwijl die avondgeluiden de oude timmerman weemoedig maakten, hoorde hij opeens een stem over de lage muur.

- Jan, lees jen avendgebed.

't Was de stem van Barbara, die volstrekt niet vermoedde dat iemand haar beluisterde. Onmiddellijk daarop hoorde Verelst de kleine met eentonige stem zijn ‘Onze Vader, die in de hemelen zijt...’ opzeggen. De goede kerel was oprecht geroerd, toen hij dat eenvoudige avondgebed hoorde. Hij zag in verbeelding de kleine daar geknield bidden voor zijn blank bedje, zijn tante zat naast hem om hem te helpen waar zijn geheugen mocht te kort schieten. Het deed hem goed. In dit vreedzaam avonduur deed het hem denken aan verzoening en liefde. Overigens, welke kommer zou niet wijken bij 't horen van zo'n eentonig, zoet kinderstemmetje?

- Lees nu nog een onzevader voor 't zieltjie van jen oeders, zei Barbara, toen 't gebed ten eind was.

Verelst had een traan in de ogen. Ja, kleine Jan had geen ouders meer!

- Leest er nu nog eentjie voor 't geluk van ol onze goe vrienden.

Een blijde plooi verscheen op het gelaat van Verelst. Was dit een regenboog na het onweer? Och ja, niet waar, hij was ook nog onder die goe vrienden?

Jantjie las zijn laatste vaderons en ging te bed, waar ‘Klooi grote vaak’ alras zijn oogjes toestreek. Barbara schoof het vensterraam neer.

Verelst hoorde niets meer dan het ‘dromen van de

veugels’ en het weemoedige krieken van de krekel.

Achter de oude stadsvesting vloeit een kleine beek. Klaar en diep weerkaatst ze 't pure blauw van de zonnige hemel en het trillend loof van de overhangende elzen en wilgen - donker schemerend in 't schilferende water. Ook de windmolen, die hoog op de wal zijn grote wieken in de lucht slingert, staat er gans in weerspiegeld. Veel bloemen bengelen aan de oever, en 't puntige lis bewaakt met honderd lansen de kikkers en waterjuffers, op de vliet vrolijk aan 't spelen.

Aan de overkant strekken zich de goud- en zilver- gestipte graszoden uit van een paar grote blekerijen, waar een hele vlucht linnen in de lichte namiddag- koelte wiegt. Verder, achter een lange rij verweerde huisjes, rijst het bevallige torentje van 't Sint-Sebastiaansgild spits in de hoogte alsof het alles zien wilde wat in de buurt omging; en nog wat verder strooit het klokkenhuis van 't seminarie met volle grepen vrolijke deuntjes in de zuivere lucht.

Een groepje kinderen zat aan de boord van de beek. Ze hadden zich al verscheidene keren luid giechelend van de vestingwal laten afrollen, maar nu schenen ze daar genoeg van te hebben en zaten heel rustig in 't gras.

- 'k Hein ik zundag e' ‘zantjie’ gekregen in de kapelle, zei een knaap met heel kleine oogjes. Zijn speelmakkers heetten hem □'t piepoogstjie’. Hij haalde uit zijn broekzak een verfrommeld printje, de heilige Jozef voorstellend, en toonde 't aan zijn maatjes, die de hoofdjes bijeenstaken om het te bewonderen.

- Dat en hei-je *gy* nie g'hed, hee Jantjie? zei 't piepoogstjie, overmoedig, verwaand, na een poosje gewacht te hebben, als om te zien welke indruk het printje maakte. Hij moest stellig een hekel aan Jantjie hebben om hem zo rechtstreeks te lijve te gaan.

- Och God! zei Ursulaatjie, een allerliefste meisje, dat bij het troepje zat, je moet azo nie boffen.

'k Hein ik thuus nog veel schonder zantjies of dadde!... Met wat een bekoorlijke, onschuldige hoogmoed zei ze dat!

Maar ze kon niet geheel uitspreken. Jantjie, onze kleine vriend, was opgesprongen en stak zijn hand beschuldigend uit naar 't piepoogstjie.

- Je liegt, piepoge, dat zantjien en hei-je gy nie g'hed zundage. Je zit in myn klasse en je zy mee myn nor huus gegoon! J'en heit het gy nieksmendolle g'hed.

Op 't onverwachts zo overvallen en op leugens betrapt, werd 't beteuterd piepoogstjie rood ‘lijk een haantje’. Zijn oogjes waren bijna onzichtbaar geworden. Hij poogde zich te verhelpen door nog meer te liegen.

- Ja mor, de paster hei me doen kommen achter de kapelle, os je gy ol weg was!

Dat was een beetje te sterk, al de kinderen tegelijk riepen hem na, en het meisje niet het minst:

- Leugenore, lelike leugenore!

Niet wetend hoe zich te houden was 't piepoogstjie opgestaan en wipte rond alsof er niets gebeurd was. Dat alles was echter maar uiterlijk vertoon, want inwendig had de kleine leugenaar spijt, o, zo'n bitse spijt! Hij was nijdig omdat Jan hem zo betrapt had, en dan nog waar dat allerliefste meisje bijzat. Het duurde niet lang of 't piepoogstjie was achter de wal verdwenen.

Het geval met de leugenaar was alras vergeten. Het groepje was uiteengegaan. Al de jongens deden hun klompen en kousen uit, trokken hun broek op, en stapten in de beek om er een jacht op kikvorsen te beginnen.

Ursulaatje was gaan zitten naast een oude molensteen, die sedert lange jaren verwezen in 't gras lag en reeds hier en daar met mos begroeid was. Het meisje haalde een grote marmel - een ‘bommeket’ - en drie bikkels te voorschijn en begon op de steen te spelen.

Zij was de enige van het hele troepje, die nog aan het voorgevallene dacht. O, hoe jong ze ook nog was - pas twaalf ingestapt - had ze reeds genoeg vrouwelijke scherpzinnigheid om het gedrag van 't piepoogstjie te begrijpen. Overigens, dat was niet moeilijk. Bracht hij haar niet gedurig muntebollen, ‘vlienderspekken’ en andere zoetigheden? Kwam hij haar niet altijd vertellen, dat hij op school dit gedaan had, dat hij thuis dat gedaan had? Al historietjes om zijn spitsvondigheid, zijn sterkte en zijn dapperheid te doen uitkomen. En hoe kwaad was hij steeds als ze die geschenkjes niet wilde aanvaarden, als zij hem zei niets te geloven van al die heldendaden? Dan zei 't piepoogstjie altijd, dat hij wel wist, dat ze van hem niet weten wilde, dat ze Jantjie ‘liever zag’; maar dat kon hem niet schelen. Niettemin hernieuwde hij voortdurend zijn verleiderspogingen. Ditmaal was het alweer een tactiek van 't piepoogstjie, die zo heerlijk mislukt was.

Ursulaatje wist niet wat die jongen van haar wilde, waarom hij altijd ‘rond haar draaide’. Wat dacht hij wel? Dat ze van Jantjie van tijd tot tijd iets kreeg, dat was toegelaten; ze waren immers naaste buren en haar vader was de goede vriend van Jantjies peter. Daar viel niets op te zeggen, en het was heel slecht van 't piepoogstjie, te beweren dat ze met Jantjie vrijde. Ja, 't piepoogstjie, die verder gevorderd scheen dan zijn maatjes, had dit woord uitgesproken. Ze maakte al die kleine overwegingen, terwijl ze daar bij de molensteen zat.

Ze had opgehouden te bikkelen en keek nadenkend voor zich uit. Ursulaatjie was lief om te stelen met haar klein gezichtje, haar guitig kinnetje, haar fijn mondje, haar heldere ogen en haar bruine haren, van voren door een rechte streep gescheiden, van achteren in een tresje gevlochten.

Dat ze Jantjie ‘liever zag’ dan een andere knaap? Wat denk je wel! Buurschap, goede kennis, anders niet! Maar toch was ze altijd gaarne bij hem; zij

weigerde nooit wanneer hij haar iets gaf; ze liet zich door hem beschermen; nu weer had ze hem bewonderd, toen hij 't piepoogstjie zo flink de waarheid had gezeid. Had ze hem dan toch niet een beetje liever dan anderen? Zo'n heel klein beetje?

De kikvorsenjacht was niet rijk. Dit was niet te verwonderen ook. Wanneer zo'n aantal knapen plassend en plodderend in 't water springen, zodat het schuimt en in fonkelende droppels opspat, dan vinden de kikkers het natuurlijk voorzichtiger naar onder te duiken of weg te schieten. Toch was er plezier in 't water.

Jantjie had gemerkt hoe stil het meisje daar voor zich uit zat te kijken.

- Ursulaatjie! riep hij.

't Meisje verroerde niet, 't had niets gehoord.

- Ursulaatjie! herhaalde hij, ditmaal heel luid, met de beide handen trompvormig aan de mond.

Ze keek op, als verrast.

- Wa' zie je gunter, dè? vroeg Jantjie, in de richting kijkend waarheen het meisje straks gekeken had.

Ursulaatjie antwoordde niet, ze glimlachte even. Omdat ze zo verrast was geworden?

Jantjie kreeg een plotse inval. Hij begon met zijn handpalm water uit de vliet te scheppen en naar Ursulaatjie te werpen. O, ze zat veel te ver, hij kon haar niet bereiken!

Maar je had moeten zien hoe 't meisje opsprong, alsof de hele zondvloed op haar neerviel. Daar was nochtans geen droppeltje gevallen noch op haar schone voorschoot, noch op haar pas gestreken kraagje.

- Go je uphoeden, Jantjie? Ben je nu zot geworden?

De knaap, omdat hij 't zo plezierig vond, ofwel omdat hij wist, dat het water Ursulaatjie toch niet bereiken kon, wierp maar onverdroten voort, lachend dat hij schokte.

Ursulaatjie nam het waarachtig als geen lachpartijtje op, ze was ernstig boos.

- Ewal! 't Is goed, Jan! - Als ze ‘Jan’ zei dan was het een slecht teken. - Nooit van men leven en spele 'k nog met je! Dat was haar laatste vermaning, ze nam haar bikkels op en trok weg.

Jantjie had spijt over hetgeen hij gedaan had, zodra hij zag, dat ze 't ernstig meende, hij riep haar nog tot driemaal terug.

- Kom, Ursulaatjie, 'k en go 't nie' meer doen!

Alles tevergeefs.

Er was hier toch geen reden om zo kwaad te worden, dacht Jantjie. Het viel hem op, dat Ursulaatjie nu precies gehandeld had gelijk zijn tante gisteren met peetjelap. Zou ze ook al geen lachen meer verstaan? Ze schoot immers ook in zo'n gramschap zonder reden. Waarom toch?

Verelst was nu al zestig jaar oud en hij wist nog niet dat Barbara zo ras kwaad werd, wanneer hij haar onschuldig plaagde, juist omdat ze van hem heel wat anders dan plagerijen verlangde.

Eensklaps ging een alarmkreet op onder de spelende knapen. De bleker kwam in de verte met een dikke knuppel aangelopen om hen te verdrijven. Ze sprongen angstig uit het water en ijlden buiten adem van schrik de hoge wal op. Eenmaal daarover waren ze in veiligheid, maar toch liepen ze nog altijd voort als zat de bleker hen op de hielen.

Alleen Jantjie had zijn vlucht gestaakt. De ongelukkige had, onder 't lopen, op een glasscherf getrapt en was aan de hiel gewond. Hij was op 't gras blijven zitten en trachtte met zijn zakdoek het bloed te stelpen, dat uit de wonde leekte. De wonde was niet heel erg en deed ook geen grote pijn, maar Jantjie zat er toch mee ‘in nesten’. Hij zou niet kunnen verbergen, dat hij barvoets gelopen had. Tot overmaat van tegenslag waren zijn beide kousen kletsnat. In 't gooien met water naar Ursulaatje had hij maar zijn eigen kousen bereikt. Tante zou dus

zeker geweten hebben dat hij aan 't water gespeeld had, en op dat punt was 't slecht kersen eten met haar. Hij hoorde een stemmetje achter zich:

- He'je gy joen zeer gedoon dè, Jantjie?

't Was Ursulaatjie.

Na haar vertrek was ze op de andere helling van de wal blijven zitten. Verschrikt opkijkend toen al de knapen, die ze straks in de beek had gezien, nu in angstige vlucht voorbijstormden, had ze Jantjie zijn vlucht zien staken. Geen twijfel, hij had zich hier of daar gekwetst.

- Wor doe 't zeer, Jantjie?

- O 't en is niet. E' stikstjie glas in men voet.

- Wacht 'n ogenblikstjie, 'k go men zakneusdoek wat in 't woter gon doppen om 't bloed van jen voet of te wasschen.

- Neen, Ursulaatjie, en doet da' niet. Past up vo' den bleker.

- Zy mo' gerust, j'en goot hy nieks doen an myn.

Haastig liep ze met Jantjies zakdoek en de hare naar de vliet, zonder aan de gevreesde bleker te den- ken. Zij kwam spoedig met haar vochtige doeken te- rug en waste zorgvuldig de kwetsuur, die allengskens ophield te bloeden. Haar manieren waren helemaal die van een huismoedertje! Toen het bloed nu gestelpt was, deed ze Jantjie zelf de doeken op zijn voet houden, terwijl ze de natte kousen uitwrong, met al de kracht die in haar knuistjes stak. Ze lei de kousen dan zorgvuldig open op het gras om ze sneller te laten drogen.

Beiden zaten daar nu een poosje naast malkaar, sprakeloos en moederziel alleen. Het scheen hun dat alles eensklaps zo benauwd stil geworden was. De avond viel in. Straks hoorden ze nog gelach en geschal, geruis in de bomen en in 't water, gezwiep van molenwieken op de wal, alles was nog levendig en vrolijk, nu hoorden ze niets meer. De wind was gevallen en de molenwieken hadden hun vlucht ge-

staakt. Lange schaduwen rekten zich over het gras in grillige gedaanten. Het rooskleurig licht der ondergaande zon speelde in het lover en deed de gevels en torentjes aan de overkant gloeien als in een sprookjeslandschap. In het hart der twee kinderen was een vreemd gevoel ontstaan: een grote eerbiedige bevangenheid, die haast schrik werd, en tevens een zoete vreugde. De bekoring van de zinkende avond maakte iets groots van hun naïeve, kinderlijke genegenheid. Was het reeds een gevoel van wakker worden voor hun kinderhart?

Ze hadden beiden die stilte willen verbreken. Jantjie had gaarne gevraagd of het meisje nog kwaad op hem was. Maar dat wist hij immers wel! Zij had hem gaarne gezeid, dat ze niet kwaad meer was. Maar dat had hij toch ook wel gezien! Beiden bleven dan zwijgen, tot Ursulaatjie deed opmerken, dat het hoog tijd werd om naar huis te keren. Jantjies kousen werden aangetrokken, zo goed gedroogd als mogelijk, en de kleinen gingen de brede, doodeenzame straat in, die hen naar huis leidde. Ze stapten heel dicht naast malkaar, dat gaf hun wat moed. Die straat met haar grijze blinde muren, in de toenemende schemering wegdoezelend, had een verlaten, droevig uitzicht; de twee kinderzieltjes liepen daar als verloren. Beiden ‘maakten een kruis’ toen ze voorbij het Mariabeeld kwamen, waarvoor pas een waskaars aangestoken was.

Hun tocht liep ten einde. Ursulaatjie nam afscheid en trok haar huisje binnen in een kleine straat, die doodliep. Jantjie had nog juist een paar boogscheuten verder de hoek om te keren om ook thuis te zijn.

Een hels lawaai werd in zijn straat gemaakt! Jantjie zag daar voor de deur van het kantientje *De Wellekom*, een kar staan, geladen met lange ladders, heel en al met groen en bloemen versierd. Men had het paard zijn hele harnassuur met zonnebloemen en dahlia's opgesmukt. De kar zat vol jongens, die een dolvrolijk deuntje kraaiden. De voerman, die in *De*

Wellekom alweer een pintje ‘gepakt’ had, stond naast het paard te zwaaien met een reusachtige ratel, een oorverdovend gerucht makend.

Deze gekke optocht, die hier even halt maakte, vierde het plukken van de laatste kriekeboom in de boomgaard van baas Monbaliu. De ladders werden binnengebracht; de ratel, die vroeger de vogels op de vlucht moest drijven, gaf nu de vreugdemuziek der plukkers.

Heel de buurt was zich rondom de versierde kar komen scharen. Men zei aan malkaar, dat het een goed jaar geweest was voor de kersen. Anderen vonden het rumoer van de terugkerende plukkers wat al te luid; anderen nog hadden een tegenovergesteld gevoelen en zongen zelfs met de jongens mee. De timmerman Verelst nam geen deel aan die gesprekken, hij had de eigenaar van de boomgaard terzij genomen en getracht een ‘koopje’ te doen. Hij was erin geslaagd; tegen een zeer genadig prijsje had hij een klein mandje lekkere Brugse krieken gekocht, ‘kortsteirten’ met vlezige, sappige bollen.

De zweep knalde en de kar trok schokkende voort. Elk ging weer zijn huisje binnen. Verelst bleef nog wat op de drempel met Jantjie praten. Hij gaf de jongen het mandje kersen mee om aan tante te geven ‘met zijn complimenten’.

Tante Barbara was niet op straat gekomen om de versierde kar te zien. Zij had er wel lust toe gehad, maar zij wilde niet onder de ogen van Verelst komen. Misschien was het wel een mengsel van schaamte en berouw, dat haar terughield. Zij had evenwel alles achter haar dichtgeschoven gordijntjes afgeloerd. Zij verwachtte Jantjies binnenkomst met ongeduld.

- Tante, da' zyn hier keerzen, met de complimenten van peetjie.

Die boodschap vervulde haar met een plotselinge blijdschap. Nu wist ze zeker dat ze Verelst niet gekrenkt, noch voorgoed boos gemaakt had. Zij had

daar al heel de dag over nagedacht met kalme zinnen en vond, dat ze werkelijk verkeerd had gehandeld. Dat bekennen kon ze echter niet. Omdat Verelst - slimme vogel, die haar ‘op een draadje kende’! - haar van dergelijke bekentenis nu ontslagen had was ze zo bijzonder verheugd! Een lachje verhelderde haar gerimpeld gelaat. Ook was haar koketterie hier weer bevredigd. Zo'n geschenkje aan huis laten brengen, op een heel bescheiden manier, bewees dat Verelst haar toch niet zo geringschatte noch bespotte als ze wel beweerd had. Dat was waarlijk heel lief van haar buurman. Een dichterlijk gestemd verliefde van de eerste broek zou het niet beter gedaan hebben!

Jantjie was er de beste mee; hij kreeg een goede handgreep kersen, die hij met smaak opat, de ‘kornalen’ zorgvuldig in zijn zak stekend om er 's anderendaags mee te spelen. Tante was bijzonder lief die avond, ze deelde Jantjie mee dat ze aanstaande zondag een grote kersentaart zou bakken. Jantjie klapte in de handen, maar vroeg erbij of peetjelap ook zijn deel daarvan zou krijgen, dat behoorde toch zo.

Die avond zou voor kleine Jan allergenoeglijkst geweest zijn, zonder een spijtig voorvalletje, dat hij nochtans had kunnen verwachten.

Langer dan naar gewoonte was Barbara met de kleine opgebleven. Dat alles veroorzaakt door het geschenk van Verelst! Eindelijk werd Jantjie te bed gebracht. Tante hielp hem ontkleden, terwijl hij bad. Plotseling viel zij de jongen in de rede, toen ze zijn kousen afdeed: ‘Wat is dadde? jen koessen zyn zypende nat?’ Jantjie werd rood tot achter de oren, hij vreesde een duchtige berisping, maar toch bekende hij oprecht, dat hij aan de ‘gracht’ langs de vesting gespeeld had. Meer zei hij echter niet!

Tante vond, dat het een schande was voor zo'n grote jongen, die voor zijn eerste communie leerde. Hij kon zondag ook op zijn ‘oordje’ blijven wachten, dat wist ze zeker. Een mens had toch last van die jongens gedurende de vakantie! Maar 't zou er

voorgoed mee gedaan zijn; van morgen af zou Jan weer bij Verelst gaan, dan was hij ‘uut de weg’! Dit laatste zei ze alsof het Jantjies straf zou zijn, ze zei het tenminste op een toon, die liet vermoeden, dat zij het als een straf voor hem beschouwde.

Het was echter een zonderlinge straf, die tevens Jantjie en tante gelukkig maakte!

Het was een hele gebeurtenis voor de buurt wanneer de parochiale processie, in haar tweejaarlijkse ommegang, daar voorbijtrok. Ditmaal zou de belangstelling nog groter zijn dan gewoonlijk, want twee jaar tevoren was de plechtigheid door geweldige regenvlagen verhinderd geworden.

In de vroege morgen reeds werden de zeldzame slapers gewekt door de hamerslagen der buren, die vlaggen en wimpels uit de vensters hingen. Pauselijke en driekleurige vaantjes wapperden en wiegelden aan beide kanten van de straat; op enkele huisjes waren zelfs mooi geschilderde opschriften aangebracht, in een lijst van bonte papieren bloemen. De opschriften waren meestal op rijm gesteld door het ‘bultjie’, de kleine gebochelde volksdichter, die op een bordje achter zijn venster aan het publiek kenbaar maakte, dat hij brieven schreef en gedichten maakte voor huwelijken en andere feesten, ‘aan zeer genadelijke prijzen’.

Menig buurman, na de vlaggen vastgenageld te hebben, kwam midden in de straat staan om met innige ze voldoening zijn versierde huisgevel te bewonderen. Waar twee of drie buren de hoofden bijeenstaken vonden ze allen, dat het wél was, dat ze er zeker eer van zouden halen.

De grootste drukte heerste echter vlak vóór het huis van Barbara, de leerschool-juffrouw. Daar werd een ‘arke’, een triomfboog opgeslagen. Twee grote ladders waren in de grond geplant en boven met een derde, lichtere ladder aan malkaar verbonden. Dit was het geraamte dat nu moest bekleed worden met

de hopen lis en aspergiegroen, die de ganse buurt met een sterke, eigenaardige reuk vervulden. Elk stak een handje uit om dit meesterwerk te voltooien, dat de goede faam der buurt moest ophouden. Verelst had zijn ladders afgestaan. De vlaggenverhuurder had de wimpels en draperieën gratis geleverd. Juffer Barbara en nog een paar andere goede zielen hadden een massa grote papieren bloemen gesneden, ze hadden zelfs een heel korfje met veelkleurige bolrozen gemaakt. Ook het onhebbelijke ‘plafonneurtjie’ had zich door die buurschappelijke samenwerking laten vertederen: hij, die aan 't klimmen gewoon was, zou de ‘arke’ met al dat groen, die vlaggen, behangsels en bloemen bekleden. Velen dachten dat hij die ongewone ijver aan de dag lei omdat hij van de pastoor en van de kerk geregeld ‘kraweitjes’ kreeg; men zei het hem echter niet, want voor het opsmukken van de triomfboog kon hij niet gemist worden.

Het werk ging flink vooruit. 't Plafonneurtjie zei wel herhaaldelijk dat het zijn leven in gevaar stelde, maar toch gedroeg het mannetje zich heldhaftig, met bewonderenswaardige opofferingsgeest zette het zijn werk voort. Verelst scheen een soort van toezicht op het werk te hebben, hij beval hier een roos te steken, daar het groen wat aan te vullen, ginds een wimpel vast te kloppen, kortom hij leidde het hele boeltje. De triomfboog zou prachtig zijn.

Barbara trok juist naar de mis - vandaag ging ze vroeger dan op andere zondagen, ze zou immers veel bezigheden hebben. - Ze bleef bewonderend voor de loverpoort staan.

- Proficiat, Verelst! Proficiat!

- 't Go goed zyn, hé Barberaatjie!

- Joo 't, zei ze lachend, zoet lachend als enkel gelukkigen dat kunnen. Verelst was ook tevreden, hij wreef zich de handen, en pinkte vluchtig naar het vriendelijke Barberaatjie.

Men hield reeds op met kleppen voor de mis, Barbara moest zich spoeden.

Het werk werd voortgezet met ijver. Weldra was alles in orde. De mannen gingen voor de ‘arke’ staan om nu het geheel eens goed te onderzoeken. Er ontbrak maar iets. Ze moesten nog een viertal ‘kaders’ hebben om enkele ledige plaatsen aan te vullen. 't Plafonneurtjie kon er wel twee lenen op voorwaarde dat er zorg voor gedragen werd want het waren familiestukken. Hij ging ze halen, en inderdaad waren ze geschikt voor de ‘arke’, ze hadden juist de gewenste grootte. De eerste stelde de Kruisiging voor, de andere de Verrijzenis; het waren wel geen fijne kunstwerken, maar ze maakten effect en dat was al wat nodig was. Verelst had voor de twee andere printen gezorgd. Hij liet ze aan 't plafonneurtjie zien, die hem aankeek als wilde hij vragen: ‘Zult ge dat waarlijk aan de triomfboog hangen?’

Verelst merkte die blik niet op.

- 't Zyn twee schone kaders, sprak hij, ze zyn geld weird. Der is latst 'n Iengelsman geweest, die me der vuufentwientig frank wilde voren geven!

't Plafonneurtjie zei niets.

- Viend je ze nie' schone? vroeg Verelst, over dit stilzwijgen verwonderd.

- Ba, ja 'k!

Maar dat zei de plafonneur op zo'n vreemde, verdachte toon, dat het te verwonderen was, dat Verelst er niet door getroffen werd.

De printen van Verelst stelden elk een tafereel uit het militaire leven onder Napoleon voor. Op de eerste zag men de kleine veldheer op zijn wit paard gezeten, de troepen aanwakkerende te Austerlitz. De andere print stelde een militair tafereel voor in vredestijd; een groepje kurassiers zat lustig voor een herberg een glaasje te drinken, anderen dansten met vrolijke boerenmeiden op de tonen van een trompet, terwijl een grote dragonder met flinke knevels de meid uit de herberg bij de kin nam.

Dit was zeker het passende genre niet voor de arke'. Verelst had daar echter geen ogenblik aan ge-

dacht; hij zag er maar de mooie, kostbare printen in, die tot de decoratie veel zouden bijbrengen. Had hem iemand er opmerkzaam op gemaakt dat dergelijke ‘kaders’, hoe schoon ze ook waren, niet op de doorgang van een godsdienstige processie moesten opgehangen worden, hij zou zeker het gegronde daarvan ingezien hebben. 't Plafonneurtjie begreep onmiddellijk, dat die printen ongeschikt waren, maar het vriendelijke ventje zei niets. O neen, hij had een belangwekkend gevalletje kunnen missen, dat hij reeds in 't verschiet zag.

Napoleon en de kurassiers werden dus aan de triomfboog geklopt. Het werk was klaar. Verelst was er zo tevreden over, dat hij aan 't plafonneurtjie voorsloeg een borrel te gaan drinken op de goede uitslag. Het ventje had ongelukkiglijk geen tijd. Het moest volstrekt nog verscheidene boodschappen doen, wilde het 's middags heel en al vrij zijn. Uitgesteld was echter niet verloren. 't Plafonneurtjie drukte Verelst de hand en vertrok.

- He, he! dacht Verelst, 't plafonneurtjie moet ook content zyn, 't geeft m'n hand, dat en is van zyn geweunte nie!

Nu was het tijd voor Verelst om zich op te schikken voor de hoogmis. Eerst kwam Jantjie hem nog even bezoeken; het zondagsgeld van de kleine werd ter gelegenheid der processie verdubbeld. Jantjie ging met Verelst mee naar de mis.

Barbara vond, bij haar terugkeer, geen woorden genoeg om haar tevredenheid uit te drukken over de versiering van de straat.

- Z'hein der een handje voor, hé? zei ze tot een buurvrouw. Ze sprak wel in 't meervoud, maar zeker dacht ze maar aan één der versierders, die nu als heer en meester in haar achting troonde.

- In de strote van Vinckemeyer hein ze ook gepareerd, ging ze voort, mor 't en kan tegen onze parerementen nie' tikken, wee je!

De feestelijke stemming duurde de ganse morgen

voort. 's Middags was er meer volk dan naar gewoonte in *D'Hope van Vrede*. ‘Pientjies en dreupeltjies’ werden goed binnengenomen. Het gesprek liep algemeen over de gebeurtenis van de dag, over de processie en de versiering der straten. Het was ook later dan gewoonlijk, dat men naar huis ging. Verelsts dove zuster maakte een heel spektakel omdat hij te lang uitgebleven was, ditmaal was het besloten dat ze naar een gesticht zou gaan. Er kwam evenwel nog niets van. Verelst wilde niet tegenspreken omdat ze hem toch niet zou verstaan hebben; en zo was haar kijflust gauw gestild.

Terwijl Verelst nog aan 't eten was hoorde hij op straat Bijou luid blaffen. Stemmen kwamen van de voordeur tot hem.

- Is 't er iemand? riep men.

Verelst ging zien wie daar riep. Groot was zijn verwondering toen hij voor zich de koster zag staan, met de twee ‘kaders’, die hij van de ‘arke’ genomen had. 't Plafonneurtjie stond in een onzekere houding bij de koster, met de schijn van iemand, die daar enkel bij toeval aanwezig was.

- Menere Veralst! begon de koster, op de toon van een kleine dwingeland, je wordt verzocht die kaders nie uut t' hangen! Menere de paster viendt da' 't nie nodig en is met de processie den aap t'hoeden!

Het was alsof de timmerman een kaakslag kreeg. De processie voor de aap houden? Zijn printen? Wat scheelde er eigenlijk?... O, die dragonder? Opeens werd hem alles duidelijk. 't Plafonneurtjie had weer de ‘mouwvager’ gespeeld; hij had de koster verwittigd, die er met de pastoor over gesproken had. En met wat een misprijzen sprak die fameuze koster! Waarlijk, Verelst was op het punt een geweldige uitval te doen, maar hij bedwong zich nog.

- Wa' vertal je dor ollemolle, koster? 'k En versto je nie goed!

- 'k En hei je nie veel explikoossies te geven, menere Veralst! was 't antwoord. Jen kaders zien

g'heel oenbetamelik, je moet oenbeschaamd zien om da' te durven uuthangen.

De koster sprak als iemand, die een wettelijk gezag over Verelst had.

- Da' got 'n beetje te verre, kostere! Wat is 't er an die kaders! 't Plafonneurtjie hee' zalve g'holpen...

De kleine olijkaard stak daar ras een spietje voor:

- Ja, mo' 'k vienden toch, dat die prenten 'e beetjien ol te wal zien!

Dat was al te straf!

- Je moet dorvoren zudas zyn! kreet Verelst. Te nuchtend heit hy g'holpen om die kaders uut t'hangen en j'en vond er nieks controrie an. Mor om wal te stoon met de pastere en g'heel zen klieke hangt hy alzo de volschoord uut!

Verelst maakte zich driftig, hij sprak reeds luider dan 't behoorde. Hij kon niet meer kalm over de zaak nadenken. Had de koster 't zo hoog niet opgenomen, dan ware alles gemakkelijk in orde gebracht en Verelst zou zijn onbewuste misgreep goedgemaakt hebben. Maar van 't ogenblik dat men hem brutaal aansprak was de timmerman buiten zichzelf van gramschap. Nu kwam de valsheid van 't plafonneurtjie zijn kwaadheid nog verergeren. Hij wilde maar niet laten onderstellen dat hij ongelijk kon gehad hebben.

- Hurkt e keer hier, kostere! 't Er en is niet te zeggen over die kaders, en 'k verbie' je dor nog an te kommen. 'k Gon ze do' weer hangen an d'arke, en komt er nu nog an os je durft.

- Je go ze gy dor nie' meer hangen, menere Veralst! De paster hee 't verboon en 'k hopen wal da' je go' g'hoorzamen!

Verelst zei, dat de pastoor niets te bevelen had aangaande 't versieren van de straat. De buurt had die triomfboog daar geplaatst en niet de pastoor.

- 'k Hein ik dor evenveel recht an of gy! waagde 't plafonneurtjie te zeggen. En 'k en willen nie dat die kaders do' bluven hangen.

Verelst bekeek hem en haalde de schouders op.

- Awal! Wa' go' je nu doen, menere Veralst? vroeg de koster.

- Wa' da'k gon doen? Je go't seffens zien! Men kaders en gon dor nie bluven hangen! Je kunt er hangen wa' da' je wilt, ol was 't jen oede broek! Mo' de kaders gon toch uuthangen, hier an myn huus!

Hij wees op de muur tussen de deur en het venster.

- Me gon e' kee' zien wa' da' je nog go' te zeggen hein!

Verelst trok naar binnen, hij ging een hamer en een paar krammen halen om zijn voornemen ten uitvoer te brengen.

Intussen was Barbara, op het gerucht dat de twistende mannen maakten, buitengekomen. Zodra de koster haar zag was hij erbij en begon zijn rekwisitorium tegen Verelst.

- De geus is were bezig geweest, zei hij, 't was goed dat 't plafonneurtjie me 't in tyden is kommen zeggen, anders was 't er sacrelezie gebeurd!

Barberaatjie had niet eens gezien, dat de twee printen in kwestie aan de ‘arke’ hingen. Toch vond ze ook, dat ze daar niet op hun plaats waren.

- En nu got hy die schone meubels an zyn meur hangen! zei de koster grinnikend. Je moet dervoren deurslicht zyn!

Barbara kon maar niet geloven, dat Verelst dergelijke boze inzichten kon hebben. Verelst was een christenmens gelijk zij en een ander, nooit zou hij met de processie willen spotten. Neen, de koster was mis, helemaal mis.

- Os je me nie en gelooft, je go 't zien, ieffrouw Barbera! zei de koster met zeemzoete stem.

Waarachtig daar zou ze 't zien! Verelst, die nog van gramschap beefde, kwam buiten met een stoel, waarop hij ging staan om zijn haken in de muur te kloppen.

- Wa' go' je doen, gebeur? vroeg Barbara, die hem nog nooit zo opgewonden gezien had.

- Wa' da' 'k gon doen? hernam hij, 'k gon an die meneers togen, da' z' hunder me' geen andermans zaken te bemoeien en hein!

- Mo' Verelst, die ‘kaders’ en betamen...

- Tut, tut, tut! Hein ze joen oren ook ol vulgeblozen? Die kaders zyn zo wal of de andere! 't En is dor nieks up te zeggen...

Terwijl hij zo gejaagd sprak, klopte hij gedurig voort.

- Je ziet da' nu, ieffrouw Barbera! fleemde de koster. 't Is e' geestig gebeurtjie, da' j'heit, e' geestig gebeurtjie...

Daarop vertrok de koster, gevolgd door 't plafonneurtjie.

Verelsts ruw antwoord had Barberaatjie enigszins ontsteld, toch bezat ze nog kalmte genoeg om een tweede maal te pogen haar buurman van zijn voornemen te doen afzien.

- Verelst, sprak ze, wa' go' je nu uutrechten? En hangt toch de kaders nie uut!...

- Loot men hoofd g'rust, 'k doen wat da'k willen! 't En heit niemand entwa' dortegen te zeggen, da' z' hunder met hunder zaken bemoeien!...

Verelst wilde niets aan zijn besluit veranderen. Het valse gedrag van 't plafonneurtjie, de aanmatiging van de koster hadden hem niet alleen kwaad maar ook koppig gemaakt. Zelfs Barberaatjie kon die koppigheid niet overwinnen.

Waarlijk, zou ze 't niet kunnen? Ze trachtte verscheidene malen nog, maar tevergeefs.

Zo, zo! Ze had dan niet meer invloed op haar buur, en hij had niet meer achting voor haar? O, dan was 't goed! Hij kon dan maar doen wat hij wilde, schandaal verwekken zo hij 't verkoos! Maar dan was het ook zeker, dat zij hem nooit meer zou aankijken, dat hij voor haar niet meer bestond. Zo had Barberaatjie zichzelf opgewonden. De melk was weer aan 't koken gegaan.

Daar! Haar deur gooide ze vrij onzacht toe. 't Was uit tussen Verelst en haar.

De timmerman ging in zijn boosheid voort. De heldendaden van Napoleon en zijn dragonders bleven tentoongesteld. Nu werden ze nog meer opgemerkt dan te morgen; het was inderdaad een heel nieuwe wijze van versieren, die Verelst ingevoerd had! Alle voorbijgangers bleven voor zijn huis staan. Heel de namiddag door stond daar een groepje nieuwsgierigen, allerlei opmerkingen makend, zich afvragend wat die printen daar wel deden. Toen de trommelslagen reeds de naderende processie aankondigden, stonden ze daar nog altijd.

Eindelijk gingen ze zich aan weerskanten van de straat scharen. De processie was daar!

Uit alle huizen kwamen de vrouwen te voorschijn met korfjes, vol gesneden zilverpapier, lis en bloemen. Ze strooiden er de hele straat mee vol. De dove zuster van Verelst was er ook bij met haar ‘strooisel’, haar broer had voor de gelegenheid zijn tuintje laten plunderen. Heel eerbiedig wierp zij haar bloemen op de weg, zonder gewaar te worden, dat iedereen haar allervreemdst bekeek.

Op 't onverwachts werd zij op de schouder getikt en aangesproken. Zij hoorde niets van 't geen men haar zei en zag heel verbaasd het vrouwtje aan, dat haar aansprak. Wat wilden ze van haar? Eindelijk ging haar een licht op toen het vrouwtje, dat zich driftig scheen te maken, met de vinger naar de ‘kaders’ wees. De zuster van Verelst kon haar ogen niet geloven. Die printen? Wie had ze daar gehangen? Haar broer?

- Here myn God! kreet ze luidkeels. Wal, wal, wal toch!

Luid roepend en grote gebaren makend, ging ze de ‘kaders’ van de muur afnemen en binnenbrengen. Maar nu ontstond plotseling nog een groter lawaai. Men hoorde de zware stem van Verelst en het kraaierig geroep van zijn lieve zuster dooreen. Verelst kwam

nu zelf buiten en hing de printen weer op hun plaats. Hij duwde zijn zuster naar binnen, sloot de deur en hield er zelf de wacht voor. Hij zou eens zien wie er hem iets te zeggen had!

De aandacht werd van dit tafereeltje afgeleid door de optocht, die reeds aan Verelsts huis gekomen was.

De muziek speelde een plechtige mars, nummer zoveel uit het blauwe boekje. Zij vermocht het niet Verelst te bedaren. Dan kwamen prachtige fluwelen vanen, vonkelend van gouddraad en edelgesteenten. Dan ontvouwde zich die ganse schakering van lichte kleuren: ‘maagdetjies’ in 't hagelwit; ‘iengeltjies’ in lichte blauwe of rozige tule, met zilverige vlerken; alles hemels blauw en hemels goud! Verelst zag al die tedere kleuren niet, zijn blik was als beneveld door zijn opgewondenheid. Een verrukkelijke groep meisjes zong een eenvoudig ‘alleluia’, zo zachtjes, zo roerend. Hij hoorde niets van die zoete stemmetjes. Hij stond daar als iemand die zich te midden van een hoop vijanden bevindt, gereed om elke aanval af te weren.

Daar kwamen de ‘balleklienkertjies’, een groep knapen, elk met een kleine bel. Ze schelden dat het een vreugd was om te horen. Een van de knapen belde geweldiger dan al de anderen. 't Was Jantjie. De jongen stak de arm omhoog om te bellen, toen hij voorbij Verelst kwam. Zou Peetje hem niet zien?

Ja toch, hij had de kleine opgemerkt, die hem met zijn verstandig, vrolijk kopje zo gul, zo hartelijk tegenlachte. Langer kon Verelst niet kwaad kijken. Hij moest, ‘willen ofte niet’, de jongen met een vriendelijk knikje begroeten. Wat een kinderlach al doet! De norse, inwendige gramschap van Verelst was als geheel gestild. Hij bleef voortkijken naar de herderinnetjes, die aan zijden linten sneeuwwitte lammeren leidden; naar de drie koningen, die goud, wierook en mirre brachten; naar de kleine Chinezen met hun zonderlinge hoeden en lange haartressen; hij

stelde er belang in en vond het prachtig. Toen eindelijk het heilig sacrament voorbijgedragen werd in een wolk van wit opgolvende wierook, knielde hij neer en ontving de zegen van de priester!

De stoet was voorbij. Langzaam trok ook de massa der toeschouwers weg. Verelst had nog menige spottende blikken te dulden, verscheidene voorbijgangers wezen malkaar nog met een tergend gebaar de ongeluksprinten, maar niemand waagde het nog hem erover te spreken. De straat was weldra heel en al geruimd. Verelst vond, dat hij nu, zonder enige vrees, de ‘kaders’ weer binnen mocht brengen. Hij had geen zwakheid getoond, de koster en die judas ‘van een plafonneurtjie’ zouden 't wel geweten hebben.

Voor Barbara was 't een verdrietige namiddag geweest. En nochtans had ze zich zoveel genoegen en geluk voorgesteld op de dag der processie. Ze had een lekker krentenbrood laten bakken en een pak chocolade in huis gehaald; haar buurman en zijn zuster zou ze uitgenodigd hebben om na de processie wat bij haar te blijven. 't Zou heel gezellig geweest zijn. Maar nu was haar plan als een kaartenhuisje uiteengewaaid. Ze zat daar nu moederziel alleen!

Jantjie had ze gekleed voor de processie; de stoet had ze zien voorbijgaan. In andere omstandigheden zou dit alles haar de grote genoegens verschaft hebben, die dergelijke onschuldige bezigheden aan mensen van haar stand zo mild verlenen. Nu was het als met tegenzin dat ze dit alles gedaan had.

Och! Waarom was Verelst toch zo'n vreemd man? Hij had altijd zulke zonderlinge invallen, zo helemaal ‘buten olle andere’! Waarom wilde hij nu in godsnaam die twee printen, vooral die ene onfatsoenlijke, mordicus aan de ‘arke’ hangen? Verelst was niet slechter dan een ander, dat wist ze wel. Waarom wilde hij dan toch altijd slechter schijnen dan hij was? En had hij haar ditmaal niet weer ruw behandeld? Dat had haar nog het meest van al ontstemd. Met de beste inzich-

ten wilde ze hem bepraten, maar met een bars woord werd ze afgescheept.

Ditmaal was haar kwaadheid wel even vlug oplopend geweest als gewoonlijk; maar de spijt, die haar het hele geval met de ‘kaders’ deed, was ongewoon groot. Zij was er niet ver van af al de schuld van de droevige gebeurtenis op de hals van de koster te schuiven, maar dat kon ze toch niet, de koster had immers gelijk gehad. Het hinderde haar echter geweldig, dat de koster gehoord had hoe brutaal Verelst haar geantwoord had.

De gramschap had de timmerman hier zeker een goede kans doen missen. Hoeveel hoger zou hij in Barberaatjies achting gestegen zijn, had hij haar beleefd en vriendelijk aangesproken. Zij wilde immers tegenover de koster bewijzen, dat zij invloed op haar buurman kon oefenen. En welke fijne steek zou Verelst op die manier aan de koster toegebracht hebben? Want zeker was het, dat de man met de pruik Verelst bij Barberaatjie zo uitkleedde met zekere inzichten, die Verelst nochtans sedert geruime tijd reeds bij hem vermoedde.

Wat wil je echter? De gramschap maakt het hoofd warm, en dan doe je niets meer dat deugt.

Dat zag Verelst nu ook in, maar 't kalf was helaas verdronken. Ook hem speet die hele dwaze geschiedenis, en stellig zou hij zijn ongelijk wel bekend hebben, was het niet, dat men hem dit scheen te willen beletten. Pas was hij weer kalm geworden of daar stonden, als evenveel kwelgeesten, een heleboel mensen, die hem met die zaak weer kwamen lastig vallen.

Daar had men eerst zijn lieve zuster! Gedurende de doortocht der processie had ze zich stilgehouden ‘uut respect vo' 't menschelik upzicht’. Maar pas was de stoet voorbij of zij begon haar litanie. Met een heilig geduld had Verelst haar in den beginne ongestoord laten roepen en schelden. Hij hield zich alsof hij haar niet hoorde. Toen zij weer dreigde bij de

‘Zusters van Liefde’ te gaan wonen, maakte hij een gebaar, dat haar zei: ‘je kun jen gang goon!’ Maar toen ze een tweede en een derde maal haar vloed scheldwoorden ging herhalen vond Verelst dat het genoeg was. Hij gaf een vuistslag op de tafel en met een krachtig: ‘Sakkerdomme!’ trok hij het huis uit.

Pas was hij op straat of de lange, magere Wyks kwam op hem af.

- J'hei ze do goed vast g'hed, Veralst! Was ik in jen platse geweest k'hân 't ook azo gedoon!

De lange, magere had beter gezwegen. Verelst wist goed, dat Wyks een ‘pilorebyter’, een femelaar was en nu enkel zo sprak om hem te vleien. 't Was waarachtig zo! Wyks vroeg of hij 's anderendaags ‘om wa' zagemul mocht kommen’. Verelst zei ja, om van hem bevrijd te zijn.

De een na de andere kwam hem daarover zaniken. 't Was als een komplot! Verelst trachtte zich altijd uit de voeten te maken, maar viel voortdurend van de ene handen in de andere. Waarlijk, hij moest een patiëntie van al de duvels hein' om zich zo kalm te houden. Dit duurde tot laat in de avond.

In menige herberg was hij reeds binnengetrokken om aan die vervolging te ontsnappen, maar ook daar werd hij niet met vrede gelaten. Het ging er het ergst van al toe in *D'Hope van Vrede*.

Tot overmaat van ongeluk trof hij daar de koster, 't plafonneurtjie en gans hun kliek. Bij 't binnentreden maakte Verelst een beweging alsof hij wilde weggaan. Neen! dat mocht hij niet! Zij zouden wel denken dat hij ongelijk had! Hij ging zich alleen zetten bij een tafeltje, vroeg een ‘pint’ en nam het dagblad in handen om zich een houding te geven.

Een spottend gemompel was opgegaan toen hij binnenkwam. Verelst hield zich voorlopig nog goed.

Toen hij daar wat zat, vonden 't plafonneurtjie en consoorten wellicht, dat Verelst hen al te gerust liet; ze begonnen eerst fluisterend, dan luidop te schertsen en te zinspelen op het geval. Allen trachtten een

geestigheid te vertellen, maar een dier dwaze geestigheden, die kwetsen. Ze werden al grover en grover. Verelst kookte van bedwongen gramschap. Een hatelijkheid van de koster deed hem eensklaps opspringen.

Hij vloog naar de kwaadspreker toe en stelde zich dreigend voor hem.

- Herholt nog e' kee wa' da' je do' komt te zeggen! Herhol ‘et nog e' kee' os je durft!

De koster dacht zich uit de slag te trekken met een poging om zijn hatelijkheid als een grapje te doen doorgaan. Verelst hoorde langs die kant niet.

- Je 'n go' myn vo' den aap nie' hoeden, me' je tsemeniesgezichte!

Verelst nam de koster bij de schouders en schudde hem duchtig, de timmerman had nog stevige knuisten. Bijou, die zijn meester vergezeld had, sprong blaffend rond de koster.

Geen enkele der spotters verroerde zich nog. Jawel, 't plafonneurtjie alleen stond op, maar... om zijn ‘pintjie’ te betalen en er ongemeld ‘van onder te trekken’. 't Zag er hier niet pluis uit. Dat was de gewone tactiek van 't plafonneurtjie. Zag hij een onweer opsteken, dan ging hij voorzichtig schuilen, maar zodra het voorbij was, kwam hij onvermijdelijk weer te voorschijn, evenals het mannetje van sommige barometers.

De koster, die merkte dat het Verelst ernst was, dacht zich nu met grote woorden te moeten verdedigen. Men kon echter zo goed de schrik op zijn aangezicht lezen.

- Loot je me g'rust? of me smyten j'hier buten!

- Smyt os je durft!

De koster zou echter niet smijten!

- Zy je nie' beschaamd van e' mensch azo an te goon? En da' vor een onnozel woord!

De vrees maakte de stem van de koster dof.

De baas der herberg klopte Verelst op de schou-

der en vroeg hem zich even te willen herinneren waar hij zich bevond.

- Os je absoluut wilt vechten, goot up strote, mo respecteert teminsten men herberge.

- Je moe' nie' benauwd zyn, boos, je moe' nie benauwd zyn!

Verelst had bemerkt hoe bang de koster was, hoe zijn ogen vreemd in zijn hoofd draaiden, hoe 't zweet hem uitbrak en de goede kerel had er het hart niet meer toe om zijn vijand nog langer te folteren. Hij liet hem los en ging weer op zijn plaatsje zitten.

De koster en zijn heldhaftige maats hielden het niet lang meer uit. Er was er een, die deed opmerken, dat ze beter verder zouden gaan. Allen waren het hiermee eens. Zonder meer te zeggen verlieten ze de herberg.

Verelst bleef nog wat zitten. Een spottend hoofdschudden kon hij niet bedwingen.

- Aijaijaijai! zuchtte hij, da' zyn me de mannetjies!

Verelst bekeek de baas als wachtte hij op een bevestiging van zijn oordeel. De man scheen het niet te merken.

- Moet 'n mensch hem met zo'n gasten geen kwa' bloed maken, willen ofte niet? Is 't misschien omdat hy koster is dat hy meent de menschen te meugen uutmoken?

Waarlijk, de baas was erop gesteld zijn handen wit te houden. Dat was het beste! Hij had immers geleerd voorzichtig te zijn, hij die van Jan en Alleman moest leven. Hij maakte een beweging met het hoofd, die noch ‘neen’ noch ‘ja’ betekende.

Verelst had er genoeg van, hij verliet *D'Hope van Vrede*.

Toen hij de deur achter zich had laten toevallen, hoorde hij Bijou, die nog binnengebleven was, tegen de deur opspringen. Hij nam het trouwe dier in de armen en trok naar huis.

Onderweg had Verelst een bui van vertrouwelijk-

heid. Na Bijou gestreeld en geliefkoosd te hebben als een kind, sprak hij zijn trouwe gezel aan:

- Wa' willen ze doen mê 't meestertjie, hé Bizoe? Mo' Bizoetjie is do' nog altyd, hé?

Na een poosje, de stem veranderend, gaf Verelst het antwoord van Bijou:

- Zeker is Bizoetjie do' nog altyd!

- Al da' braaf beestjie! 't Is nog goed da' ze meestertjien hem heit, anders was 't ollene up de weireld!

Toen Verelst dat zei, ging hij juist voorbij Barberaatjies.

- Pardaf! zei Jantjie, en 't ging erop los.

Hij gaf 't piepoogstjie een klap op 't gezicht. Als een vechthaan, die met opgestreufde pluimen, nijdig en bitsig op zijn tegenpartij vliegt, sprong 't piepoogstjie toe. Hij greep Jantjie in de lenden, lichtte hem een beentje en smakte hem neer op de straatstenen. Ongetwijfeld was 't piepoogstjie sterker dan Jantjie, maar deze verloor echter geen moed. Hij neep, sloeg, schopte, en beet zelfs overal waar hij kon. 't Piepoogstjie ging er ook niet zachtjes op af; hij had Jantjie onder de knie en sloeg hem op 't aangezicht, zonder genade; hij sloeg hem een ‘neuzetjie bloed’! 't Werd erg.

Een heel troepje kinderen stond rondom de vechtenden geschaard, maar geen van hen dacht eraan ze te scheiden. Met angst keken zij die worsteling aan. De meisjes gilden het uit. Op hun geroep kwamen de buren aangelopen.

Barberaatjie was er het eerst bij; ze was als ‘van d'hand Gods geslegen’ toen ze Jantjie in die staat op de grond zag wentelen. Zij schoot toe om hem te helpen, maar tevergeefs! 't Piepoogstjie was als razend geworden, hij hield zijn tegenstander in bedwang en vond nog de gelegenheid om Barberaatjie zo'n geduchte schop tegen haar scheen te geven dat het arme mens bijna omtuimelde.

Gelukkig kwam Verelst erbij. Hij greep 't piepoogstjie bij de kraag en trok hem van Jantjie weg. 't Piepoogstjie was echter zo gemakkelijk niet, dreigend stak hij nog de vuist naar Jantjie uit, maar toen een goede schudding hem bewees, dat hij zijn meester gevonden had, trachtte hij zich ps te maken.

- Wat is da' nu? Azo up strote vechten[1]

Verelst was buiten adem van inspanning. Terwijl hij 't piepoogstjie nog eens duchtig schudde vroeg hij hem:

- Gy grote loeder, worvoren moe' je die joengen azo sloon? Ze mosten je no 't Sinte-Pietersplein doen!

- 't Is ol lange dat ie me tegen stikt, die meisseloper! Je got ie met Ursela van achter 't hoekstjie nie vechten, da wete 'k wal! Je vryt ermee, da' zegge'k *ik!*

Dit riep hij luidkeels, terwijl hij zich loswrong; hij stak de tong naar Verelst uit en liep weg.

Het was een ogenblik vol aandoeningen voor Verelst. Zijn lief Jantjie had hij gered, want wie kon zeggen wanneer 't piepoogstjie zou opgehouden hebben met slaan?

Van een andere kant was hij door een wonderbaar en gelukkig toeval weer bij Barberaatjie in aanzien gekomen. Dat maakte hem gelukkig, want sedert de zondag der processie had Verelst Barbara niet meer gezien. Ze hadden wel pijt evoeld over het gebeurde, maar geen van beiden wade de eerste stap doen. Nu stonden ze daar onverwachts bij malkaar gebracht, en tussen hen stond Jantjie die als het ware hun gemeenschappelijk goed was, waarop zij beiden een zedelijke waakzaamheid uit te oefenen hadden. Zo was hun vete zonder verdere omslag weer plotseling vergeten.

Barberaatjie nam Jantjie mee naar huis. Verelst volgde haar. Eerst waren het woorden van bekommering en medelijden, zolang de kleine uit de neus bloedde. Het zien van dat bloed maakte Barbara ‘zo oor-

dig'. Weldra was de neusbloeding gedaan. Nu kwam er ook een plotselinge ommekeer in de gedachten van Barberaatjie; de kleine was buiten gevaar en kon nu wel tegen een standje. Wat had zij daar gehoord van 't piepoogstjie? Welhoe, Jantjie zou met Ursula...? Zij had wel gedacht iets op te merken tussen die twee kinderen, maar dat het vrijen was, zoals 't piepoogstjie zo driest geroepen had, dat had ze nooit durven denken. Het goede mens was alweer bezig met zichzelf op te winden. Ze viel uit tegen de kleine, die haar niet aankijken dorst.

- 't En is toch nie gepermetteerd voor 'n joengen, die vo' zen eerste communie leert, met de meissens te lopen? Wo' got de weireld no', toe, in God z'n name! Allez rap, Jan, trek no't hoogkamertjie, met drogen brood en wotere! Ziet da' je voortgoot!

Jantjie begreep niet goed wat groot kwaad hij bedreven had. Achter de 'meissens' lopen? Al het erge dat Barbara in dit feit zag was hem heel en al onbegrijpelijk. Maar toch moest het heel erg zijn, vermits tante hem zo hevig berispte. Hem op brood en water zetten was immers de zwaarste straf, die zij ooit tegen Jan uitgesproken had. Jantjie was bang voor zichzelf geworden; hij hield zich voor een onbewuste kwaaddoener en had opeens een gevoel van groot berouw. Twee dikke tranen hingen reeds aan zijn wimpers. Schoorvoetend, zonder tegenspreken, ging hij naar het 'hoogkamertje'.

- Kryst nu mo' zo' vele of da' je wilt! 't Is te lote. Van morgen of go je no' de biechte!

Ze sloot de deur van de 'hoogkamer'.

Verelst, die alles stilzwijgend aangehoord had, trachtte haar nu te stillen. Hem scheen Jantjies vergrijp in 't geheel zo verschrikkelijk niet. Wat kwaad kon er in die kleine steken? Dat hij Ursulaatjie oogjes gaf? Och, dat was maar een jongensstreek zonder erg. Dat hij voor haar met 't piepoogstjie gevochten had? Maar had hij bijna 't zelfde niet gedaan met de koster? De enige slechterik in heel die zaak was 't piep-

oogstjie, die bedorven genoeg was om in een dergelijk onschuldig geval kwaad te zien. Barbara was echter zo ras niet te stillen.

- Je zoe met die joengens ogen up jen rik moeten hein, jammerde ze voort. 't Is toch moeilik vor 'n vrouwe ollene om zo'n joengens in deugd en ere groot te briengen; wo' dat er 'n voder is, hei je ontzag, mor 'n vrouwe ollene...

Haar stem had een zachtere, ernstig-innemende toon gekregen; Barbara zelf scheen in gepeinzen weg te zinken.

Die woorden hadden op Verelst een diepe indruk gemaakt, hij ook dacht na. Natuurlijk overdreef Barbara alweer. Jan was wèl een beste jongen, en zij had hem goed grootgebracht; wat dat betrof mocht haar geweten gerust zijn. Een vader zou 't niet beter gedaan hebben. Maar toch bekende Verelst haar, dat hij 't een al te grote last achtte voor een vrouw. Bovendien zou Jan groter worden en de last meteen zwaarder. Nu wendde beider blik zich naar Jans toekomst. O, ze hielden beiden zoveel van hem...

Verelst klopte Barbara geruststellend op de schouder:

- En bekommer je der toch nie te vele mee, Barbara, je weet wel da' 'k dor ook nog zyn.

Barbara keek hem goedig aan, met een blik vol dank. Had Verelst zich op dit ogenblik niet zo vreemd, zo geroerd gevoeld, dan zou hij wel gemerkt hebben, dat Barbara's ogen, achter haar grote bril, niet alleen dank uitdrukten maar ook verwachting, verlangen.

Zou Verelst werkelijk niets meer zeggen? Wat een geschikte gelegenheid nochtans! Barbara had reeds zolang in het verholenste hoekje van haar hart op een bekentenis van Verelst gehoopt, en telkenmale had ze zich toen gevoeld zoals nu, zo vol hoop en twijfel.

Verelst had zijn bekentenis op de lippen, tweemaal beproefde hij te zeggen wat hij te zeggen had, maar... Neen, 't ging niet. Hij lachte om zijn verlegenheid

te verbergen, en zei slechts: ‘Kom, Barbara, geef nu vergivenesse an Jantjie!’

De plezierigste school voor knapen en meisjes was zeker de ‘leerschool’ van Barbara.

Niet omdat de studie van ‘de allerzaligste onder al de wetendheden der wereld’ hun zo'n groot belang inboezemde, maar omdat ze zich daar vrijer gevoelden dan op de dagschool. Natuurlijk was Barberaatjies pedagogiek een zeer primitieve en het was haar bijzonder moeilijk orde te houden onder de dertig speelzieke, op niets dan vermaak zinnende kinderen, die zich bij haar kwamen voorbereiden voor de eerste communie, ‘de gewichtigste gebeurtenis in hun leven’ zoals de onderpastoor zei.

Men had ze daar moeten zien! Aan de rechterkant zaten de jongens, tegenover hen de meisjes. Wat al levendige, beweeglijke aangezichten! Daar hadt ge langs de kant der meisjes een zwartje, dat nooit ophield te lachen; verder een blondje, dat pogingen aanwendde om er ernstig uit te zien, maar door zijn buren altijd in dit pogen gestoord werd; dan hadt ge er nog een met een wipneusje, dat aller spotlust wakker hield; op de laatste bank zaten ‘de twee grootste babbelkoessen’ van de leerschool; altijd hadden ze malkaar geheimen in 't oor te fluisteren; daar was er waarlijk ook nog een, die van onder haar grote, gekrulde ‘froefroe’ voortdurend naar de jongens keek en ook wel van tijd tot tijd een knipoogje met een van hen wisselde. De grootste bekommering van de jongens was, door allerlei grapjes en potsen de aandacht der meisjes op zich te vestigen. Er was er maar één onder al die bengels, die pijnlijk braaf bleef zitten, de kleine gebochelde op de voorste bank. Al de anderen vonden elk ogenblik iets nieuws om zich te onderscheiden. Nu eens rolde er met veel gerucht een blikken doos door de kleine kamer; dan viel er een bank omver; een beetje nadien begon een wijwatervat, dat aan de muur hing, zodanig te wiegelen dat al het

water in de hals stortte van de ongelukkige die eronder zat; er was zelfs eens een kikvors geweest, die onder de meisjesgroep een panische schrik verwekte, hetgeen een gekraai en gejammer deed ontstaan, dat horen en zien verging. Een dergelijk rumoer ontstond ook nog die avond, waarop een muisje boven op de schouw zijn verschijning deed; idem die avond toen de lamp bij gebrek aan olie aan 't smoken ging en de kamer in een zodanige duisternis hulde, dat Barbara kaarsen moest aansteken, die ongelukkig door geheime luchtstromen herhaaldelijk uitgeblazen werden.

Barberaatjie ‘zag er werkelijk mee af’, met al die ‘droeve* joengens!’ Meer dan eens zei ze met een zucht: ‘Den Here weet wor da’ ze 't uuthollen!’ Ze vond dat de eerstecommunicanten van jaar tot jaar slechter, ‘minder serieus’ werden; die van 't vorig jaar waren altijd beter geweest. Doch bij slot van rekening mocht Barbara haar scholieren wel lijden, ze hield er zelfs heel veel van.

Zo had ze nog nooit nagelaten jaarlijks op Sint-Niklaasdag de goede heilige uit te nodigen om even langs haar school voorbij te komen met een mand koeken, waarvan elke leerling er een kreeg. Ze hadden wel ieder een halve ‘kluit’ moeten geven de dag tevoren, maar Barberaatjie had daarmee hooi gekocht voor het witte paard van de heilige.

Die heuglijke Sint-Niklaasdag was weer aangebroken, en Barbara had weer van de sant verkregen, dat hij een bezoek aan de leerschool zou brengen. Dat de heilige zelf zou komen is misschien wat veel gezeid, hij zou tenminste zijn plaatsvervanger zenden en deze was niemand anders dan Barbara's buurman Verelst. Jaarlijks trok hij het min of meer bisschoppelijk pak aan, dat Barbara zelf eens gemaakt had: een regelmatig geplooid, wit koorhemd, een zwarte rok, die Barbara afgeleid had, een brede stool, waarop zilverpapieren starretjes en halvemaantjes geplakt waren,

* Stoute.

een bordpapieren mijter, met bloemen en een groot kruis erop, een grote staf, en niet te vergeten een paar handschoenen, die wel niet purper waren, maar toch goed dienst deden om Sint-Niklaas' ruwe, vereelte handen te dekken. De baard van Verelst werd duchtig met bloem bepoeierd en er werd hem zelfs een pruik met lange witte lokken opgezet. Waarlijk, wanneer de timmerman zo gekleed en vermomd was, had hij een zeer indrukwekkend voorkomen! De meeste knapen en meisjes dachten, dat ze werkelijk de kinderlievende bisschop voor zich zagen, de sceptieken dorsten hun twijfel niet luidop uitspreken, alleen Jantjie wist alles, maar ‘gebaarde van geen eentje’.

Verelst had ditmaal de Sint-Niklaasdag met evenveel ongeduld afgewacht als de scholieren zelf. Hij had een plan, dat die avond kost wat kost moest uitgevoerd worden; hij wist dat na het bezoek, wanneer al de kinderen vertrokken waren, Barbara gewoonlijk zeer opgeruimd was en hem verzocht nog wat te blijven om een ‘slaapmutstjie’ te drinken. Hij zou die gelegenheid ditmaal niet laten voorbijgaan zonder aan Barbara te bekennen wat hem sedert lang op het hart lag. Hij had éénmaal een goede gelegenheid ongebruikt gelaten, dat zou geen tweede maal gebeuren. Het zou hem toch nog moeilijk vallen zijn wil uit te voeren, dat wist hij wel. Kost wat kost zou het er die avond echter uit! Om zijn moed wat aan te vuren en zijn bloheid te onderdrukken had Verelst een paar flinke borrels genomen, dat maakte hem stouter. Hij gevoelde zich nu duizend man sterk.

Het gerinkel der bel, het luide gestamp op de trap en een hoogst vreemd geluid, dat naar de mening van de uitvoerder het gehinnik van het witte paard moest nabootsen, kondigden de aankomst van Sint-Niklaas aan. Barbara maakte een vermanend gebaar. Alle ogen waren vol verwachting naar de deur gericht. De heilige verscheen, met zijn staf regelmatig op de grond tikkend, de hele troep zegenend met twee opgeheven vingeren. Barbara stond ijlings op, maakte

een hoogst eerbiedige buiging, de rechterhand op de borst.

- Dag Sinte-Niklooi! Walgekommen, walgekommen!

De sant gaf Barbara de hand, drukte die stevig, en ging dan vol majesteit zitten.

- En hoe stallen 't ol die brave joengens, ieffrouw Barbara? Zyn ze nog frooi? vroeg hij met belangstelling.

Barbara zei, dat ze niet te klagen had, het had soms wat beter kunnen zijn; maar dat viel tussen de plooien; neen, ze had niet te klagen. Sint-Niklaas maakte het zich intussen gemakkelijk, hij kruiste de benen over malkaar en liet zijn staf in een hoek zetten.

- Zoe Sinte-Niklooi ons nie e' keer e' vertalliengstjie uut den hemel willen doen?

- Zeker, ieffrouw Barbera! Mo 't is hier e' beetje warm, hé? Zoe je de deure nie' wat openzetten?

- Me' plezier, Sinte-Niklooi.

Nu begon de heilige de wonderbaarste beschrijving te maken van de hemel en het leven der gelukzaligen. 't Was alles goud en diamant wat men daar zag, zijde en fluweel; dag en nacht werd daar muziek gemaakt; Onze-Lieve-Heer wandelde daar rond en sprak er iedereen aan; men at er allerhande lekkernijen en men dronk er al wat fijn was. Sint-Niklaas watertandde terwijl hij erover sprak. Toen hij gedaan had met beschrijven, begon hij allerhande gevallen te vertellen die zich daarboven voorgedaan hadden en waarvan ‘Sinte-Pietere’, de portier van de hemel, de voornaamste held was. Met een buitengewone smakelijkheid vertelde de goede man al die grappen; de ene schaterlach na de andere brak in de leerschool los. De jongens vonden, dat er in de hemel waarlijk ook wel vermaak was.

- Sinte-Pietere is 'n olleweter, vertelde Sint-Niklaas voort, da' weet iedereen. Mo' j'heit den helft van den tyd lelike farsen dormee. Da' j'hem liet

doen, iedereen zoedt ie in den hemel loten. 't En is nog nie lange geleên dat ie nog in kwestie kwam met Ons-Here à propos van 'n schooier die aan den hemel kwam kloppen om anveird te worden. Ons-Here wist dat die schooier van deure gemist was en eerst in 't vagevier most gezuverd worden. Sinte-Pietere pretandeerde die ie binnen mocht. Ons-Here en geboorde van niet en liet hem binnen, mo' je deed hem in Sinte-Pieter z'n kamer bluven voor 'n dag. Mor eer da' 't avond was, was Sinte-Pieter zodonig van de vlooien upgeten dat ie hem nie meer en kost hoeden. Je krabbelde an ze been, up zen oorms, up zen oonzichte, mo' die beestjies sproengen rechts en lienks en 't is da' ze rap zyn, wee je!

Om zijn vertelling aanschouwelijker te maken gaf Sint-Niklaas een voorstelling van Sint-Pieters folteringen. Hij wipte van zijn stoel op, krabde en wreef zich, sloeg en klapte op zijn benen, op zijn aangezicht, overal. De hele leerschool was één schaterlach, en toen Sint-Niklaas, zijn collega Pieter nadoend, de vermaledijde schooier de deur uitstampte, was het een gieren, dat in de kamer opging.

Barbara lachte ook hartelijk mee, maar toch vond ze, dat Sint-Niklaas' voorstelling niet heel en al strookte met zijn waardigheid.

- Je zy' zeker e' beetjie vermoeid, Sinte-Niklooi? vroeg ze.

- Ba, 'k en doe! Mor t'is hier warm, Barbera, wat is 't hier warm, Barbera.

De leerschool-juffer was verschrikt; de sant zou toch niet gemeenzamer met haar gaan spreken, dat zou geen aardigheid meer zijn! Alras stelde ze voor, dat nu ook de kinderen op hun beurt iets zouden vertellen. Sint-Niklaas vond het uitstekend. Een van de jongens vertelde een verschrikkelijke historie van struikrovers, een andere gaf een spookgeschiedenis ten beste.

- Der zyn geen spoken! riep Sint-Niklaas, da' zyn ol prullen!

Waarlijk, dat mocht een heilige toch niet zo driest beweren, vond Barbara; overigens, ze vond dat die akelige vertellingen de vrolijke stemming verbraken, die tot dusver geheerst had.

- Wien got er e' keer e' liedje zingen? vroeg ze.

Onmiddellijk bood er zich een knaap aan. Hij zong van Pierlala, die met zijn blote billetjes in de kist lag.

- Oei, gy zotjie, zei Sint-Niklaas, terwijl hij hartelijk lachte. 't Is hier warm hé, Barbera?

Toen 't deuntje van Pierlala ten einde was, stelde de sant voor al tezamen het lied van ‘Sinte-Niklooi’ te zingen, hij nam zijn staf uit de hoek en sloeg er de maat mee. Luidkeels begon nu het hele hoopje en de sant zong mee:

Sinte-Niklooi den hilligen man,
j'beit zen beste stampers an,
je rydt ermee nor lengeland,
van lengeland no' Spanje...

Het kinderkoor, aangevuld door die hemelse basstem, maakte een lawaai ‘van alle bliksems’! Barbara verkeerde in angstige onrust. Wat zouden de buren wel denken? En toch mocht ze aan Sint-Niklaas niet verbieden de kinderen te laten zingen, ze moest toch laten zien dat zij de heilige eerbiedigde. ‘Zeker zat ze op hete kolen!’

- Me zoe'n nu kunnen de koeken uutdelen, liet Barbara horen, Sint-Niklaas vond het goed. Dat was het eind van de plechtigheid, de jongens beten in de koeken ‘tot over hun oren’ en verlieten de leerschool, Sint-Niklaas nog eens aandachtig bekijkend.

Terwijl de kinderen zo langzamerhand wegtrokken, had Barbara Jantjie alras terzijde genomen en verwittigd, dat het tijd was voor hem om naar bed te gaan. De jongen was wel wat misnoegd - 't was immers nog zo laat niet - maar hij onderwierp zich gedwee. Pas was de deur achter de laatste scholier

gesloten of Barbara was met Jantjie op zijn slaapkamer; veel sneller dan naar gewoonte was hij ontkleed en te bed, ze vergat zelfs de kleine schietgebeedjes, die ze hem gewoonlijk bij het avondgebed deed voegen. Sint-Niklaas was intussen bezig met vergeefse pogingen aan te wenden om zijn bisschopspak uit te doen. Er was maar een slechte lamp in het voorkamertje, waar hij zich ontkleden moest, hij zag maar half, en bovendien hinderde hem de warmte nog wat. Zou het lint van zijn koorhemd nu zodanig geknoopt zijn, dat het niet meer los te krijgen was? Het lostrekken zou hij toch ook niet. Hij zette zich neer en floot een deuntje tot Barberaatjie kwam, die hem uit de nood hielp.

- Awal Barbera! vroeg hij lachend, hoe hei je 't gevoenden? Was 't geen plezierige Sinte-Niklooi?

Terwijl hij sprak, trachtte Barbara de knoop van het koorkleed los te maken, hetgeen haar ook zo gemakkelijk niet afging.

- 't Was goed, zei ze, mor worom hei je de joengens do zo lude doen zingen, dat en was toch nie wal!

- Och, zwyg Barbera, je moe' nu geen observoossies maken, bezoenderlik van den avend os ik je wilden...

Hij ging niet verder, maar aan de weke toon van zijn stem kon Barbara horen waar hij heen wilde. De helft van de weg was afgelegd.

- Wa' wilde je gy van den avend? vroeg ze, onverschillig in schijn.

- Och Barberaatjie, brak hij nu los als met jonge hartstocht, 'k mosten je zeggen da' 'k geloven da' je gy e' goe' wuvetjie zoe zyn vo' mien!

En waarlijk, hij nam haar in zijn armen en trachtte haar een kus te geven. Barberaatjie kneep de ogen toe van louter geluk. Ze zocht zich los te maken uit zijn omarming, maar deed er toch niet veel moeite voor. Zijn bepoeierde baard zou haar kleed bevuilen, zei ze, maar innerlijk bekommerde ze zich daar niet

om. Ze dacht eigenlijk aan niets, alles was geluk in haar.

Verelst was nog altijd in verwachting.

- Awal Barberaatjie, j' en zegt er lik niet up...

- Mo' 'k doen, zei ze dadelijk als heel en al verward, mo' 'k doen! 'k zien ik joen ook geiren, ik peizen da me ols man en vrouwe goed zoen overeenkomen, is 't azo niet?

O, ze had dat heel anders willen zeggen, maar het was haar nu letterlijk onmogelijk!

Nu was Vereist gerustgesteld, de grote slag was gewonnen door die enkele woorden. Hij gaf Barbara nog een, twee, drie kussen, ze weerde ze niet meer af, nu was dat als het ware toegelaten, gewettigd. Barberaatjie had een gevoel alsof ze terzelfdertijd lachen en wenen ging; ze droomde dat een werkelijke heilige haar omarmde. Het was alsof volle bloesems van geluk haar omgeurden en half bedwelmden. In hun nazomer was het zonnetje nog verkwikkend en heerlijk opgegaan, en gaf hun nog een illusie van lente, zo strelend en zalig, dat Philemon en Baucis hen zouden benijd hebben.

Kort na nieuwjaar waren Vereist en Barbara getrouwd.

Zonder het evenwel te laten blijken was de dove zuster van Vereist heel en al in haar schik door dit huwelijk; nu kon ze vrij naar een gesticht gaan, nu konden de ‘menschen’ niet meer zeggen dat ze nog als zuster verplicht was bij haar broer te blijven, die anders alleen op de wereld zou geweest zijn. Ook stelde zij haar vertrek naar het gesticht niet lang uit. Toen Vereist haar duidelijk gemaakt had wat zijn voornemen was, schoot ze wel in een uiterste woede, maar dat was louter uitwendig vertoon. Het vriendelijke mens had er immers een handje van om zich als een ongelukkige martelares aan te stellen, zelfs dan wanneer haar innigste wensen verwezenlijkt werden. Met een heel zootje jammerklachten en scheld-

woorden kondigde zij haar vertrek naar de ‘Zusters van Liefde’ aan. De daad bij het woord voegend liet ze een boodschapper met een stootwagentje komen, laadde er alles op wat haar eigendom was, en trok naar het gesticht, waar haar sinds lang een plaatsje was beloofd.

Jantjie maakte dit huwelijk zeker de gelukkigste van allen. Het scheen hem nu, dat hij evenals zijn vriendjes ook een vader en een moeder had; zelfs noemde hij Vereist soms zijn ‘vodertjie’. Dat genoegen mocht de kleine waarlijk wel hebben, want langs een andere kant had hij ook al zijn kinderlijke tegenslagen. Na het schandaal dat het piepoogstjie laatst op straat verwekt had door hem openlijk de vrijer van Ursulaatjie te noemen, werd het meisje streng bewaakt. Hij kon haar slechts met moeite te zien krijgen, en ontmoette hij haar, dan sloeg ze steeds bedeesd de ogen neer en werd rood van schaamte. De rozige morgenschemering van hun kinder-idylletje werd door grauwe mist verduisterd. Wat er verder met hen gebeurd is, zullen wij later wel eens te weten krijgen.

Geen haartje verschil tussen de grijze liefde van Vereist en Barbara en het eerste wakker worden van Jantjie en Ursula. O, waarlijk de ouden zingen net zoals de jongen piepen, en in hun zingen, dat ze zelf zo flink en degelijk vinden, hoort men al het bekoorlijk onbeholpene van het gepiep der jongen weer. Het deuntje der liefde is altijd koekoek-één-zang, en laat de schelm, die harten aan malkaar snoert, ook grijs en gebogen worden als een stokoud vadertje, geen toontje zal in zijn wijs klimmen noch dalen.

1896

Hoe ‘Stientjie uut den Anker’ gevrijd werd

STIENTJIE was op de achterplaats vlijtig aan 't werk onder de zilvergrijs beijzelde lindeboompjes, die in het bleke zonnelicht hier en daar een iriskleurig prismaatje lieten sidderen. Ze boende de tinnen borden en kannen, die in de herberg gewoonlijk op de schoorsteenmantel of aan de muren glommen. De vinnige decemberlucht kon haar werklust niet verzwakken. Haar sajetten halsdoek had ze wel als een kap over het hoofd getrokken, haar neusje gloeide wel als een koraal, haar voeten waren wel ‘lik stikken ys’, ze bleef echter met volle grepen het natte zand op de buikige kannen wrijven, tot ze blonken als spiegels.

Terwijl ze aldus voortwerkte, luisterde ze toch naar de scherts van ‘menere’ Tierentyn, die met hoog toegeknoopte jas en rechtstaande kraag naast haar stond. Menere Tierentyn was in 't voorbijgaan een Boonekampje komen nemen. Toen hij door de kleine vensterruitjes van de herbergzaal Stientjie aan het werk zag, was hij haar komen ‘goêndag’ zeggen.

Tierentyn, een ‘oede joengman’, die tekenlessen gaf en ook wel eens een middelmatig portret schilderde, was de goedheid zelf. Zijn zachte inborst sprak uit zijn heldere ogen en uit de plooien om zijn mond, die onder zijn grijze knevel verdwenen. In de omgang was hij een toonbeeld van gezelligheid. Alleen vond hij genoegen in zekere onschuldige plagerijen.

Tierentyn wist dat Stientjie sedert lang een ‘hertenagel’ gevonden had; hij had haar zelfs verscheidene malen in het schemeruur langs een eenzame kant aan de arm van Victor, de orgelist van Sint-Anna, betrapt. Hij hield zich echter alsof hij daar niets van wist en kwam haar steeds jokkenderwijze *zijn* liefde aanbieden.

- Zoe je gy jen zinnen up *myn* nie' kunnen zetten, Stientjie?

Het meisje, dat wel wist hoeveel waarde ze aan Tierentyns woorden moest hechten en ‘ook lachen verstond’, ergerde zich nooit over dit voorstel, zij

nam het integendeel goed op en antwoordde op haar beurt heel leuk:

- En worom niet dè? Oed en joenk gon ook te gore!

- Dat is nu 'n keer brave van je! zei Tierentyn, terwijl hij Stientjie zacht op de schouder klopte.

Maar nu begon hij pas zijn plagerijen. Hij vertelde met een schijn van grote onschuld wat hij en Stientjie al zouden aanvangen wanneer ze eens ‘lief en zoetelief’ zouden zijn, en hetgeen hij zo vertelde stemde altijd overeen met het een of het ander, dat met Stientjie en haar Victor voorgevallen was. Tierentyn was inderdaad, zonder er zich enige moeite voor te geven, uiterst goed op de hoogte van alles wat de vrijage van Stientjie en nog meer andere meisjes betrof. Dat alles wist hij van zijn zuster, bij wie hij inwoonde. Deze hield een bijzonder waakzaam oog gericht op de handel en wandel van al de ‘joenkheden’ der wijk; zij had immers ook een huwbare dochter. Mensen die zelf groen koren op hun veld hebben, weten altijd best hoe het op de akkers van anderen gesteld is. Tierentyn kon, met opgaaf van uur en minuten meedelen, dat Leentjie ‘van den meubelmaker’ met Pol ‘uut *De Vlasblomme*’ gesproken had, dat de dochter van Jan de schilder, in plaats van de ommegang van het H. Bloed te doen, zoals ze thuis het teld had, met Arie van Van Tuyckoms ‘langs 't Minnewoter’ gewandeld had, en dergelijke gebeurtenissen meer. Over Stientjies vrijage was hij bijzonder goed ingelicht en hu brecht ' ij dat alles te pas.

- Ik zoe'n be gunnen met orgelist te worden in Sint-Anne, zei hij, en 'k zoe'n der toch zo hemelsch schone spelen, da'je gy geen één lof en zoe loten vorbygoon zoender der nortoe te kommen.

Stientjie woonde inderdaad vespers en loven getrouw bij in de Sint-Annakerk, waar Victor zo ‘hemelsch schone’ het orgel bespeelde.

- En os 't lof gedaan is, zoe'k ik in den doenkeren an den Calvorieberg, achter de kerke up je

stoon wachten. Je zoe' gy ton oldoor kommen, lik of da'je van nieten en wiste, en we zoen ton te gore nor huus goon al langs den Dievenhoek, wor dat er nie' veel volk en passeert. En in 't doenkerste van de strote, verre van de lanteirn zoe'k je 'n keer in men oorms pakken en je 'n piepere geven...

Stientjie werd rood tot achter de oren. Hetgeen Tierentyn haar voorstelde voor de toekomst was voor haar volle werkelijkheid. Dagelijks ontmoette zij op de beschreven manier Victor de orgelist; dagelijks maakten zij beiden een omweg langs de Dievenhoek; gisteren nog had Victor haar op straat - in een heel duister hoekje, wel te verstaan - een kus gegeven. Maar bij dat alles gingen ze steeds zo omzichtig en geheimzinnig te werk als alleen verliefden dat kunnen; ze zouden gezworen hebben dat alleen de starren hun omhelzing zoet lachend afgeloerd hadden.

Er was maar één mens op de wereld, buiten Stientjie en Victor zelf, die wist welke gevoelens die beiden voor malkaar koesterden. Stientjies goede tante Balo, die in het Begijnhof haar eentonig leven sleet, was de enige aan wie het geheim toevertrouwd was geworden.

Begijntje Balo behandelde Stientjie als een zuster en had het enigszins op zich genomen over haar te waken en haar op de levensweg te leiden. Ofschoon Balo zeer gelukkig leefde in het stille hof, beschouwde ze haar staat toch niet als de benijdenswaardigste op aarde. Wees als ze was, had ze eens gehoopt, toen ze nog zeer jong was, een andere levensrichting te volgen, die haar uit de verte nog altijd hel en kleurig toelachte als een zonnig plekje op een beschaduwd landschap.

Het was eens haar warm gekoesterde droom een huisgezin te stichten, een man en kinderen te hebben, maar dat geluk werd haar niet gegund. De jongeling, op wie zij al haar hoop had gebouwd, werd haar ontrukt en van dat ogenblik af was een schaduwslag op haar baan gevallen. Maar had zij thans de hoop

op huwelijksgeluk laten varen, haar zucht om zich aan anderen te wijden, zich voor anderen op te offeren was er maar om vergroot. Haar eigen geluk was dood, alleen nog het geluk van anderen kon haar doen glimlachen en een warme straal in haar huisje doen dringen. Balo deed denken aan een zedig lampje, dat zichzelf uitteert om licht in het ronde te verspreiden.

Zo had tante Balo Stientjie haast gedwongen alles te bekennen. En nu koesterde zij zich in het geluk van die twee jonge harten. Ze stelde alles in het werk om hun aangenaam te zijn. Zo was Victor reeds meermalen bij Balo geweest om wat op het oude harmonium te spelen, terwijl Stientjie daar was. En beiden gevoelden door die inmenging van Balo geenszins de bekoring van het geheim verbroken.

Maar nu hadden anderen ze bespied en verraden. Stientjie zat ermee in ‘nesten’, en toch wilde ze niets laten blijken. Half stotterend zei ze, zonder op te zien:

- Menere Tierentyn, je zyt 'n oenverdragelike plaagsteirt; loot me nu voortwerken en go' wandelt e' beetjie, 't is zo'n goe weer!

De verwarring waarin hij Stientjie gebracht had vermaakte Tierentyn zeer, hij lachte er hartelijk om, maar ging toch niet verder; hij wilde de grens van de scherts niet overschrijden.

- Stientjie, peinst er nog e' keer up, en zeg me loter je gedacht. 'k Zien ons dor ol goon...

Stientjie, vrezende dat hij nog eens zou beginnen, viel hem plotseling in de rede:

- 't Is nu genoeg, menere Tierentyn, go' nu mor voort!

- Mo' 'k spreken do' zo geirne van, Stientjie! Da' wore den hemel up d'eirde...

- In God z'n name, loot me nu g'rust! zei het meisje enigszins geërgerd.

Alles zou ze gedaan hebben om een einde te maken aan Tierentyns niet ophoudende bedekte toespelingen. Ze greep een der beide lindestammen vast

en schudde ze zo hard als ze maar kon. Een regen ijzelkristalletjes stoof op Tierentyn neer. Honderden kille ijskegeltjes prikten hem als spelden aangezicht en handen; hij zag eruit als de winterman met al die ijzel op zijn jas.

- Da' go' je leren menschen plagen.

- Je moe' je dervoren nie' kwood maken, Stientjie, 't en is nie' slicht gemeend. Dag Stientjie! Dag Stientjie! Dag m'n iengeltjie.

Daarmee trok Tierentyn lachend door de grote poort de straat op. Hij schuddebolde van pret, zodanig, dat zijn ouderwetse, groen-zwarte hoge hoed bijna van zijn hoofd viel.

Dit toneeltje tussen Stientjie en menere Tierentyn had een toeschouwer gehad.

In de herbergzaal, bij een der vensters gezeten, loerde kapitein Leonard met verwoede blikken naar de achterplaats. Hij was vóór enige ogenblikken binnengekomen. Na wat met baas Verleyen over het weer gesproken te hebben, had hij de heldere lach van Stientjie gehoord; plotseling had hij zijn gesprek onderbroken om aan de deur van de koer te gaan kijken. Toen hij Stientjie in gesprek zag met Tierentyn vertrok zijn aangezicht eensklaps. Het drukte nijd en gramschap uit. Hij zette zich met een tragisch gebaar bij het venster neer, nam een dagblad in handen en verdiepte zich schijnbaar in de kroniek der gebroken armen en benen. Hij beantwoordde de weerkundige beschouwingen van de baas niet meer, als wilde hij hem door zijn stilzwijgen uitnodigen hem alleen te laten. De baas scheen dat verlangen te begrijpen en ging weer aan zijn werk.

Kapitein Leonard was een der zonderlingste mensen, die in de stad bekend waren. Het was een gepensioneerd Waals officier, die zich nu vast te Brugge gevestigd had, omdat het garnizoensleven aldaar hem zulke goede herinneringen nagelaten had. Men kon het hem wel aanzien dat hij vroeger tot het leger behoord had; zijn krijgshaftige gang en gebaren, zijn

gebiedersstem, zijn lange en immer stijfgewaste snor, alles verried de oud-militair. Zijn ganse wezen had echter iets karikatuurachtigs gekregen. Sommige gewoonten zijn slechts goede hoedanigheden zolang ze gepaard gaan met lichaamssterkte en jeugd: van het ogenblik af, dat ze blijven voortleven in een vervallen, oud geworden lichaam, schijnen ze ons eerder gebreken toe. Dat was des te meer het geval met kapitein Leonard, daar hij te allen tijde een zeer hartstochtelijk man geweest was en het er nooit op aangelegd had om zelfs de minste van zijn neigingen te beteugelen; het verval, dat de ouderdom vergezelt, trof bij hem veel scherper dan bij anderen. Hij had nagenoeg al zijn haren verloren, zijn aangezicht was erg doorrimpeld, zijn neus was licht purperrood getint, twee diepe zenuwtrekken omringden zijn mond, de jicht verlamde soms zijn leden, wegens eksterogen aan de linkervoet moest hij bijna geregeld met een schoen en een pantoffel uitgaan, maar toch glommen zijn ogen nog bij het zien van een mooi meisje, elk van zijn gebaren had nog iets krijgshaftig, iets dat scheen te willen spreken van zelfbewuste waarde. In die tegenstelling lag iets komieks, dat iedereen bij de eerste kennismaking trof. Bij kapitein Leonard was het hart blijkbaar te jong en het lichaam te oud.

Veel meer nog dan zijn uiterlijk had zijn gedrag hem de naam van ‘vieze patriot’* doen geven. Hij ging soms zo vreemd te werk, had soms zulke onthutsende invallen, kon soms zo geweldig luide zijn haten en sympathieën uitschreeuwen, dat de voorzichtigsten onder de goede burgers, die met hem in aanraking kwamen, zich niet al te gerust gevoelden in zijn gezelschap.

In *Den Anker* was hij sedert een maand of zowat goed bekend, dagelijks kwam hij er twee- of driemaal; de baas en de klanten noemden hem: ‘Mesjeu Ie captain’. Hier had hij echter die atmosfeer van verschrik-

* Zonderling.

king, waarvoor men op andere plaatsen zo beducht was, nog niet rondom zich verspreid. Altijd was hij hier uiterst minzaam en zoetzinnig geweest. Waar hij elders herbergbazen uit de hoogte met een officiersstem aansprak, scheen hij hier Verleyen als zijn gelijke te beschouwen. Ging hij vleemd te werk of vertelde hij de een of andere pocherij, dan dorst men hier zelfs wat met hem spotten. Nog nimmer had hij zich in *Den Anker* daarover kwaad gemaakt.

Vooral Stientjie omringde hij met de vriendelijkste voorkomendheid.

Kapitein Leonard had echter zijn inzichten niet langer kunnen verbergen. Stientjies bloembevallig gezichtje had in zijn oud hart een onbesuisde jonge liefde ontstoken, die hij weer niet bedwingen kon.

In de laatste dagen was hij begonnen met geheimzinnige houdingen aan te nemen. Zijn ogen blikten nu eens weemoedig smachtend van onder zijn grijze wenkbrauwen, dan weer diep nadenkend, dan weer half lodderlijk, als poogden ze te verleiden.

Stientjie had dit eerst niet opgemerkt. Allengskens begon ze de kapitein zo raar te vinden. De grijze verliefde ging verder.

Gisteren, toen hij met Stientjie een ogenblik alleen in de herberg was, had hij met zeer pathetische stembuiging zijn bekentenis gedaan.

- Mademoiselle, je vous aime!

Stientjie had een schaterlach niet kunnen bedwingen. Hoe vreemd toch! Als menere Tierentyn haar hetzelfde zei, had ze nooit moeten schaterlachen, ze voelde zeer goed, dat daar geen oogvol kwaad in stak, dat het bij hem louter scherts was, waarop ze schertsend moest antwoorden. Maar de kapitein zei dat zo vreemd, zo stil, zo gevoeld, dat ze vreesde dat het bij hem misschien wel ernst was. Neen, dat kon niet, 't ware al te gek! Bij een herhaalde verklaring van de kapitein trachtte ze hem af te schepen met de oude aardigheid, dat ze hem ook wel liever zag dan blind te zijn. Maar de kapitein gaf het niet

op, hij greep Stientjies handen vast, en terwijl hij ze hard drukte, herhaalde hij nogmaals dat hij haar beminde. Dat ging over zijn hout. Het meisje maakte zich los en liet kapitein Leonard alleen staan.

Als een ware don Juan was hij echter zeer volhardend. Hij ging heen, maar vastbesloten om een nieuwe aanval te wagen. Hij schreef Stientjies gedrag toe aan haar schuchterheid. Kapitein Leonard beeldde zich in, dat geen meisje hem weerstaan kon. De liefdesavonturen van zijn jeugd hadden zich meestal beperkt tot een omgeving waar gemakkelijk succes te behalen was. Zo was die waan in hem opgegroeid. Hij had het volste vertrouwen in de uitslag van zijn nieuwe onderneming.

Het stond overigens bij hem vast zijn plan door te drijven, want aan Patère, zijn vertrouwdste vriend, had hij meegedeeld, dat hij het met het meisje uit *Den Anker* ernstig voorhad en wel zou kunnen besluiten haar ten huwelijk te vragen. Hij had genoeg van het oude-vrijersleven!

Deze morgen was hij vroeger dan naar gewoonte opgestaan. Zijn mooiste pak had hij aangetrokken: een lange lakense jas, een broek, die ongelukkiglijk wat te kort was, en een witte vilten hoed met ongemeen brede rand, waaraan hij alle mogelijke vormen kon geven. Hij was recht naar zijn bloemist gegaan, - *zijn* bloemist, want hij was er reeds heel dikwijls geweest, telkens als hij een nieuw romannetje wilde beginnen. Hij bezocht de broeikassen met de bloemist, die alle moeite had om ernstig te blijven. Deze kende kapitein Leonard op een haartje en wist goed wat zijn bezoek betekende. Een nieuwe vrijage op handen, dacht hij; als 't visje bijt, zal ik al gauw dagelijks het bezoek van de kapitein krijgen. ‘Hoe is 't godsmeugelik vo'; zo'n oede Sinees! 't Is lik de vrieër van d'elfduzend maagden!’ Leonard liet eindelijk zijn keus vallen op een grote purperkleurige orchidee. De bloemist bond er een paar takjes ‘asparagus’ bij en de kapitein stak het tuiltje op zijn jas.

Hij poogde, door een onmogelijk neerblikken op zijn knoopsgat, te zien of het hem wel stond; tevreden over zichzelf, trok hij voort, recht naar *Den Anker*.

Hij was er binnengekomen, terwijl menere Tierentyn met Stientjie aan 't praten was. Achter het venster had hij gezien hoe beiden hartelijk lachten, hoe Tierentyn van tijd tot tijd op Stientjies schouder klopte, hoe Stientjie de ijzelkegeltjes op Tierentyn schudde; bij elk dier onschuldige vriendelijkheden en plagerijen had Leonard gerild van afgunst. Hij was inderdaad jaloers als een jonge Othello. O, nu zag hij het gedrag van Stientjie helder in. Het was niet uit schuchterheid dat ze hem gisteren verstoten had, maar wel omdat ze meer van die Tierentyn hield, ‘ce vieux barbouilleur, ce vieux rien du tout!’

Leonard kon het niet langer meer aanzien. Hij stond op en ging met rasse tred heen en weer in de herberg. Zijn vilten hoed had hij in de hals getrokken, zijn wandelstok zwaaide hij rond alsof het een degen was. Hij liep daar als had hij van leer getrokken, zoekend naar een slachtoffer. Alles beperkte zich evenwel tot het gebaar. Van tijd tot tijd wierp hij nog een vluchtige blik door het venster naar zijn ingebeelde medeminnaar.

Toen hij zag dat Tierentyn vertrokken was, bleef hij staan alsof hij beter wilde nadenken. Hij scheen plotseling tot inkeer gekomen. Al spoedig nam hij zijn besluit. Hij trok de deur open en daalde de kleine trap af, die naar de achterplaats leidde. Met een bedwongen kuchje meldde hij zijn komst aan.

- Hum!

- Aijaijai! Wien dat er do' were is! dacht Stientjie.

De kapitein ging recht op haar toe en groette haar op zeer hoofse wijze.

- Bonjour mademoiselle...

- Bonjour Mesjeu le captain.

Leonard maakte de orchidee uit zijn knoopsgat los en bood ze met een zwierig gebaar het boenende

meisje aan. Stientjie wist niet wat te doen. Na wat geaarzeld te hebben - ze mocht toch niet ‘onmenschelik’ zijn met goede klanten! - nam ze de bloem en lei ze naast de vers geschuurde borden en kannen.

Het aangezicht van de kapitein helderde op, toen zij de bloem aanvaardde. Hij hechtte onmiddellijk een voor hem zeer gunstige betekenis aan die onbedachte daad.

- Ma chère Justine, begon hij nu in zijn mooiste Frans, mag ik u herinneren wat ik u gisteren zei? Zonder u kan ik niet langer leven, ik heb u lief. Steek deze bloem op uw borst als een teken dat gij mijn genegenheid beantwoordt.

Stientjie had maar de helft van die hoogdeftige en gezwollen toespraak verstaan, toch begreep ze volkomen waar de kapitein weer heen wilde.

- Loot m'n hoofd g'rust met ol dien prietproot!

- O mejuffer, indien u wildet, zoudt u ineens twee gelukkigen kunnen maken.

De kapitein had weer getracht Stientjies hand vast te nemen om nog meer indruk te maken.

- Handen thuus, kaptein! Anders...

Stientjie maakte een gebaar alsof ze de smekende Leonard een klap wilde geven.

- Och mejuffer, wees toch zo wreed niet, ik bemin u...

Leonards stem trilde van aandoening, net als op het toneel, en weer nam hij Stientjies hand vast. Ditmaal was haar geduld ten einde:

- Gy'n oede zot, lop no' de weerlicht me' jen blommen en jen ‘amours’ en g'heel jen santeboetiek!

Zenuwachtig wierp Stientjie de bloem voor Leonards voeten, liet haar werk staan en ging het huis in.

Leonard bleef haar heel beteuterd achternakijken. Maar plotseling steeg zijn gramschap op, vlug als een springvloed.

- Ha, meisje, je verkiest Tierentyn en wil mij verstoten! Dat zullen wij zien, dat zullen wij zien...

Luidruchtig trok hij de straat op; zijn vilten hoed weer in zijn nek en weer met zijn wandelstok als met een degen zwaaiend. Hij grommelde binnensmonds, zodanig dat men zelfs op een afstand zijn snor zag bewegen. Leonard was buitengewoon opgewonden. Gekrenkte eigenliefde, minnenijd en wraaklust warrelden door elkaar in zijn ongelukkige hersenen. Waarlijk, de kapitein zag er akelig uit.

De verkoopsters op de kleine vismarkt, die hem kenden omdat hij er heel dikwijls zelf zijn inkopen kwam doen, konden niet vatten waaraan het hem haperde, toen hij daar als voorbij haar heen stoof. Een hoop jongens, die op de hoek, rondom de ‘krebbe met boeretaarten’ van Triene Wijks stonden, vonden de kapitein zo buitengewoon vreemd, dat ze allen, als op een geheim bevel, luidkeels begonnen te zingen:

Ziet hem gaan, ziet hem gaan,
j'heit zen hoedjien aan!

De kapitein, hoezeer zijn gedachten ook op één punt gericht waren en suizend door malkaar kruisten, keerde zich plotseling om, hief zijn stok in de lucht en liet een ratelend ‘gesakker’ horen. Hij wendde zich rechts en links als zocht hij onder de beweeglijke kindergroep de ware schuldigen. Zijn stok zwaaide hij rond, terwijl hij met ritmische schermpasbewegingen een paar stappen vooruit deed. Hij zag er verschrikkelijk uit. Heel de kinderbende, die doorgaans voor geen kleintje vervaard was, stormde schetterend en kraaiend de kleine markt op, de taartenkrebbe van Triene en verscheidene kraampjes aan het wankelen brengend in hun woeste vaart.

- Wa' peinst ie wel, die verdiksche Wale, om de joengens azo de schrik up 't lyf te jagene! Dat ie hem koest hoedt of anders...

Zo begon een dikke vis vrouw, met steenrode wangen, haar uitval tegen de kapitein. Krachtige geba-

ren begeleidden haar woorden. Leonard had evenwel zijn aanval tegen de straatjeugd opgegeven en was naar huis getrokken.

Eerst moest het onschuldige sleutelgat van de voordeur het geweldig bezuren, dat Stientjie hem onmeedogend afgedankt had. In de gang wierp hij een kapstok omver en maakte zo'n lawaai dat François, zijn knecht, verschrikt van boven gelopen kwam om te vernemen wat er scheelde. Een tempeest woedde om de verbaasde knecht. Hij kreeg er zijn deel van, maar groot liefhebber van rust en kalmte als hij was, verwijderde hij zich voorzichtig met de innige overtuiging dat de gramschap van de kapitein ‘wel koelen zou zonder blazen’. Hij kende zijn meester op een haartje.

Leonard trok van de ene kamer in de andere, overal een ongelukkige stoel, een bloempot of wat ook omverlopend. Wat een opgewondenheid! Leonard had het ongelooflijk warm in het hoofd. Hij rukte met veel geweld het venster open op zijn slaapkamer. De koude decemberlucht stroomde binnen en verfriste hem het gloeiende voorhoofd. Hij bleef wat bij het venster staan.

Angstig de hoofden bijeenstekend achter de kleine raampjes van hun keukenvenster, keken de twee buurvrouwen van Leonard omhoog om te zien wat er bij de kapitein weer gebeurde. Het waren twee zusters, die beiden de zestig reeds achter de rug hadden en daar samen een net huisje bewoonden, sedert lange rustige jaren reeds. Vóór een maand of vier was die rust echter gestoord geworden door hun nieuwe buurman, ‘capitaine’ Leonard. Door zijn luid geroep in huis en in het tuintje, door zijn schelden op de knecht, door zijn gekke manieren en gans zijn uiterlijk had hij de blode zielen in twee à drie dagen tijds letterlijk geterroriseerd.

- Ma soeur Palmyre, den bosduvel is were 'an de gang! zei Jeannette, de oudste der twee zusters, een magere en zeer lange ‘oede joengedochter’.

- 't Is wreed lik of dat die vint huult en tiert! 'k En ben ik in 't gehele nie g'rust hier...

Leonard had de twee verschrikte juffers opgemerkt; hij raadde dat ze over hem spraken. Plotseling kwam het hem te binnen, dat zijn beide buurvrouwen met Tierentyn verwant waren, dat hadden de ongelukkige schepsels hem zelf gezeid toen hij hun buurman werd. Die herinnering wekte weer zijn ijverzucht op en dezelfde wedloop door het huis begon weer.

Ha! die Tierentyns zouden dan nog met hem spotten, dat zou hij willen zien! Een hele reeks kleine veten met zijn buurvrouwen kwam hem nu voor de geest. De kibbelarijen tussen hen en zijn knecht aangaande het schoonmaken der straatgoot, het kloppen van krammen in de tuinmuur, om er waskoorden aan vast te hechten, en andere staatszaken meer, dat alles kwam zich rondom de grote gebeurtenis van de dag hopen en breidde zijn haat voor Tierentyn over diens ganse familie uit.

De kapitein was naar de ‘boeie’* gegaan en had er een bijl en een ladder genomen. Na zijn mouwen ‘opgesloofd’ te hebben, plaatste hij zijn ladder tegen de tuinmuur, naast een wilde kastanjeboom, waaraan de juffrouwen Tierentyn, na lange onderhandelingen met de eigenaar, hun waskoorden vastgemaakt hadden. Als ze geen krammen in de muur mochten slaan, moesten ze toch ergens elders hun touwen kunnen vastmaken. Leonard had voor die logica moeten onderdoen en had hun toegestaan gebruik te maken van zijn kastanjeboom, die juist tegen de muur stond.

Na het voorgevallene in *Den Anker,* kon Leonard hun niet langer die opperste gunst laten genieten!

Hij klom de ladder op en begon met duchtige slagen de stam van zijn kastanje door te hakken, juist op de hoogte van de muur. Dat was het radikaalste

* Boeie = loods of schuurtje.

en doeltreffendste middel om een einde te maken aan zijn toegevendheid. Na een kwartier slaafse arbeid, onder een regen van killige ijzelnaaldjes, week de ganse kroon. Het scheelde weinig of Leonard werd onder het gewicht van de ladder geworpen, maar met een uiterste krachtsinspanning deed hij de kroon langs de andere kant hellen en met een geweldige stoot aan een van de onderste takken wierp hij het ganse gevaarte in het tuintje van de juffrouwen Tierentyn. Leonard droogde zijn zweet af en ging thans veel kalmer weer naar binnen.

Met ogen vol ontzetting hadden de beide zusters eerst Leonards grote hoed boven de muur zien verschijnen. Toen ze de man zelf zagen opduiken met de bijl in de hand, drongen ze dichter bij malkaar en konden geen woord uiten. De schrik had hun beide tongen als verlamd. Elke slag op de boomstam ging gepaard met een schok in de zenuwen van de twee zusters tegelijk. Toen ze Leonard, rood van inspanning, de boomkroon op hun grasperkje zagen werpen, ontsnapte een zucht vol bedwongen verontwaardiging en spijt hun beider mond. In haar val had de boomkroon de koorden en een paar versgewassen lakens meegerukt, die nu gans bevuild op de grond lagen.

Het duurde een hele tijd vooraleer de zusters het waagden buiten te komen. Zij aanschouwden de aangerichte verwoesting vanuit hun keuken. Wie wist inderdaad of ‘den bosduvel’ niet in hinderlaag achter de muur verborgen was en of hij zijn gekheid niet verder zou drijven. Jeannette, de langste, de oudste en ook de moedigste der twee, waagde het eindelijk de klink neer te drukken en de achterdeur op een kier te zetten. Beiden spitsten het oor maar vernamen niet het minste gerucht meer. Allengskens nam hun stoutmoedigheid toe, en stap voor stap, elkaar bij de hand houdend, opschrikkend bij het minste geruis, naderden zij de kroon.

- Bezie me dat e' keer! En is da' geen schande

Gods, ol da schoon goed? fluisterde Jeannette, die steeds een waakzaam oog op de muur gericht hield.

- Mor in God in name, worvoren zoedt ie da' nu gedoon hein?

- Den Here weet 'etl Die vint heit zeker 'n slag van de meulen!

Met hun tweeën hadden de zusters grote moeite om de lakens van onder de takken te trekken.

De was moest opnieuw begonnen worden; al het werk van hun vier stramme handen was vruchteloos geweest! O, had de schrik hen niet weerhouden, hoe zouden ze luide gejammerd hebben! Stilzwijgend vulden ze nu de grote kuip met water en staken er de lakens weer in.

Wat zouden ze nu met die boomkroon aanvangen? Toonbeelden van orde en netheid als ze waren, konden de gezusters die takken in het hofje niet laten liggen.

- Jeannette, willen we tegore dien boom up strote trekken? De vuulkarre: got hem wal meepakken.

- We kunnen hem hier toch nie' loten liggen, nie woor?

Nu begonnen de oudjes uit al hun kracht aan de boomkroon te sleuren. In het tuintje zelf ging alles nog betrekkelijk goed. Alleen Jeannette gleed uit op de vochtige grond en viel op de knieën.

- 't Is lik den eersten vol van Ons-Here up de kruusweg! zei Palmyre. J'en hei' je toch geen zeer gedaan?

- God zy gedankt, neen!

Toen het gevaarte in de enge huisgang moest gesleept worden overkwam de gezusters bijna een ramp. Jeannette had zo geweldig moeten rukken om de boom door de achterdeur te krijgen dat ze nogmaals het evenwicht verloor en terechtkwam op de trap, die zich in de gang vlak naast de achterdeur bevond. Een tweede val op de kruisweg! In haar verwarring had Jeannette haar vracht plotseling losgelaten, zodanig dat Palmyre, die aan de boom hielp trekken,

eensklaps tussen de brekende twijgen en een der deurposten als in een klem gegrepen was.

- Mo' Jeannette toch, wa' stikt je nu uut? Wovoren loot je nu los? 't Is genoeg om 'n mensch z'n ogen uut te steken...

- J'heit gy wal te zeggen, ma soeur Palmyre, os je azo volt lik ik hier up den trap! 't Is genoeg om 'n mensch z'n rikgrote te breken...

Beiden loosden een zucht van medelijden en bleven enige ogenblikken ademhalen. Daarna namen ze de kastanjekroon weer op sleeptouw en geraakten ditmaal zonder verdere hindernissen op straat, waar ze hun vracht naast de deur lieten liggen.

Tot overmaat van ongeluk werden de zusters, toen ze met dit afmattende werk gedaan hadden, een sterke reuk van aangebrand gebraad gewaar.

- Tzezes, Maria! 't Keuntjie brandt 'an! riep Palmyre, de keuken binnenstuivend.

- Och God, och God! Giet er wa' woter up...

Dat was nu een tegenslag! Sedert verscheidene weken hadden ze hun schoonbroer Tierentyn gevraagd om eens te komen noenmalen. Ze hadden immers zulke lekkere konijntjes, die ze zelf kweekten, en Tierentyn was daar ‘verzot’ op. Nu waren ze reeds een hele tijd met het bereiden van dat ‘keuntjie’ bezig - ze wilden een meesterwerk in de kookkunst leveren -, toen het ellendige voorval met die boom hun aandacht van deze bezigheid aftrok en de vrucht van zoveel zorg en kunst kwam bederven.

- 'n Oèngeluk en komt toch nooit ollene! zuchtte Palmyre, terwijl ze de schade trachtte te herstellen.

Te midden van die verwarring werd er gescheld. Hun ‘monfrère’ Tierentyn was daar.

Met grote gebaren en soms tegelijk sprekend vertelden Jeannette en Palmyre, vol ‘avegatie’*, wat er gebeurd was. Van tijd tot tijd moesten ze hun klaag-

* Avegatie = drukte.

rede onderbreken bij gebrek aan adem. Tierentyn gebruikte die enkele tussenpozen om met een hoofdschudden, vol ongeloof en verbazing, een ‘'t is toch e' beetjie wreed!’ te zuchten. Toen het ganse verhaal ten einde was, zei Tierentyn heel kalm:

- Da' zoed e' keer moeten oenderzocht worden...

Dit zeggende dacht hij er geenszins aan om handelend op te treden, maar zijn ‘ma sceurs’ hechtten dadelijk een heel tragische betekenis aan die woorden.

- Wa' go' je doen, monfrère? vroegen ze angstig in duet.

- Da' zoe' lik moeten g'eksplikeerd worden...

Tierentyn zou nog geen stap gedaan hebben om dat onderzoek te bespoedigen, zijn schoonzusters echter beeldden zich in, dat hij zo maar ineens bij de kapitein ging aanlopen.

- Lieve God, en doet da' toch niet, monfrère! J'is capabel van je een oengelukkige slag te gevene. Bluuf liever hier, die vint is zot. Je meugt hem nie' betrouwen, z'n huus hangt vul met sabels en pistolen.

Terwijl ze zo sprak greep Jeannette hem krampachtig bij de arm, Palmyre was besloten de ‘slippe’ van zijn jas niet los te laten, zelfs de snorrende poes, die met gekromde rug tegen hem aanwreef, scheen hem uit te nodigen om van dit plan af te zien.

Tierentyn liet zich zonder de minste moeite meetronen naar de eetkamer.

Jeannette en Palmyre waren fier en gelukkig een schoonbroer te bezitten, die zo ridderlijk hun zaak scheen te willen opnemen. Ze verdubbelden hun vriendelijkheid voor hem. Tierentyn was echter in de grond nog veel gelukkiger omdat de zaak aldus afgelopen was. Hij was vooral vriend van de rust en vond het veel genoeglijker tussen zijn twee schoonzusters aan tafel te zitten. Het hinderde hem niet te zeer dat het ‘keuntjie’ wat aangebrand was, hij peuzelde er met zoveel ‘appetiet’ aan, dat hij erbij

‘smakte’. Zijn goede luim had hij al spoedig teruggevonden. Jeannette en Palmyre hadden ook reeds de ganse gebeurtenis vergeten en vermaakten zich met Tierentyns grappige vertellingen.

- Zoe' je 't koptjie van 't keuntjie nie' nemen, monfrère? vroeg Palmyre.

Bij dergelijke konijnepartijtjes bij zijn schoonzusters had Tierentyn verscheidene malen beweerd, dat het ‘koptjie’ het lekkerste gedeelte van het ‘keuntjie’ was. Tierentyn beweerde dat echter telkenmale wanneer er niets anders van het konijn meer overbleef; Jeannette en Palmyre hadden dat nog niet opgemerkt en dachten, dat hun schoonbroer werkelijk meende wat hij zei. Palmyres vraag was dus weer een blijk van voorkomendheid.

- Me' plezier, ma soeur! zei Tierentyn, terwijl hij het ‘koptjie’ en een ander lekker stukje dat ernaast lag, op zijn bord schoof.

- 'k Moeten oltyd lachen os ik up keunekoptjies peinzen, ging hij voort. Je kent wal Jan en Clemanse Serruus, nie' wo', ma soeurs? Je weet dat hunder dochter getrouwd is verlede' weke?

- Is hunder dochter getrouwd? 't Is 't eerste da' me' do' van horen... We leven wynder hier precies lik buten de weireld...

- Hunder dochter is getrouwd met de zeune van Pier Bonheure. Awal, os ik up die joengen peinzen, peinze 'k up keunekoptjies...

- Up keunekoptjies? vroegen de gezusters tegelijk.

- Je weet dat de Serruuses gierig zyn, hé? Ze zoe'n een holve eens in tweeën byten. Awal, os de zeune van Bonheure vo' d'eerste keer by hunder ging gon eten had ie 't oengeluk van te zeggen dat ie geiren ‘keunekoptjies’ at. De Serruuses voenden da' goed en olle zundage, os Bonheure dor kwaamt eten, kreeg-'t-ie e' keunekoptjie. Os-'t-ie trouwde was-'t-ie an zen eenenveertigste.

Jeannette en Palmyre lachten hartelijk met die

vertelling, zonder eens te vermoeden, dat Tierentyn het inzicht had kunnen hebben om haar op zijn droogkomische wijze een steekje onder water te geven.

Intussen waren nieuwe borden op tafel geplaatst. De gezusters hadden immers nog iets anders klaargemaakt voor hun gast, maar ze hadden het hem nog niet gezeid. Dat moest een verrassing zijn, ofschoon ze zich telkenmale voordeed wanneer Tierentyn bij hen uitgenodigd was. Palmyre bracht een kommetje wintersalade binnen, dat ze voor haar monfrère plaatste, hem verzoekende de saus te roeren. Jeannette bracht terzelfdertijd een gebraden ‘kiekstjie’.

- Ja' mor, ma soeurs, azo en kan da' nie goon! Je doe' veel te vele vor myn... Up die condissie en wille 'k nie meer kommen...

- Alla toe, toe... O1 die complimenten nie... Vor e' keer da' je hier eet.

Hoe dikwijls hadden ze reeds sedert jaren diezelfde plichtplegingen bij soortgelijke gelegenheden herhaald!

Met dezelfde eetlust werd het ‘kiekstjie’ aangevat, ofschoon het niet al te mals was. Tierentyn zei niettemin, dat het uiterst lekker was, maar vond toch de gelegenheid om te vertellen dat zijn vriend Ivotjie, die ‘per momenten 'n oordigoord’ was, de gewoonte had van een taaie kip te zeggen dat het ‘den hane van Sinte-Pietere’ was. Jeannette en Palmyre zagen in deze mededeling weer anders niet dan grappigheid.

Het gezellig deuntje van de waterketel in de keuken gaf Tierentyn reeds een voorsmaak van de koffie, die opgeschonken zou worden. Het drietal gevoelde zich zo rustig, zo gelukkig bij malkaar! Zij genoten, na hun maaltijd, een zalige sluimerlogheid, die alles met bescheiden epicuristische geluksglans bestraalde. Dat was 't gelukkigste ogenblik van Tierentyns dag.

Opeens hoorden zij aan de voordeur een luid gerucht van stemmen. Men schelde met een forse ruk.

- Wat is da' nu? vroeg Tierentyn, zonder zich te verroeren.

Palmyre was ijlings naar de deur gelopen en reeds in een redetwist gewikkeld, terwijl Tierentyn nog altijd trachtte zijn schuw wegvluchtend ‘dolce far niente’ te behouden.

- Os je gy da' peinst, ieffrouw, je zy' gy lelik mis! sprak een ratelstem aan de voordeur.

- Mo', den boos, we meenden wynder dat de vuulkarre ólles most meepakken!

De mannen van de straatreiniging hadden met verbazing de boomkruin voor het huis der juffrouwen zien liggen. Hadden ze dit gevaarte meegenomen, hun kar zou ineens vol geweest zijn; overigens ‘groen hout’ mochten ze niet meenemen. Ze hadden zich dus daartegen verzet en verzochten de juffrouwen hun boom weer binnen te dragen.

- 't Is wal verstoon, nie woor, ieffrouw, da' je dien boom no' binnen go' trekken! zei de ‘schabletter’*, die de vuilniskar vergezelde.

Tegen die bedreigende vermaning van de man der wet hadden de juffrouwen niets meer in te brengen. Tierentyn dacht ook, dat men om alle moeilijkheden te vermijden moest gehoorzamen.

De optocht van deze middag begon weer, thans in tegenovergestelde richting. Jeannette en Palmyre sleurden uit al hun krachten aan de takken. Tierentyn was ook bijgesprongen en liep bedrijvig voorop om de deur te openen, hij spande al zijn krachten in om te beletten dat de boomkruin de muren zou bevuilen; van tijd tot tijd ontsnapte hem een angstig ‘pas op!’ dat de gezusters opschrikken deed, in plaats van ze tot voorzichtigheid aan te manen. Door die ongewone, stormachtige drukte deed Tierentyn bij Jeannette en Palmyre de overtuiging ontstaan, dat hij hun zeer behulpzaam was.

- Wa' zyn de menschen toch gelukkig, die gedeurig 'n man in huus hein! zuchtte Palmyre, toen de boom weer in het tuintje lag.

* Schadebeletter = politieagent.

- Je weet ommers wal da' je oltyd up myn mag rekenen, ma soeur!

Als om hem hun dank te bewijzen troonden de twee zusters hun beschermer weer mee naar binnen:

- 't Is hier slicht vo' de kanteirens* in die koede!

- Kom, monfrère, de kaffie got ons deugd doen!

Tierentyn liet zich volgaarne weer binnenleiden, de uitnodigingen van Jeannette en Palmyre waren daartoe zelfs heel en al overbodig.

Wat het drietal ook beproefde om de zo ontijdig verbroken, genotvolle stemming van zoëven weer te vinden, het ging niet meer. Noch de geurige koffie, noch het ‘halvetjie’ cognac, dat Tierentyn aanvaardde om aan zijn schoonzusters ‘plezier te doen’, niets kon het vrolijke gesprek weer vlot krijgen. Dat ergerde Tierentyn wel het meest. Dat kapitein Leonard de kruin van zijn kastanjeboom in de tuin van zijn schoonzusters geworpen had beschouwde hij als een daad van halve krankzinnigheid, die hem kon vergeven worden. Toen zijn zusters hem dit bij zijn aankomst vertelden, had de verontwaardiging hem alleen de opperhuid geprikt. Dat die gekke daad van de kapitein aanleiding gaf tot zoveel drukte, dat ze het zaligste uurtje van zijn dag was komen storen, dat ging over zijn hout. Tierentyn was een dier mensen, die zich moeilijk ‘kwa bloed’ maken, zelfs wanneer men ze ernstig krenkt, en alleen prikkelbaar worden wanneer hen die krenking treft in een van hun liefhebberijen of kleine gewoonten.

- Ma sceurs, 't go tyd gon worden vo' myn! 'k Gon ik doen lik de boeren, die vertrekken os ze 't binnen hein.

Met die woorden stond Tierentyn op en maakte zich gereed om zijn schoonzusters te verlaten. In zijn stem lag spijt en misnoegdheid. Dat trof Jeannette en Palmyre.

- Zo vroeg, monfrère? vroegen ze in koor.

* Verkoudheden.

- Ja, want 'k moete nog enige commissies doen.

Nog nooit had Tierentyn zo vreemd tegen zijn schoonzusters gesproken. Wat mocht er wel schelen? Palmyre zocht tevergeefs naar een oorzaak voor die plotselinge omkeer; zij bezag Tierentyn met een onderzoekende blik. Jeannette begreep er al even weinig van. Terwijl zij haar ‘monfrère’ hielp zijn jas aantrekken sprak ze tot hem:

- Da 's nu tot den nooste keer, hé? 't Is t' hopen da' me ton meer up ons gemak gon zyn os vandage met dien bosduvel van 'n kapitein...

- En spreek me do' nie' van... in God z'n namen!

Jeannette en Palmyre bekeken malkaar met verbazing.

Hierop vertrok Tierentyn. Pas was hij weg of er ging een licht op voor de beide zusters. Al de stoornissen door de kapitein veroorzaakt hadden Tierentyn uit zijn humeur gebracht. Dat zagen ze nu eerst in. Palmyre sprak haar gevoelen uit juist toen Jeannette ‘precies hetzelfde meende te zeggen’. Als hij de kapitein zijn gedrag maar niet ging verwijten!

- Hei-je wal gezien hoe dat ie upschoot os w' hem vertalden wa' dat er gebeurd was.

- Ja 'k, je wilde seffens no' de kapitein lopen...

- W' ha'n misschien beter gedoon van hem niemendolle te zeggen...

De beide zusters keken een laatste maal de straat op als om te zien of Tierentyn nog niet in de gevreesde gevaren gevallen was. Hij verdween juist achter de hoek der straat. Daarop sloten zij hun deur, half droef en angstig gestemd als de grauwe vroegavond, die neerzonk.

De baas uit *Den Anker* verkeerde in een buitengewone staat van opgewondenheid. Gramschap en ongeduld deden hem in de herbergzaal heen en weer lopen. Vijfmaal in de minuut keek hij naar de wijzerplaat om te zien hoe laat het was. Dan ging hij

weer op straat kijken alsof hij iemand afwachtte.

Stientjie was 't, die hij zo ongeduldig verbeidde. Als naar gewoonte was ze naar 't lof en de vespers gegaan, maar ditmaal scheen het haar vader dat ze veel langer uitbleef dan het behoorde. Tot nog toe had hij nimmer dat lange uitblijven opgemerkt, maar hetgeen men daar was komen vertellen had hem de ogen geopend.

Het nieuws, dat hij zoëven vernomen had, was hem als ‘'n steen up 't herte’ gevallen. Terwijl hij, genoeglijk op de halve deur leunend, een smakelijk ‘puuptjie smoorde’, en een ‘luchtjie schepte’ op straat, was Tierentyns zuster, die juist voorbijtrok, hem komen aanspreken. Met een overdreven vriendelijkheid, kwetsender dan ruwheid, had ze Verleyen proficiat gewenst.

- Proficiat, madam? Worvoren?

- Alla toe, toe, en geboort van geen krommen oos!* Je weet gy wal wa' da'k willen zeggen!

- Uprecht, madam, 'k en wete nie' wor da' je nortoe wilt...

- Zo je 'n weet gy nie da' jen dochter got trouwen me' Victor den orgelist? Zyt e' keer serieus, hé! 'k En verstoon nie' worom da' je da' wil wegsteken, der en is do' toch nieten an gelegen...

Verleyen stond als ‘paf geslagen’. Nog nooit was in hem de gedachte opgekomen dat Stientjie zou gevrijd worden; zijn dochter vervulde immers in huis een zodanige rol, dat deze gedachte voor hem iets onmogelijks was. Eerst was het een luide lach van ongeloof en spot, waarmede hij die vraag beantwoordde. Al dat gepraat was geen snuifje waard; 't was ‘zuver commeerderie’. Hij gaf ook een steek aan de mensen, die veel beter zouden doen ‘hunder met andermans zaken niet te bemoeien’.

Die uitval prikkelde Tierentyns zuster. Zij antwoordde met een hatelijkheid.

* Houd je niet alsof je er niets van wist.

- Wal, wal! Os dat ollemolle zo in 't secreet moe' goon, ze zoe'n ton veel beter doen van up strote nie' te vryen... Ol is 't in de kiene stratjies, ze worden toch gezien...

Deze bedekte beschuldiging maakte grote indruk. Stientjies vader werd kwaad. Ofschoon hij niet geloven kon wat men hem zei, was zijn achterdocht toch opgewekt.

- Madam! 'k Zoe 'n willen hein da' je wa' Kloorder spreekt! 't En is toch nooit up m'n dochter da' je 't heit, zeker? Moste ik da' weten, 'k sloegen heur de benen of...

Tierentyns zuster merkte nu dat de vader niets van Stientjies vrijage af wist. Zij verheugde zich echter in de uitslag van haar polsing, - nu had ze immers weer stof tot vertellen en beschouwen voor een ganse week. Maar ze waagde 't niet langer over die zaak te spreken, ze kon voor haar onaangename gevolgen hebben. Nog slechts een allerlaatste prikje:

- 'k En kan ik toch m'n ogen in m'n zak nie' steken... Mo'je moe' dorvoren nie' kwood zyn tegen *myn,* 'k en kan ik nie' halpen da'je gy da' nie' en weet... Goênavend, toe den nooste keer...

Hiermee maakte zij zich uit de voeten.

Wat mocht dat nu al betekenen? Was het louter eerrovend gezwets, wat hij kwam te horen? Waarom zou Tierentyns zuster dat vertellen, wat kwaad kon zij hem willen? Of moest hij werkelijk geloven wat men hem vertelde, had Stientjie een geheime vrijage? Met de orgelist? De orgelist, en Stientjies regelmatig bijwonen van het lof... Zou het werkelijk...? Die gedachte sloeg de vader uit zijn lood. Dat was slecht van Stientjie hem zo te bedriegen. Op straat gaan vrijen zonder dat hij er iets van wist, en natuurlijk vrijen met hoop op trouwen! Hij achtte zich gekrenkt in zijn vaderlijk gezag, en het voorgevoel, dat hij zijn dochter kon verliezen, wekte bij hem een soort van vaderlijke jaloersheid op. Ha! Maar dat zou niet gebeuren...

Met al die gedachten in zijn geest, vergramd en ongeduldig, wachtte hij de thuiskomst van Stientjie af, om haar te ondervragen en een verzorgde boetpredikatie te houden. Verleyens hoofd suisde van ontsteltenis en gejaagdheid.

Hoe zalig kalm en innerlijk jubelend van geluk daarentegen keerde Stientjie naar huis!

In de kerk had zij het lof bijgewoond op haar gewone plaatsje, voor het kleine altaar aan de linkerzijde. Daar zat ze met voorliefde omdat ze er zich enigszins van de andere mensen afgezonderd gevoelde, en zich als beschermd waande door de zoetblikkende Lievevrouw, die haar uit de gouden achtergrond van een schilderij met hemelsblauwe ogen aankeek.

Ze was in de kerk aangekomen, juist op het ogenblik dat de koorknaap het waslicht aanstak op het grote altaar, dus juist op tijd. Maar reeds meer dan vijf minuten wachtte ze op het begin van het lof. Ontbrak er nog iemand? De koster was reeds tweemaal vol spanning in de kerk komen zien als om er iemand te ontdekken. De derde maal scheen hij gevonden te hebben wat hij zocht, ijlings stapte hij de sacristij binnen om er onmiddellijk weer uit te komen en met belgerinkel de officiërende priester aan te melden.

De achterblijver was niemand anders dan Victor, de orgelist. Rood van haast stoof hij de kerk binnen, liep, tot ergernis van de ‘stoeltjieszetterige’, een stoel omver en verdween achter het enge deurtje van de doksaaltrap. Wat mocht er wel gebeurd zijn?

Het scheen Stientjie dat het orgelspel vandaag opwekkender en zegevierender klonk dan op andere dagen. In hun fulpen volheid kwelmden de zwellende tonen omhoog en vulden het kerkschip met jubelende muziek. Het orgel dreunde als konden de pijpen niet ineens al de klanken uitstuwen. De bazuinen beefden in de mollige handjes der engelen, die boven op

het orgel, met opgeblazen wangen, rondom Sint-Cecilia vlogen.

Terwijl Stientjie haar stoel omkeerde, om zittende het sermoen aan te horen, waagde zij het een blik naar het doksaal te verheffen. Victor keek over de leuning en beider blikken ontmoetten malkander. Victor glimlachte heel bescheiden, zodanig dat slechts Stientjie het merken kon; maar zijn blik en zijn lach troffen haar zo diep, dat ze eensklaps rood werd als een pioen en zich onmiddellijk met gebogen hoofd neerzette om haar kleurtjes te verbergen. Ze waagde 't niet meer nog even omhoog te kijken.

Toen het lof uit was, lag op straat alles reeds in het duister gehuld. Stientjie stapte als naar gewoonte langs de kant van de Calvarieberg op. Victor stond er al op haar te wachten, ‘'n Avend, Stientjie! 'n Avend, Fiktoor!’ klonk het fluisterend, en, zonder meer, stapten beiden de Dievenhoek in. Daar bood Victor haar de arm, en omzichtig, dicht bij de lage huisjes gaande, waaruit bijwijlen door een reet in de luiken een lichtstraal op hem viel, begon Victor haar opgeruimd te vertellen wat er vandaag gebeurd was.

- Stientjie, 'k hein van den achternoene an me voder gezeid da 'k je geiren zagen en da 'k me' je wilden trouwen. O, 't hei' me zo'n moeite gekost om da' te zeggen, 'k meenden gedurig da' voder gieng kwood worden... Mor endelik kwam et er toch uut... En voder en is nie kwood geworden, j' heit ollenelik gezeid: ‘Mo joengen, wa’ peinsje gy wal? Je zy nog zo' joenk!' En ton is 't ie no' moeder gegoon om heur gedacht te vragen. ‘Moeder,’ zeit ie, ‘hurkt e’ keer hier wa' vor 'n diengen!' En os 't ie heur olles vertald had, zei moeder: ‘'k Haan da’ spilletjie zien ankommen, mo' 'k en geboorden van geen eentjie! Stientjie Verleyen is e' braaf joenk... O, had 't 'n andere moeten zyn, die me nie' an en stoend, 'k haan der ol gouw e' spalletjie* voren gestoken... Lik of dat

* Speld.

't nu is en ben ik er nie' tegen...' En voder zei ton: ‘Os 't vor moeder wal is, is 'et vo' myn ook wal!’ En 'k hein moeder en voder ton gekust en w' hein ton nog lange derover gesproken, zodonig da'k in 't lof te lote gekommen ben en 'n boete gon krygen. Mo' dat en kan me vandage nie' schillen, 'k ben zo blye vandage, zo blye, zo blye...

Stientjie sprak niet, maar helde haar hoofd naar hem toe en keek hem aan met vochtige, dankbare ogen. Stilzwijgend genoot Victor een poos haar groot geluk, en hernam dan:

- Nu zyn we thalvenwege, Stientjie... We moeten nu voder Verleyen nog trachten te overhollen... Wa' peinsje dorvan? Zoedt da' gemakkelik goon?

Om de waarheid te zeggen, Stientjie had daar nog nooit aan gedacht. Ze had zich in haar liefde voor Victor zodanig gekoesterd, dat ze de onvermijdelijke gevolgen daarvan nog nooit overwogen had. Die vraag verraste haar, nochtans omvatte zij eensklaps de ganse betekenis ervan en nu eerst dacht ze eraan dat haar vader zich misschien tegen haar huwelijk zou verzetten. Ze woonde met hem alleen, ze bestuurde het ganse huishouden, vader kon haar niet missen...

- Da's 'n ander paar mouwen, Victor, antwoordde ze op nadenkende toon.

Maar Victor had die avond zoveel hoop en vertrouwen dat hij Stientjies onzekerheid geenszins scheen te merken en haar zo dikwijls herhaalde dat het zeker zou gaan, dat ze voor malkaar geschapen waren, dat zij alleen zijn zoet, lief vrouwtje kon worden, dat niemand dat kon beletten, en al die woorden bedwelmden haar als muziek en wiegden de even gewekte onrust weer in een vaste slaap. En toen ze afscheid namen van malkander, scheen alles van geluk te zingen rondom Stientjie, zij hoorde weer de zwellende zegetonen van het orgel, die haar zalig beroesden.

Maar pas had ze de klink van de deur neergedrukt, of een emmer ijskoud water kwam op al die geest-

drift neerstorten! In twee stappen kwam Verleyen het trapken van de herbergzaal af en snauwde Stientjie met half gedempte stem - wegens de enkele klanten, die reeds om hun avondpintje gekomen waren - maar met onbedwongen gramschap toe: ‘Van wo’ kom je gie nu, propere mamzel!' Terzelfder tijd had hij haar met een zenuwachtige duw op de schouder in de keuken doen gaan, waar hij haar volgde en de deur sloot.

- Asa, mamzel, speel nu e' keer met de koorten up tafele! Antwoord me zoender omwegen! Wat is dat, dat de menschen me kommen vertallen, da' je achter 't lof in den doenkeren langs de strote lopt met joenkheden, met den orgelist? A, meistjie, je peist da' me niemendolle en weten, mor olies komt uut ol mosten de krooien 't uutbriengen! Awal, wat antwoord je dorup? Je zit dor nu me' je moend vul tanden, hé? Kweekt dorvoren joengens groot, omdat ze achter jen rugge zoe'n doen wa' dat er verboon is! Mo' 't is dermee gedoon, mamzel, van nu of kan 't lof no' joen kommen, j' en zet geen voet meer uut jen huus! Awal, j' en antwoordt lik nie? Is 't woor, ja of neen, da' je met den orgelist achter 't strote loopt?

Zo wond Verleyen zich gedurig zelf op. Stientjie had eerst niet geweten of ze droomde of wakker was. Alles draaide rondom haar. Ze had zich in de keuken laten duwen, werktuiglijk was ze op een stoel neergezakt, als een stortvloed viel haar vaders beschuldiging op haar neer, ze hoorde hem onafgebroken voortberispen, gedurig heviger en heviger wordend, maar de verrassing was zo groot geweest voor haar en het verschil tussen haar zaligheid van zoëven en de ruwheid waarin ze thans viel, was zo scherp dat het een hele tijd duurde vooraleer ze werkelijk kon begrijpen wat er gebeurde. Toen ze alles duidelijk inzag, snikte ze ineens haar droefheid uit, als geknakt liet ze haar hoofd op de armen zinken op tafel, en weende grote tranen. En toen haar

vader vroeg ‘of 't woor was, ja of neen, da’ ze met den orgelist achter 't strote liep', antwoordde ze niet maar snikte voort. ‘In den doenkeren achter 't strote lopen met joenkheden!’ Hoe was het mogelijk dat vader daar zo ruw over sprak? Maar die straat was een paradijs geweest voor haar, die duisternis heerlijker dan de helste zomerdag en die jongen zachter dan een engel! Het scheen haar dat er iets heiligschennends in haar vaders woorden lag. En dan die onzekerheid, die bij Victors vraag nog maar even het hoofd had opgestoken, nu kronkelde ze op voor haar in onloochenbare duidelijkheid en wreedheid.

- O, kryst nu mo', meistjie, dat en kan nie' pakken! 't Is nu te lote...

En zeker ware Verleyen voortgegaan met zijn ‘sermoen’, had men in de herberg niet geklopt.

- Zie' da' je olgouw in d'herberge komt om te dienen! Me gon over die affairens loter 'e kee' spreken... Me gon e keer zien wien dat er hier den boos is, de kienders of de oeders...

Daarmee ging hij weer naar de herberg, waar twee, drie nieuwe bezoekers op een glas wachtten.

In de lage zaal zaten een twintigtal trouwe klanten rondom kleine eikehouten tafeltjes. Meest allen glimmende schedels. Lange Goudse pijpen, volgepropt met tabak, werden in de koperen vuurpot aangestoken. Hier en daar was een aangezicht verborgen achter het *Burgerwelzijn* of het *Journal de Bruges*. Verscheidene groepjes waren in het kaartspel ‘verslonden’. Verder beproefden een paar liefhebbers de kans met het bakspel. Uit het ganse gezelschap ging slechts een zeer stil gegons op, het was alsof van al die mensen de ene vreesde luider te spreken dan de andere. Als een zinnebeeld van die kalmte lag de poes op de schoorsteenmantel rustig te snorren.

Tierentyn was daar met twee kennissen aan 't praten over zeer alledaagse onderwerpen. Hun gesprek was deze avond bijzonder onbetekenend, het werd zelfs niet gekruid door Tierentyns gewone gemakke-

lijke ‘zetten’ en aanstekelijke humor. Tierentyn was nog te zeer onder de indruk van het mislukte ‘dineetjie’ van deze middag. Craecke, de deurwaarder, had reeds met een ongemene virtuositeit meegedeeld wat hij 's avonds tevoren op het maandelijks ‘soepeetjie’ van de ‘bolders’* van St.-Ivo gegeten had. Bij elk gerecht, dat hij opsomde, drukte hij zijne meerdere of mindere ingenomenheid ermee uit. Sprekende over de hamelbout met jonge groenten en de kreeften met salade bracht hij zijn rechterhand aan de mond en drukte er zijn duim en wijsvinger met een veelbetekenend geluid tegen aan. ‘t Was lekker, 't was lekker!’ Craecke deed bij deze vertelling aan een herkauwer denken, hij scheen thans nog zoveel te genieten als op het ‘soepeetjie’ zelf. Op andere avonden werden Craeckes gastronomische verhandelingen gretig aangehoord, ditmaal boeide hij niemand. Men was niet in stemming. Het drietal had reeds naar een ‘vierde man’ gezocht om een partijtje klaverjas te beginnen, maar niet een der beschikbare klanten stemde erin toe zijn dagblad ongelezen weg te leggen. Quick, de ‘professor’, in de wandeling ‘de gazetteneter’** geheten, was zelfs half verontwaardigd omdat men hem zoiets had durven voorstellen. Hij was immers nog maar aan zijn tweede krant, en dagelijks verorberde hij er minstens vijf of zes, van het hoofdartikel tot de laatste aankondiging.

Als de wind, die na een lange bladstilte alles weer suizen en ruisen doet in het bos, kwam kapitein Leonard binnen. Met een stem als een klok en met echt militaire gebaren groette hij het gezelschap. Een eerste gesuis beantwoordde zijn groet. ‘I' is do, wee je!’ fluisterde hier en daar een speler, zonder op te kijken. ‘Bonsoir, mesjeu Ie captain!’ antwoordden degenen, die het dichtst bij de ingang zaten. Tierentyn verroerde zich niet, hij kon de man niet meer

* Liefhebbers van het rolbaanspel.

** Gazet = dagblad.

lijden, die zijn schoonzusters zo baldadig verschrikt had en de oorzaak van de mislukking van zijn ‘dineetjie’ was geweest. Leonard scheen hem echter te zoeken; hij kwam zich aan hetzelfde tafeltje zetten. Er lag iets uitdagends in de ganse houding van de kapitein, zijn hoed had hij in de hals getrokken; op zijn stoel leunend, stak hij zijn benen ver onder de tafel; van tijd tot tijd streek hij zijn snor omhoog en blikte met een onverholen uitdrukking van kleinering op zijn omgeving, vooral op Tierentyn neer. De woede van Leonard was immers nog ver van gestild. Zijn opgewondenheid van 's morgens was weliswaar wat gematigder geworden, vooral in haar uitingen, maar het vuur vonkte nog gloeiend onder de as. Hij moest ‘uitleggingen’ van Tierentyn krijgen, het kostte wat het wilde. Het kon niet zijn dat hij, de onoverwinbare hartenschaker, een blauwe scheen zou lopen bij Stientjie, omdat menere Tierentyn hem voorgetrokken werd. Die mededinger moest van de baan geruimd worden en met dat werk was hij besloten vanavond te beginnen. Leonard ving dus aan zijn batterijen te plaatsen.

Tierentyn was geenszins tot een aanval tegen de kapitein geneigd. Aanvallen lag niet in zijn natuur. Wanneer hij een wrok had tegen iemand, bepaalde hij er zich altijd bij het woord niet meer tot hem te richten en hem onverschillig te schijnen. Dat was verreweg het verstandigste, dacht Tierentyn, men keef alras genoeg vanzelf. Er was toch iets dat hem ‘opperst lag’ en waarvoor hij geen voldoende uitlegging vond. Waarom was Leonard zo onbeschoft geweest tegen zijn schoonzusters, en waarom kwam hij hier deze avond in zulke tartende houding voor hem zitten? Tierentyn zocht tevergeefs naar een oorzaak.

Toen de baas hem zijn ‘pintjie’ bracht, vroeg hem Leonard: ‘Où est Justine, patron?’ Terwijl hij dat vroeg wierp hij een vorsende blik op Tierentyn.

- Ze is in de keuken, captain, ze en is nie g'heel wal, mo' ze go' seffens kommen...

Hiermee was de baas weg om andere glazen rond te dragen.

- Nu weet ik waarom mijnheer Tierentyn er zo slechtgeluimd uitziet! Hij vindt hier vanavond niet wat hij hier gedurig komt zoeken.

Tierentyn verstond de kapitein al zo weinig als een gesloten boek.

- 'k En wete nie wa' da' je wilt zeggen, menere...

- A bon entendeur demi mot suffit! Je weet zo goed als ik wat ik zeggen wil, maar nu speel je de horende dove...

- Loot men hoofd g'rust...

Tierentyn had een misprijzende benaming voor Leonard op de lippen maar weerhield ze gelukkig nog op tijd.

De kapitein had ze echter gevoeld en scheen gebelgd:

- Je zoudt wel wat beleefder kunnen zijn, mijnheer Tierentyn! Als je wilt kun je dat wel, vooral bij jonge meisjes...

Langzamerhand was het gesprek levendiger en levendiger geworden. Verscheidene kaartspelers hadden de partij geschorst en kwamen zich rondom Tierentyn en Leonard plaatsen. Zelfs Quick offerde enige nieuwtjes op om het gesprek van zijn buren aan te horen.

- Ha! Ha! Tierentyn... Dat en wisten we niet! Je niept gie azo de katjies in 't doenker! Zo spraken lachend de omstanders, eerder om de kapitein wat ‘op te jagen’ dan omdat ze geloofden wat hij van Tierentyn zei. De klanten uit *Den Anker* waren daarop als gedrild; zonder de minste afspraak konden ze met grote eensgezindheid de kapitein allerlei vreemde zaken doen geloven; zagen ze dat hij het op iemand gemunt had, dan gaven ze hem gedurende enige tijd gelijk tot de bom losbarstte, en dan sloegen ze tot een luide schaterlach over.

Tierentyn deelde evenwel de vrolijke stemming

van de overige bezoekers niet. Leonard begon hem uiterst te vervelen, vooral omdat hij maar niet kon vatten waarop hij voortdurend zinspeelde. Hij werd hoe langer hoe meer in de overtuiging versterkt dat de kapitein "n slag van de meulen' gekregen had, en hij wenste van zijn gesprek verschoond te blijven. Maar dat bleek niet zo gemakkelijk te zijn. De kapitein begon weer:

- Ja, hij kan wel beleefd zijn wanneer hij wil...

- Je zoe gy beter doen, menere de captain, zalve e beetjie beleefder te worden, en jen gebeurs, twee oede menschen, die je geen stro in jen weg geleid en hein, g'rust te loten. 't Gene da je gy van de noene gedoon heit met dien boom, dat heet in myn land dweirsdryverie en anders nie'. Os ekik wa' zeggen, 'k weten wa' da' 'k zeggen. Da' zyn nagels me' koppen. Mo gy, je stoot dor alsàn te toteren van ‘beleefd’ en ‘horende doven’, mor der en is geen duvel, die verstoot wa' da' je wil zeggen!

- Ha! mijnheer Tierentyn is kwaad omdat ik een eind gemaakt heb aan een misbruik, waaruit zijn schoonzusters voordeel trokken! Wel, wel! maar de ene liefde is de andere waard. Had je in mijn weg niet gelopen, mijnheer Tierentyn, ik zou over dit alles nog heengestapt zijn. Maar wanneer je mij te kort doet, weet ik niet waarvoor ik jou zou moeten ontzien. Kapitein Leonard wil niet op de tenen getrapt worden. Versta je dat? A bon entendeur...!

Heel het gezelschap vroeg zich af wat Leonard wel aan Tierentyn te verwijten kon hebben. Tierentyn begon bijna zelf te denken ‘dat het gebeurd was’ en dat zijn slecht geheugen hem belette zich te herinneren welke euveldaad hij tegen de kapitein bedreven had!

- Hurkt e keer hier, menere de captain, permetteer me da' 'k je de ere van de zotten geve.

- Wat! Die kladpotter durft zeggen dat ik zot ben...

- Jooi! zot, stapelzot...

Tierentyn was op dit ogenblik ‘om uut zen vel te springen’. Hij herinnerde zich niet zich ooit zo kwaad gemaakt te hebben. Hij, de man van de rust, was bruisend opgestoven en had het grote woord uitgesproken! Maar het was alsof die plotse opflakkering te geweldig voor hem was geweest, zijn gramschap was als geknakt en, sprakeloos, met bevende lippen, bleef hij zitten.

Leonard geraakte nu eerst in zijn element, schreeuwde zijn verontwaardiging luide uit, stond recht, zwaaide met de armen, deed met een vuistslag al de bierglazen op de tafel sidderen; men zou gezworen hebben dat hij Tierentyn te lijve wilde. Een ongewoon rumoer was in de herberg ontstaan, niemand was op zijn plaats blijven zitten en, rondom de beide twistenden geschaard, hitsten de enen de kapitein voortdurend op, terwijl de overigen luide om Leonards ‘kattecolere’ lachten.

- Mijn eer moet hersteld worden en dat kan alleen gebeuren door een tweegevecht! Daar heb je mijn kaartje, en morgen ontvang je mijn getuigen!

De kapitein wierp zijn visitekaartje met een heldhaftige zwier op tafel.

- Er moet gevochten worden...

- Met ‘klakbussen’!* zei Craecke, wie die kijfpartij veel plezier scheen te verschaffen.

- Ik verzeker u dat het geen kinderspel zal zijn! Morgen krijgt hij mijn getuigen.

Na zijn gelag betaald te hebben en de herhaalde pogingen tot verzoening van de baas hooghartig te hebben afgewezen, verklaarde Leonard dat hij niet langer in gezelschap van een ‘individu’ als Tierentyn wilde blijven en met veel aanstellerij verliet hij de herberg.

- Saluut! En de wiend van achter! Toe van de zomer up 't ys! riep Craecke weer, maar de kapitein had reeds de deur achter zich toegetrokken.

* Vlieren klapbussen.

Nu ging het gepraat zijn gang. Algemeen beschouwde men het voorgevallene als veroorzaakt door de excentriciteit van de kapitein, en lachte er hartelijk om. Nochtans vroegen allen waarom hij zo bepaald Tierentyn aangevallen had; op andere avonden waren zijn uitvallen veel algemener en op verre na zo vinnig niet.

- 'k Wille men hoofd upeten os ik kunne zeggen wat ie tegen myn dor ol vertald heit...

Hoe heel anders klonk dit oordeel dan het driftige ‘zot, stapelzot!’ dat Tierentyn zoëven had uitgeroepen. Hij sprak thans als een vreesachtig mens, die verongelijkt geworden was en bij anderen troostwoorden wil opwekken. Hij had echter ongelijk op aanmoedigende, berustigende woorden te rekenen vanwege het gezelschap dat hem omringde. Al die mensen zinden slechts op scherts en plagerij. Geen enkel onder hen dacht over Leonards uitdaging tot tweegevecht als over iets ernstigs; ze wisten immers dat de kapitein vroeger meer dergelijke uitdagingen gedaan had. Dit zou wel weer het geval zijn. Maar omdat er in Tierentyns stem een zekere toon van vrees lag en omdat zijn aangezicht groeiende spanning en ongerustheid uitdrukte, vonden zijn gezellen het zeer plezierig hem ‘wa te doen goon’ door hem het tweegevecht als iets ernstigs voor te spiegelen.

- Met ol dadde hei je gy 'n duel an je been! Zo was het dat Quick de plagerijen begon.

- En ton nog met 'n oede militaire! 'k Gelove dat ie nog schermmeestere geweest is.

- En gy, Tierentyn, j'en heit gy zeker nog nooit 'n pistole of 'n sabel in jen handen gehad?

- 't Doet, in de garde-civiek* had ie 'n ‘slekkenstekker’, mo' i'en kost hem mor met moeite uut zen schee trekken en i'hield hem oltied averechts.

- 't En is zeker geen lachediengen azo 'n duel! Hoe dat e mens da' toch ol tegenkomt.

* Garde civique = burgerwacht, schutterij.

Op Tierentyn maakten al die beschouwingen grote indruk. Hij had er het hart niet naar om ze als scherts op te nemen. Men kon van de kapitein alles verwachten. ‘Da' goedje was geweune’ met sabels om te gaan en zou bijgevolg ‘zo nouwe nie' ziene’. Waarom was hij dan toch buiten zijn gewoonte gegaan, waarom had hij zich driftig gemaakt, hij, de bedaarde, kalme Tierentyn? Een mens is niet altijd zichzelf meester! Terwijl die gedachten Tierentyn bezighielden, hoorde hij rondom zich als een kruis vuur van schertsende opmerkingen en sombere voorspellingen.

Tierentyn ging naar de achterplaats. Wilde hij al die opmerkingen ontvluchten, of had hij frisse lucht nodig? ‘I' is schrikkelik benouwd!’ bemerkte Quick. ‘Ie got er nog en appelflauwte van krygen.’ En allen lachten luidruchtig.

Intussen stond Tierentyn op de koer en was zodanig bekommerd, dat hij niet scheen te merken dat er grote sneeuwvlokken neervielen en de hardbevroren grond langzaam met dons bedekten. Zijn aandacht werd echter opgewekt door een fluisterende stem, die hem riep:

- Psst! Menere Tierentyn...

Eerst schrikte hij op. Wie was daar? Maar hij was onmiddellijk gerustgesteld toen hij in de klaarte, die uit de kleine ruitjes der herberg viel, Stientjie tot hem zag komen.

- Wa' scheelt er, kiend?

- Menere Tierentyn, 'k hein olies g'hoord wa' da' die zot van 'n kaptein tegen je gezeid heit! Weet je worvoren dat ie zo' kwood is tegen joen? I'hei' van den uchtend gezien da' je gy e beetjie me' myn geklapt heit. Je woort pas weg, os 't ie uut d'herberge kwaamt, wo' dat ie olles ofgeloerd ha'. En ton is 't ie hier begost me' myn 'n declarosie te doene! 'k Vrage je keer! 'k Hein hem nateurlik no' de weerlicht gezonden. Os 't ie vertrok hei 'k hem horen zeg-

gen: ‘Ha! Ha! Je prefereert gy Tierentyn, me gon e kee' zien!’

- Wal, wal! Nu verstoort ik hem. Hoe is 't godsmeugelik?

- Die vint got den een of den ander keer nor numero vuuve* gevoerd worden.

Het was maar een halve troost voor Tierentyn te weten waarom de kapitein zo kwaad op hem was. Hij zou het immers niet beproefd hebben om Leonard zijn dwaling te doen inzien! Bovendien vermoedde Tierentyn dat de kapitein altijd veel geweldiger en minder geneigd was tot verzoening, wanneer er een vrouw in 't spel was.

- Je zy bedankt, Stientjie, vo 't gene da' je me komt te zeggen...

Hierop trachtte Tierentyn weer binnen te gaan, maar Stientjie verzocht hem nog wat te blijven.

- 'k Zoe je nog wa' willen zeggen...

Stientjie wilde hem over haar eigen harteleed spreken. Ze had zich wel altijd gehouden alsof zij Tierentyn niet verstond, wanneer hij haar in bedekte, schertsende woorden over Victor sprak, maar, trots dat onbestemde in hun gesprekken, beschouwde zij hem naast tante Balo als haar enige vertrouweling. Tierentyn had haar immer zo goedhartig geschenen dat ze geen ogenblik aarzelde om hem uit haar vol gemoed te spreken. En ze gevoelde thans zozeer de behoefte om haar hart eens uit te storten, of zelfs maar over haar smart te spreken met een vertrouwde!

- Z' hein an vodere gesproken over Fiktoor en over myn... Z' hein hem ol 't grotste kwood meugelik van ons vertald. Voder en wist dor nog nieten van... En i'is nu in 'n colere... Olies go" nu in 't woter vollen... O! ha'n de menschen, die dat an voder vertald hein, geweten da' ze me zo'n pyne zoe'n angedoon hein, ze zoe'n da' nie vertald hein...

Hier snikte Stientjie weer even pijnlijk als toen

* N° 5. Krankzinnigengesticht.

haar vader tegen haar uitvoer. Met haar voorschoot droogde ze de tranen af, die langs haar wangen leekten.

Trots al zijn eigen beslommeringen vond de goede Tierentyn nog de roerende toon om Stientjie gerust te stellen en te troosten.

- En kryst azo nie', kind. Da' got ol nog in 't effen kommen. Je moe' wa' coeroze hein. Da's nu de regen vo' de zunne en dat is beter of derachter. En kryst nie', da' got al goed kommen. Coeroze! Iedereen heit z'n miseries.

Terwijl hij zo sprak bekeek Stientjie hem met haar betraande ogen zo innig en vertrouwend als wilde zij om hulp tot hem opzien.

Het was een echte sneeuwjacht, die nu losbrak. De vlokken stoven vinnig neer en verplichtten Stientjie en Tierentyn weer binnen te gaan.

- 't Is goed da' je do' zyt, we meenden ol e keer te kommen ziene wo' da' je zo lange bleeft, we meenden da' je nie meer en gieng kommen...

Zo werd Tierentyn in de herberg ontvangen. De scherts begon weer als tevoren en werd zelfs nog wat verscherpt; maar Tierentyn had er genoeg van en wilde zich uit de voeten maken. Hij zocht het echter niet om alleen naar huis te gaan.

- Slover, wa' peinsje der gy van? 't Sneeuwt da't kraakt en 't go nog olsan vermeerderen, binnen vuuf minuutjies ligt ze twee voeten dikke. Peinsje nie' da' 't vorzichtiger zoe zien om nu nor huus te gone.

Quick fluisterde in Slovers oor: ‘Zoe je geloven dat ie benouwd is?’

Slover bekeek eens zijn horloge en deed opmerken dat het nog zo vroeg was om naar huis te gaan en dat de sneeuwstorm wellicht zou overtrekken.

- Os je da' peinst! De lucht ziet inktezwart... Alia, kom, 'k zoe'n der entwa' mee doen.

Slover liet zich gezeggen en trok met zijn buurman weg, onder de herhaalde vermaningen van de overige klanten: ‘Pas mor up vo' de kaptein! Dat ie

joender nie an en randt!' De beide vrienden kwamen echter zonder ongeval tehuis.

In die tussentijd was kapitein Leonard een bezoek gaan brengen aan zijn boezemvriend Patère. Na zijn vertrek uit Den *Anker* was hij er, door sneeuw en wind, regelrecht heengegaan; het was immer op Patère dat hij rekende als eerste getuige voor het tweegevecht. Sedert lang waren ze met elkaar bevriend, en telkens als de kapitein voor een moeilijk geval stond, ging hij de hulp of de raad van die enige vertrouwde inroepen. Vooral in gevallen als het tegenwoordige, waar het erop aankwam zijn 'prestige' te verdedigen of 'satisfaction' te bekomen, was hem de hulp van Patère kostbaar. Reeds meer dan een half dozijn keren had deze aanvaard Leonards getuige te zijn in een duel, hij had evenwel nog nooit moeten fungeren. Niettemin stelde Patère telkenmale een nieuw en levendig belang in elke zaak van die aard, die Leonard hem kwam uitleggen. Even oplopend, zoniet oplopender dan zijn vriend, handelde Patère vol overtuiging alsof hij zelf beledigd was en zelf vechten moest. Hij leefde daarin!

Met veel gerucht klom Leonard de holklinkende trappen op van de 'herberg en uitspanning' waar Patère zijn vast kwartier had. Op de tweede verdieping gekomen ging er een hels lawaai op, veroorzaakt door drie hondestemmen van verschillende aard, een lichte, een zware en een middelslag. Toen Leonard met zijn stok op de deur klopte, waaraan een visitekaartje: 'Jean Patère, luthier' vastgehecht was, blafte het trio in fortissimo. Binnen hoorde men een forse stem de honden verwensen en dan roepen: 'Entrez!'

Patère zat voor zijn werkbank te vijlen. Hij keerde zich om en stak de groene klep omhoog, die hij 's avonds op het voorhoofd droeg om zijn gezicht niet te vermoeien. Hij moest zijn lamp in de hoogte steken wilde hij herkennen wie binnenkwam. Pas had

hij Leonard gezien of hij sprong op en ging hem de hand drukken: ‘Tiens, tiens, mon vieux, quel plaisir...’

Niettegenstaande Patères bedreigingen hielden de honden niet op. Ze grolden en keften en schenen het op Leonards jas gemunt te hebben; het was een geluk voor hem dat de drie dieren onder de stoof vastgehecht waren. De beide vrienden konden malkaar niet verstaan, zo luid was het geblaf. Patère bracht er eindelijk orde onder met een kleine zweep; het luidruchtige drietal trok zich jankend terug in hun respectieve manden.

- Er is weer een ‘zaak’ op handen! begon Leonard met diepe ernst. Hij vertelde nu wat er gebeurd was en drukte er herhaaldelijk op dat men hem schandelijk verongelijkt en bloedig beledigd had. ‘Na dat alles heb ik Tierentyn in tweegevecht gedaagd!’

- Dat is moedig, vriend, en ik ben uw man! Ik zal uw getuige zijn.

Leonard behoefde het hem zelfs niet te vragen, Patère kende zijn vriendenplicht.

Nu gingen de beide vrienden erop los tegen de ‘pékins’*, die geen begrip van eer en eigenwaarde hadden. Leonard en Patère hadden immers dezelfde haten en dezelfde sympathieën. Deze laatste, Fransman van geboorte, was in zijn jonge tijd ook soldaat geweest, hij was als muzikant ingelijfd geworden en had het zelfs tot de graad van onder-kapelmeester gebracht. Na de val van Napoleon III had hij zijn vaderland verlaten; hij wilde de republiek niet dienen. Toen had hij zich hier als snaartuigmaker gevestigd. Al spoedig had hij kennis aangeknoopt met Leonard en sedertdien waren ze dikke vrienden gebleven. Het gebeurde echter wel eens dat ze in onenigheid geraakten. Opschietend als ze beiden waren, gebruikten ze dan soms heel grote woorden tegen malkaar en de een of de ander trok zich dan terug, verklarend dat

* Zo noemen de Franse militairen minachtend de burgers.

tussen hen beiden alles uit was. Maar regelmatig greep er na korte tijd een soms zeer pathetische verzoening plaats.

Patères avondmaal stond op de stoof zachtjes te koken. Als oude vrijer was hij verplicht zijn eten zelf gereed te maken. Daarin bestond overigens, naast de weinige herstellingen van violen of cello's, die men hem toevertrouwde, zijn voornaamste bezigheid. Het kostte wat het wilde, Leonard moest een brok met hem eten.

Het was er in Patères enige kamer niet zeer gezellig. Overal waar men blikken kon, waren de muren behangen met halve en hele violen, oude gitaren en citers met gesprongen snaren, uit de mode geraakte instrumenten, portretten en wat nog meer, alle in een onmogelijke wanorde opgehangen en met een aanmerkelijke stoflaag bedekt. Recht tegenover het grote bed, in ‘style empire’, stond een ‘clavecyn’, met bloemen en herdersidyllen beschilderd, maar dat alles was zo vervallen en zo slecht verzorgd als 't maar kon. In de kamer hing bovendien een uiterst muffige atmosfeer.

Van al dit onhuiselijke merkte Leonard niets; zijn eigen huis was immers ook geen toonbeeld van comfort en gezelligheid, en bovendien gevoelde hij zich in het gezelschap van Patère zo in zijn schik, dat hij steeds met groot genoegen enige uren bij hem doorbracht. Leonard aanvaardde dus de uitnodiging om zijn maal te delen.

De ganse avond spraken ze over niets anders dan het duel. Morgen zou Patère gaan vragen welke wapens Tierentyn koos en verder afspreken waar de ontmoeting zou plaatshebben. Gedurende 't gesprek had Patère een fles ‘van achter de boterkuip’. uitgehaald. Dat was zijn trots; zijn wijntje moest in zijn kamer èn de zoete lach van een vrouw èn de warme zonnestraal vervangen. Ze ledigden menige roemer op de goede uitslag. Tot nog toe waren ze betrekkelijk kalm gebleven.

Op een gegeven ogenblik begon hun gesprek een andere toon aan te nemen. Er moest beslist worden wie de andere getuige voor het tweegevecht zou zijn. Vroeger hadden ze daar immers een lelijke misrekening mee gehad. Na zich eerst zelf aangeboden te hebben had Daveloose, een der grappenmakers uit *Den Anker,* hen in de steek gelaten en zelfs met hen gespot nadien. Ditmaal moest men een man van vertrouwen vinden. Na vruchteloos zoeken stelde Leonard voor zijn knecht Francois als tweede getuige te nemen. Dit voorstel ergerde Patere. Een wolkje stak op.

Wat? Leonard wilde hem op dezelfde voet behandelen als zijn knecht? Dat had hij nooit van hem kunnen denken. Leonard mocht niet vergeten dat Patère in het leger een graad bekleed had, ver boven die van François. Hij kon hem dus onmogelijk als zijn gelijke behandelen. En zo ging Patère voort en zijn misnoegdheid steeg met de klank van zijn stem en het geweld van zijn gebaren. De wolk scheurde los. Op het toppunt van zijn zelfopwinding verklaarde hij geen getuige te willen zijn.

Nu was het de beurt van Leonard om zich kwaad te maken. Deze was ten hoogste verwonderd over het gedrag van Patère; hij had gedacht meer van zijn vriendschap te mogen verwachten. Maar het was hem om het even zo zijn vrienden hem verlieten. Hij zou er niet bij blijven tegen hun ‘goesting’. Wat dachten ze wel? Zonder verder afscheid trok Leonard zijn hoed weer in zijn hals, nam zijn stok op en trok voort, de deur achter zich hard toerukkend, zodanig dat het hondentrio weer begon lawaai te maken.

Enigszins onthutst en nadenkend bleef Patère onbeweeglijk zitten.

Leonard was pas de straat op, of hij begon een zeker berouw over zijn gedrag te gevoelen. Telkens als hij met Patère een woordenwisseling had gehad gebeurde zulks. Ditmaal overmeesterde hem die spijt heel en al. Zou hij terugkeren en zijn vriend veront-

schuldiging vragen? Een strijd werd in zijn gemoed geleverd. Terugkeren of niet? Hij stapte voort in de lange besneeuwde straat, die nu gans in maneschijn baadde. Altijd hield hem nog die gedachte bezig.

Leonard ging juist achter de hoek verdwijnen, toen hij achter zich fluiten hoorde. Hij keerde zich plotseling om als wilde hij een aanval afweren. Het was echter een vals alarm! Leonard herkende weldra zijn vriend Patère, die, door hetzelfde gevoel van spijt overrompeld, niet geaarzeld had om door de sneeuw de kapitein achterna te lopen en hem zijn excuses aan te bieden. Leonard was door die handelwijze geroerd, een traan wegpinkend drukte hij Patère stevig de hand en zei wel tot vijfmaal: 'Mon cher, mon cher Patère!' De maneschijn liet op de glimmend witte grond twee grote schaduwen zien, die malkaar omhelsden.

- Het duel zal plaatshebben, vriend, reken op mij voor alles wat ik beloofde.

En beiden vergaten weer hun vete in een gemeenschappelijke verwensing van Tierentyn. Zo stapten ze samen voort en als werktuiglijk vielen ze in een kleine herberg binnen, waar Leonard met een borrel trakteerde. Patère wilde niet naar huis gaan, vooraleer hij zijn 'revanche' genomen had. Ze gingen wat verder een andere herberg binnen en zo voort tot ze moeite hadden om er nog een open te vinden. Het was immers reeds na elven. De beide vrienden, wier geestdrift bij het begin van die tocht reeds tamelijk opgewekt was, waren allengskens in de wijngaard des Heren verdoold geraakt. Hun luide stemmen weerklonken ver in de doodstille straten. Nog altijd zaten ze op hetzelfde thema: duel en gebrek aan eerbied bij de 'bourgeois'. Om op de glibberige sneeuwweg niet te vallen, moesten ze arm in arm gaan. Na veel kronkelwegen beschreven te hebben door even bochtige straten, stonden de twee boezemvrienden als bij toeval voor *Den Anker*, die reeds gesloten was. Hier steeg hun luidruchtigheid nog. Vooral Leo-

nard, die het ergst aangetast was, begon een onrustwekkend spektakel.

- Hier woont ze, die...

Patère, die nog wat bijbezinnig was, lei hem de hand op de mond.

- Psst! Zwijg toch! Als ze eens hoorden?

- Wat kan mij dat schelen! Wij zullen haar eens leren ons te verachten en die Tierentyn te verkiezen.

- Maar zwijg toch in godsnaam.

- Ik zwijg voor niemand!

Intussen sloeg Leonard gedurig als in een schermbeweging met zijn wandelstok tegen een ‘blind venster’ van *Den Anker*. In het dansende licht van de straatlantaarn vertoonde die groep een fantastische aanblik. Leonards vilten hoed wierp op de gevels van de buurt een grote beweeglijke schaduw, zijn wandelstok nam reuzenafmetingen aan. De twee ‘nachtwakers’, die, uit hun slaapje opgewekt door het gerucht dier nachtwandelaars, van achter de hoek kwamen kijken wat er gebeurde, hadden moeite om niet aan een spookverschijnsel te geloven. Toen ze echter hun beide gasten herkenden en bovendien zagen dat uit een bovenvenster van *Den Anker* de witte slaapmuts van baas Verleyen verschenen was, kwamen zij ijlings op Patère en Leonard af.

- Ik zwijg voor niemand! had deze juist uitgegalmd.

- Pardon, meneers, je go' gynder da' toch wal doen vor ons, is 't nie' woor?

Opeens waren de beide ruststoorders gans bekoeld.

- Zeker, zeker! zei Patère met haast.

- Als je dat zo beleefd vraagt, ja! antwoordde Leonard.

- We gon joender nu alle twee 'n eindetjie nor huus doen, 't is styf glad up strote, en je zoe kunnen joender benen breken.

Patère en Leonard, die bepaald niets meer te 'poe-

ren' hadden, namen het droog-komisch voorstel van de nachtwakers aan.

Nadat zij op roerende wijs van malkaar afscheid genomen hadden, werden ze als lammekens, de ene rechts, de andere links naar hun huis geleid.

Baas Verleyen, die alles had gehoord, maar, ofschoon van gramschap trillend, geen woordje had gezeid, zag in de witblauwe doezelige verte de schaduwen der nachtelijke bezoekers verdwijnen en schoof zijn raam weer dicht. Die nacht deed hij geen oog meer toe.

De derde dag na de twist in *Den Anker* verkeerde Tierentyn nog altijd in dezelfde angstige spanning. Hij verliet 's morgens vroeg zijn huis om er eerst 's avonds laat weer te keren. Zijn zuster begreep niets van dit zonderling gedrag, vooral nadat ze hem reeds tweemaal gezeid had dat er een Franse heer naar hem was komen vragen en dat deze zich erg kwaad had gemaakt toen ze hem voor de tweede maal had moeten zeggen dat haar broeder niet thuis was. Tierentyn vermoedde heel wel dat die heer de gezant van de kapitein was. Hij wendde voor dat hij veel werk had, dat hij ver buiten de stad op een kasteel tekenles moest geven en daar dan bleef eten. Voor de derde maal, daags voor kerstdag, vertrok hij weer, vroeg in de morgen.

Een lichtgrijze mist hing nog over de besneeuwde stad, langs alle kanten kwamen 'wijtewagens'* en 'boeresjiezen' aangereden met waren voor de markt. Vrouwen, in zwarte kapmantels gehuld en beladen met 'paanders'** en manden, trokken in lange rijen door de straten. Tussen al dit volk liep Tierentyn als verloren. Op de markt ging hij niet tussen de talrijke kraampjes, noch rond de liedjeszanger, die met begeleiding van een krassende viool en een vals

* Huifkarren.

** Paanders = blikken manden. 'Korven' en 'manden' = gevlochten.

accordeon de allerlaatste moord bezong; hij hield niet stil voor de kwakzalver, die met een echte uitspatting van welsprekendheid zijn verguldsel voor posturen, zijn onbreekbare pijpen en zijn rattenvergift aanprees; zelfs de uitstalling van de ‘prondelaar’, met haar oude boeken en printen en allerhande grillig verenigde voorwerpen, kon hem niet weerhouden. Dicht langs de huizen schoof hij zo ras mogelijk door al dit gewoel heen.

Gedurig dacht hij na over hetgeen hem met het duel te doen stond. Stellig kon hij zijn tegenstander niet altijd zo blijven ontvluchten; er zou toch een ogenblik komen dat deze hem zou vinden. Over de oorzaak van dit alles nadenkend, was hij reeds verscheidene malen op het punt geweest om naar de kapitein te gaan en hem uit te leggen hoe hij in dwaling verkeerde. Tierentyn had immers van Stientjie de sleutel van het raadsel gekregen. Dit besluit kon hij echter ook niet nemen, want hij vond het zo belachelijk over dergelijke onnozele zaak te gaan spreken. Kon de kapitein weten dat Stientjie zich aan Victor verbonden had en vastbesloten was met hem te trouwen, dan ware alles ineens opgelost geweest. Tierentyn zou het hem echter niet gaan zeggen. Wie weet of hij het wel had *durven* doen? Hij had overigens nog de hoop niet opgegeven dat het duel misschien nog in het water zou vallen, dat Leonard het zou vergeten.

De ‘wekkering’ op de halletoren kondigde pas kwart over acht aan. Wat zou hij met zijn ganse dag wel doen! De vorige dagen had hij de museums bezocht; bij zijn verscheidene vrienden was hij reeds geweest. Opeens schoot het hem te binnen dat hij nog een schuiloord kon vinden bij zijn schoonzusters. Zo gedacht, zo gedaan! Enige tijd nadien schelde hij aan bij zijn ‘ma sœurs’. Hij had evenwel alle mogelijke voorzorgen genomen om daar te komen zonder opgemerkt te worden, hij moest immers voorbij de muil van de wolf lopen, daar Leonard vlak daarnaast

woonde. De luiken waren gelukkig nog dicht bij de kapitein.

- Wal, wal, monfrère, zo vroeg in den uchtend?

Het was Jeannette, die opende.

- 'k Kommen joender e keer bezoeken, thuus ligt olles overende, ze zyn an 't schommelen* vo' den hoogdag.

- Wal, wal! Palmyre, kykt e keer wien da' w' hier hein!

Palmyre sloeg haar handen ineen.

- Wal, wal! Da's nu up zen oenverwachtste, wee' je! Go' je geen tastjie kaffie drienken, monfrère?

- Dank je wal! 'k Hein dor pas eentjie gedroenken...

- Toe, neem toch mor eentjie, dat en kan toch geen kwood, 'n mens wordt dorvan wakker.

- Ala, om joender plezier te doene.

Toen kwamen de gezusters, als door een gelijke ingeving voortgestuwd, naast Tierentyn staan.

- 't Is hier were wa' geweest! begon Palmyre met een blik waarin nog hevige ontzetting was te bespeuren. Hier neffens, by den ‘bosduvel’!

- 't Is zeker wa' geweest! echode Jeannette, even ontsteld.

- Wat heit ie weer uutgestoken? vroeg Tierentyn, ditmaal met veel minder ridderlijkheid in de toon dan op die dag toen zijn schoonzusters dachten hem te moeten tegenhouden om hem te beletten naar Leonard te lopen.

Nu gaf Palmyre een zeer uitvoerig verslag over het gebeurde. Eergisteren was ze juist op de achterplaats toen ze ‘al met eens’ een verschrikkelijke knal hoorde in de tuin van de kapitein. Ze schrikte zo hevig dat ze een gil slaakte en zou gevallen zijn, ware Jeannette niet ijlings toegeschoten om haar op te vangen. Terwijl ze daar half in bezwijming lag in

* Schoonmaken.

de armen van haar zuster, vernamen zij een tweede, een derde en een vierde knal kort op malkaar. Telkenmale steeg een wit rookwolkje boven de muur op. Jeannette oordeelde dat ze binnen veiliger zouden zijn en leidde haar zuster in de keuken. Daar hoorde ze nog vele malen die ontploffingen bij de kapitein. Na een half uur hield het gerucht op. Toen kwam de notaris uit de buurt bij hen aanschellen, om te vragen of zij ook die pistoolschoten bij de kapitein gehoord hadden. Het waren inderdaad pistoolschoten, die ze gehoord hadden! Ik vraag u eens! De notaris was erdoor in zijn kantoor gestoord geworden en daarop bij de kapitein gegaan om hem te bevelen op te houden. Ja, ja, maar de notaris had haar op de tanden! Nu kwam hij hun vragen of ze met hem en de andere buren een klacht aan de politie-commissaris wilden ondertekenen, zodra de kapitein weer zou beginnen. Ze hadden ja geantwoord, maar toch zouden ze het liever niet gedaan hebben. Als de kapitein eens wist!

Gedurende dit verhaal was Tierentyn bleek geworden. Voor hem had het immers een diepere betekenis, hij begreep heel duidelijk dat Leonard zich in zijn tuin voor het tweegevecht geoefend had. Hij was dus wel besloten te vechten? Tierentyns hoop op ontsnapping was dus ijdel?

Nauwelijks luisterde hij verder naar de klaagkreten van Palmyre, die maar onophoudend over de kwaadwillige buurman voortging. Tierentyn overwoog wat hem nu te doen stond. Nu hij wist in welke gemoedstoestand de kapitein nog altijd verkeerde, zou hij het stellig niet meer gewaagd hebben om zich aan hem te vertonen. Toen schoot hem eensklaps een reddende inval te binnen. Indien *hij* aan de kapitein niet zei dat Stientjie en Victor elkaar liefhadden, dan kon dit gedaan worden door anderen, door het ‘algemeen gerucht’, wanneer Verleyen de toestemming tot het huwelijk gaf. En nu herinnerde hij zich zijn ontmoeting met het wenende Stientjie op

die heuglijke avond, hij zag nog hoe ze haar ogen om hulp smekend tot hem opsloeg en hij was op het punt om bij Verleyen voor Victor te gaan pleiten. Maar welk recht had hij daartoe? Verleyen kon hem de deur uitjagen...

Terwijl hij zo verder nadacht, verscheen Jeannette, die even buitengegaan was, met geheimzinnige gebaren aan de achterdeur. Ze vroeg Palmyre en Tierentyn of ze even kwamen luisteren, terzelfdertijd gaf ze hun een teken dat ze geen gerucht zouden maken. Welke nieuwe geheimenissen werden nu weer achter de muur van de buurman voltrokken?

Een levendig getrap van onregelmatige stappen, nu en dan overstemd door het gekletter van twee op elkander botsende degens, kwam hun oren treffen. ‘Touché!’ hoorden ze kapitein Leonard roepen. ‘Pardon!’ klonk het antwoord. ‘Je te dis que si!’ hernam Leonard nors en zenuwachtig. Na een poos rust begon het gerucht weer. En alle ogenblikken hoorde men nu de kapitein luide roepen: ‘Touché, touché...’

Het was alweer niet moeilijk voor Tierentyn om te raden wat er achter die muur gebeurde. Leonard oefende zich thans met de degen, en dat hij er behendig mee was bewezen de herhaalde ‘touchés’ die hij aanstipte. Nu stond Tierentyns besluit vast, het laatste reddingsmiddel zou hij wagen. Hij zou zonder uitstel bij Verleyen gaan.

Niettegenstaande de revolverschoten die in zijn tuin gelost waren, en het degengekletter dat er nu weerklonk, heerste toch ook al weinig heldhaftigheid in Leonards gemoed. Enige klanten uit *Den Anker* hadden hem ontmoet en niet gedraald om hem mee te delen dat Tierentyn een der beste schermers van de stad was. Zeker zou hij dit wapen gekozen hebben. Volgens die berichtgevers had Tierentyn verklaard dat hij verlangde de kapitein een geduchte les te geven. Leonard had bij zijn schietoefeningen de droevige ervaring opgedaan dat zijn hand te veel beefde om juist te kunnen mikken. Met de degen

was hij al niet veel gelukkiger. Hij en zijn knecht hadden beiden vizier en handschoenen aangetrokken, en op de met as bestrooide sneeuw waren ze zich aan 't oefenen. Lange tijd had Leonard gepoogd François te treffen, tevergeefs, deze was sterker dan zijn meester. Leonard begon erg zenuwachtig te worden en om zijn zwakte te verbergen stootte hij thans ‘op goed valle 't uit’ en riep maar door, om zijn ‘prestige’ tegenover zijn knecht te bewaren: ‘Touché!’ wanneer er volstrekt geen reden toe bestond. Toen hij de eerste maal riep, dacht François hem te moeten terechtwijzen, maar ziende dat de kapitein zich ging kwaad maken besloot hij hem voortaan lijdzaam aan te horen. Trots al zijn geschreeuw zag Leonard echter dat het niet ging en zonder iets te laten blijken voelde hij zijn moed verflauwen.

Tierentyn had zijn schoonzusters verlaten en was naar *Den Anker* getrokken.

Hier was er in de twee laatste dagen ook heel wat merkwaardigs gebeurd. 's Morgens na de rumoerige nacht, waarin Verleyens rust gestoord was geworden door Patère en Leonard, had Stientjie weer een nieuwe strafpredikatie moeten aanhoren. De beschuldigingen van Leonard konden op niemand anders slaan dan op haar. Maar hetgeen de kapitein ‘uitgekraamd’ had, was zo erg dat Verleyen het moeilijk kon geloven. ‘Stientjie zou met Tierentyn...’ Neen, neen! Maar er is geen rook zonder vuur, dacht hij aan de andere kant, en reeds had Stientjie hem eens bedrogen... Hij had haar dan maar weer bekeven.

Stientjie was haar grootste aandoening te boven gekomen. Toen vader haar voor het eerst aanviel aangaande Victor, was ze zo verrast en zo door droefheid overstelpt geworden, dat ze gans sprakeloos was blijven voortsnikken. Nu had ze over alles nagedacht en was besloten zich te verdedigen. Die gekke beschuldiging van de kapitein begon ze te bestrijden, maar Verleyen, zoals de meeste bejaarde mensen, die

zelfs geen gegronde tegenspraak dulden, stoof weer op en gebood Stientjie te zwijgen. Het meisje werd gewaar dat ze haar vader niet zou kunnen overreden; wilde ze Victors bruid worden, dan was de tussenkomst van haar beschermster, van tante Balo nodig. Ze sliep er dan ook niet lang op en ging haar reeds 's namiddags, met een gebroken hart, in haar rustig verblijf opzoeken.

Stientjie vertelde haar alles wat in de laatste dagen gebeurd was, met smekende, flemende stem. Haar hoofdje had ze op Balo's schouder laten zinken, terwijl ze haar aankeek met vochtige ogen, die oprechte droefheid uitspraken. Balo was innig geroerd door de smart van Stientjie, die lang, roerloos op haar schouder bleef leunen. De droefheid van het meisje wekte de bij haar door de tijd gedoofde smarten weer levendig op.

In de blankheid van haar kamertje zag ze weer die lang vervlogen, smartvolle pinksterdag. Ze was toen op de hoeve bij de ouders van haar bruidegom. Men had haar in de boomgaard gezonden, omdat er in het huis iets tragisch gebeurde, waarvan ze toch zo'n duidelijk voorgevoel had. Haar verloofde was sedert enige dagen ziek, zij mocht niet meer bij hem komen; sprak men over hem in haar bijzijn, dan was het fluisterend en omzichtig... O, toen ze op die pinkstermorgen in de zonnige boomgaard stond, waar uit het gras duizend bloemeogen haar meewarig aanstaarden, waar het labberkoeltje haar warm voorhoofd kwam verfrissen en als een sneeuw van kronkelende blaadjes van de bloeiende appelaars over haar neerschudde, o, toen had ze willen sterven! De koekoeks sloegen uit de verte de laatste uren van haar geluk; het klokgelui, dat het volk naar de hoogmis riep, klonk haar als een doodgeklep in de oren; en de leeuwerik, die trillend in de blauwe lucht verdween, droeg er haar liefde en haar enige hoop mee. En, toen zijn moeder tot haar kwam met roodbekreten ogen, en toen ze haar zwijgend de hand druk-

te, begreep Balo alles. Als gebroken viel ze op de knieën en, tegen een boomstam aanleunend, weende ze lang. Nu was ze weer gans alleen op de wereld.

Lang was haar hart blijven bloeden, maar langzamerhand was er verzachting gekomen. Eindelijk had zij de Begijnhofpoort achter zich laten sluiten, om alleen nog daar met de buitenwereld in aanraking tekomen, waar ze kon helpen en troosten. Anders was er voor haar daarbuiten niets meer te doen. Ofschoon de tijd al die vroegere smart in een nevel gehuld had, kon de ene of andere nietigheid die soms weer opwekken. Ditmaal had Stientjie heel dat smartelijke tijdperk voor Balo doen herleven.

- Zie g'rust, me kiend! Da' got ol up zen plooien kommen. Morgen gon ik e keer me' voder spreken. Da' go' wal veranderen.

Welhoe, Stientjie zag het geluk voor haar staan en ze zou het niet kunnen genieten alleen omdat een gril van Verleyen het zou beletten. Balo's geluk was door een hogere wil verstoord geworden, een mensenwil ware daartoe onmachtig geweest. Stientjie zou Victors bruid worden, daar stond zij borg voor.

Niet later dan de volgende morgen had zij een onderhoud met Verleyen. Deze was tegenover haar bijzonder hoffelijk. Hij was wel ten uiterste verbaasd dat Balo Over al hetgeen tussen zijn dochter en Victor gebeurde zo goed ingelicht was, hij kon weliswaar moeilijk begrijpen waarom Balo er zo sterk op aandrong, dat hij het huwelijk niet zou tegenwerken, maar hij liet geenszins tegenover haar zijn misnoegdheid blijken en maakte alleen een paar opmerkingen zonder ernstige grond. Ware het een ander geweest, die zo kwam om hem de les te lezen, zoals Balo het thans deed, Verleyen zou weer een standje van belang gemaakt hebben. Maar Balo oefende steeds op hem een wonderlijke, verzachtende invloed uit. Was het haar zoete eentonige stem of haar goedig aangezicht, stemmig in het hagelblank kapsel gehuld, dat hem zo kalm deed blijven? Of was

hij toegevender en voorzichtiger tegenover Balo omdat ze een ‘suikertante’ was, van wie nog een mooi sommetje te verwachten stond? Deze laatste overweging deed de schaal wellicht nog het meest overhellen.

Balo pleitte zo innemend, zo hartstochtelijk bijna, dat Verleyen erin toestemde Victor te aanvaarden. Eerst wilde hij de jongeling leren kennen nochtans; hij kon immers toch ‘geen katten in zakken’ kopen. Deze opmerking maakte hij alleen om een zekere vorm te geven aan zijn omkeer. Had Balo zijn onmiddellijke toestemming geëist, hij zou ze gegeven hebben op dat ogenblik.

Maar pas was Balo vertrokken of Verleyen werd weer door zijn vaderlijk egoïsme overwonnen. Zo'n flinke hulp, als Stientjie, verliezen! Gedwongen worden in een huwelijk toe te stemmen, dat geheel en al buiten hem ‘gemakeld’ was! Waarvoor was hij er dan eigenlijk? Om ‘ja’ te knikken, en anders niet? Neen, neen! Die ‘trouw’ zou nog niet plaatshebben! Maar Verleyen dorst zich bijna zelf die verzekering niet geven zonder aarzeling, tante Balo verscheen immers onmiddellijk voor zijn geest en deze had toch ook haar woordje te zeggen. Er werd in Verleyens gedachten een strijd geleverd.

Toen 's anderendaags Tierentyn *Den Anker* binnentrad en verlangde met Verleyen te spreken, duurde die strijd nog altijd voort.

- 't Is koed up strote, Verleyen! 't Vriest da' 't krakt!

Zo begon Tierentyn zijn toespraak, de man was zo verlegen dat het hem scheen dat hij het gewichtige onderwerp van Stientjies huwelijk niet zou durven aanraken. Hij was op het punt alles op te geven, toen Verleyen hem vroeg naar het doel van zijn bezoek.

- Serieuze affeirens! antwoordde Tierentyn.

Na deze veel aankondigende woorden, moest de zaak nu wel ‘te berde’ komen. Tierentyn begon met

een omstandig verslag te geven van de erge zaak, die zich in de laatste dagen had voorgedaan. De vervolgingen waaraan zijn schoonzusters vanwege Leonard blootgesteld waren, de twist in de herbergzaal van *Den Anker*, de uitdaging in tweegevecht, de voorbereidselen en zelfs de vermoedelijk bloedige gevolgen van dit gevecht werden door Tierentyn uiteengezet. Toen wees hij op de oorzaak van dit alles: Leonards verliefdheid. Voor Verleyen zelf was deze zaak zeer gewichtig. Tierentyn zei het niet om hem te vleien, maar zijn dochter was een bloem van een meisje, en het waren niet alleen Leonards, die erop verliefd konden worden. Verleyen kon gemakkelijk de gevolgen daarvan voorzien. Sommige klanten konden erdoor genoopt worden uit de herberg weg te blijven. Bovendien kwam het eropaan de eer van Stientjie onbevlekt te bewaren. Het zou immers voldoende zijn dat het geval met Leonard bekend geraakte om onmiddellijk de mensen aan het praten te brengen. De mensen moeten immers niet veel hebben om te ‘babbelen’. En Tierentyn stond er geen borg voor dat Leonard, eenmaal onder de invloed van de drank, de hele zaak niet verklappen zou. Men kan van die vreemde ‘blagueurs’ alles verwachten.

Verleyen dacht aan die verleden nacht, toen' Leonard en Patère onder zijn venster al dat gerucht maakten en door de ‘nachtwakers’ gestoord werden. Nu begreep hij wat Leonard daar geroepen had. Hij deelde dit aan Tierentyn mee als inlichting.

- Zie je wal! Dor hei'je 't ol! zei deze, verwonderd over de hulp die Verleyen hem scheen te verlenen, om gemakkelijker de remedie tegen die gevaarlijke toestand te bespreken.

Verleyen dacht reeds bij zichzelf: ‘Ik zal nog moeten toestemmen.’

Nu kwam Tierentyn stotterend en vrezend aan de kiese zaak. Maar nauwelijks had hij duidelijk gemaakt waar hij heenwilde, of Verleyen viel hem in de rede: ‘'k Voelen je ol kommen, wee' je!’ Nu ging

de bespreking gemakkelijker. Verleyen scheen voor het huwelijk gewonnen, en, toen hij ditmaal zeide dat hij er niets tegen zou hebben om die Victor te leren kennen, was hij reeds veel meer daarvan overtuigd dan toen hij dit aan Balo zei.

Tierentyn was gelukkig over zijn bezoek, hij drukte Verleyen herhaalde malen de hand, en, na beloofd te hebben 's avonds naar *Den Anker* te komen - sedert zijn twist met Leonard had hij er nog geen voet gezet, Leonard trouwens evenmin -, trok hij min of meer gerustgesteld voort.

Toen hij thuiskwam wachtte hem een nieuwe verrassing.

Met een geheimzinnige uitdrukking kwam hem zijn zuster bij het binnentreden in het oor fluisteren dat die Franse heer van gisteren weergekomen was en verklaard had haar huis niet meer te willen verlaten vooraleer Tierentyn gesproken te hebben. Er was nog een ander heer bij hem. Ze zagen er beiden, de Fransman vooral, zeer kwaad uit. Ze wachtten thans op hem in het spreekkamertje.

Tierentyn was wit geworden als een linnen. Al de stoutmoedigheid, die hij gedurende zijn gesprek met Verleyen gewonnen had, had hem plotseling verlaten; hij wist niet goed of hij binnen of weer buiten zou gaan. Zijn zuster, die deze aarzeling bemerkte en niet begreep waarom haar broer eensklaps zo ongelooflijk mensenschuw geworden was, duwde hem langzaam vooruit.

- Die menschen en gon je toch nie' opeten, peinze ik! Wat den bliksem hei je toch uutgestoken, da' je zo benauwd zyt vor hunder?

Zij opende zelf het spreekkamertje en stak de sprakeloze Tierentyn binnen. Alles schemerde voor zijn ogen, toch herkende hij duidelijk Patère en François, de knecht van de kapitein. Hij wist niet wat te zeggen, en zou stellig lang het stilzwijgen bewaard hebben, ware François niet recht op hem toe gekomen om hem de hand te drukken. Patère

verroerde zich niet, maar scheen toch het gedrag van François niet af te keuren. Tierentyn was ten uiterste verbaasd over dit blijk van vriendelijkheid, dat hem weer enigszins geruststelde.

Met plechtige stemverheffing, waaruit ten klaarste bleek hoezeer hij van de ernst van zijn zending bewust was, begon Patère mee te delen dat hij en zijn gezel François gezonden waren door de kapitein om opheldering te vragen over het gebeurde. Wie Patère kende zou ongetwijfeld verwonderd geweest zijn over de kalmte en de gematigdheid, waarmede hij dit onderwerp besprak, maar hij handelde zo op verzoek van Leonard zelf, die hem gezeid had medelijden met Tierentyn te hebben en zekere ‘ménagements’ tegenover hem te gebruiken! Patère wilde bevrediging hebben op twee punten. Ten eerste vroeg hij aan Tierentyn of hij de beledigende woorden ‘zot, stapelzot!’ staande hield.

Terwijl Patère die opheldering vroeg, knipoogde François gedurig naar Tierentyn als om te zeggen: ‘Beken dat u ongelijk gehad heeft, het is toch niet ernstig!’ François was de fijnste mensenkenner van het hele hoopje. Hij had al lang gemerkt dat zijn meester het duel vreesde en ervan ontslagen wenste te zijn; ook vermoedde hij terecht dat Tierentyn in dezelfde gevoelens deelde; maar hij wist ook dat voor Leonard alle uiterlijke vormen moesten bevredigd worden, dat hij ‘satisfactie’ moest bekomen, zoniet met de wapens, dan toch woordelijk. Met zijn knipogen en hoofdschudden en zijn betekenisvolle gebaren gaf hij nu aan Tierentyn te kennen wat deze moest doen om alles in der minne te regelen. François' ganse mimiek scheen bovendien te betekenen dat hij Tierentyn als veel ernstiger dan Patère en zelfs dan zijn meester beschouwde.

Tierentyn vroeg verschoning voor de woorden ‘zot, stapelzot’, die hem ongelukkig in een ogenblik van zenuwachtigheid ontsnapt waren. François knikte toestemmend, maar men zag wel dat hij zich moest

bedwingen om niet in een schaterlach uit te barsten. Patère antwoordde integendeel met al de ernst van een hogere rechter, dat hij die verontschuldigingen aan zijn vriend ging overbrengen.

Er was echter nog een vergrijp waarvoor Tierentyn zich had te verantwoorden. Patère vroeg namens de kapitein of Tierentyn met opzet het hof gemaakt had aan Stientjie uit *Den Anker*, om hem het gras voor de voeten weg te maaien. François trok haastig zijn grote zakdoek uit om met veel gerucht zijn neus te snuiten, anders had hij het uitgeproest. Zelfs Tierentyn kon zich, trots al de gewichtigheid van het verhoor, niet weerhouden te glimlachen; hij beet zich op de lippen. Gelukkiglijk was Patère wat bijziende!

Tierentyn bekende echter dat het hem nooit in de zin gekomen was het hof te maken aan Stientjie. De vermoedens van de kapitein steunden zeker op het ene of andere misverstand. Patère verzekerde dat er in dit geval van de ganse zaak niets zou komen, maar eerst wilde hij, als waarborg, Tierentyns woord van eer daarop hebben. Nu was deze volkomen gerustgesteld en begon het gehele geval als een soort van blijspel te beschouwen. Om aan het laatste bedrijf de nodige pathetische kracht te geven, stak hij thans zijn rechterhand omhoog, als iemand, die een plechtige eed zweert.

- Ik geven je me woord van ere, en, wa' da' meer is, 'k gon je zeggen...

Hier ging Tierentyn verklaren dat Stientjie met Victor, de orgelist, haast verloofd was, maar Patère was plotseling opgestaan om hem de hand te drukken, hem de verzekering te geven dat hij een eerlijk man was en hem te verklaren dat de kapitein zich met de gegeven uitlegging zou tevreden stellen. Het geven van het woord van eer had bij Patère, evenals bij Leonard, zulk een hoge, ridderlijke betekenis, dat het op zichzelf genoeg was om alle verdere uitleggingen, die het alleen konden motiveren,

overbodig te verklaren. Tierentyns woord van eer was hem voldoende, Patère weigerde krachtdadig alle verdere inlichtingen aan te horen.

In volkomen harmonie namen de twee partijen afscheid van malkaar. Tierentyn had zijn vroegere opgeruimdheid weergevonden, Patère vleide er zich mee dat hij een loyaal, eerlijk man had leren kennen, en François lachte onderduims met de aanstellerij van zijn meester en van Patère, het was hem eens te meer bewezen geworden dat bij hen alles ‘koelde zonder blazen’. Toen Leonard vernam hoe hun bezoek bij Tierentyn was afgelopen en hoe inschikkelijk deze zich had getoond, richtte hij zich op, en, met fierheid in de blik, zei hij tot Patère: ‘Het was ook het enige wat hem te doen stond tegenover militairen, ik was besloten te vechten op leven of dood!’ François, die dit hoorde, had wilskracht genoeg om ernstig te kunnen blijven.

Niet alleen om zijn belofte na te komen, maar ook omdat hij blij was zijn oude gewoonten ongestoord te kunnen hernemen, trok Tierentyn bij 't vallen van de avond naar *Den Anker*. Toen hij daar binnenkwam, werd hij onmiddellijk in de keuken genodigd, waar vrolijk gepraat en gelach weerklonken. Rondom de tafel zaten Stientjie, tante Balo en... Victor. Waarlijk, men had niet gedraald! Tante Balo hield van spoedige oplossingen; zodra zij gisteren Verleyen gepolst had en overtuigd was dat Victor zou aanvaard worden, was zij de orgelist gaan opzoeken en had hem gezeid hoe en wanneer hij zijn ‘aanvraag’ moest gaan doen. Om nog zekerder te zijn van het welgelukken, was zij zelf naar *Den Anker* gekomen op het uur dat zij aan Victor opgegeven had. Zolang Verleyen alleen was met Victor, zocht hij allerlei bezwaren om zijn toestemming nog wat te kunnen uitstellen, maar toen tante Balo kwam eisen ook bij het onderhoud aanwezig te zijn veranderde hij geheel en al zijn taal, hij werd vriendelijk, voorkomend zelfs en stemde toe, innerlijk met spijt,

maar uitwendig met veel genoegen. Toen had men Stientjie laten komen om haar te vragen of zij wel goedvond wat Victor was komen voorstellen! Stientjie antwoordde niet - dat wisten vader en tante Balo immers wel - maar zij ging naar Victor toe en omhelsde hem met tranen van geluk in de ogen. Tante Balo wendde zich om en pinkte ook een traantje weg. Nu zaten zij allen samen in de keuken te praten over het verleden, van de vrijage en, op bijzonder verzoek van Balo, over de plannen voor de toekomst. Eenmaal getrouwd, zou Victor in *Den Anker* komen inwonen, dat zou volle bevrediging geven aan Verleyen. Tante Balo verzekerde dat zij altijd een steun zou zijn voor het jonge huisgezin. Over dit alles en meer nog werd er gesproken, toen Tierentyn binnengenodigd werd als vertrouwde vriend.

Het was er zo goed in die keuken, bij de gloeiende kachel! Men voelde er het hart opengaan, om al wat vriendelijk en aangenaam was uit te spreken. Wat een mooie kerstavond voor Stientjie en ook wel voor Balo! Stientjie herinnerde zich de oude overlevering, die haar, van kindsbeen af, geleerd had, dat in de kerstnacht alle bloemen hun kelken en knoppen openen, om met heerlijke geuren de geboorte van het goddelijk kindje te begroeten, en het scheen haar dat thans ook een deel van die fijne reuken de geboorte van haar levensgeluk omwalmen kwam. Haar zoete ogen blonken van vreugde en haar mondje plooide zich tot een lach vol zaligheid. Terwijl die gedachten haar bezighielden, hoorde men eensklaps op straat, voor de deur, een groep kinderen een kerstliedje aanheffen. Met gesloten vuistjes stonden ze op de glimmende sneeuw van koude te bibberen en met hun zilveren stemmetjes bezongen ze de wonderbare geboorte. Wel geraakten ze bijwijlen tel en toon kwijt, maar met steeds onderhouden geestdrift zongen ze voort:

Tseses, Tseses zoet is geboren
en uutverkoren.
Tseses, Tseses zoet is geboren
up kestdagnacht.

Hun gezang kwam helder tot in de keuken. Stientjie had nog nimmer een lied gehoord dat haar zoeter in de oren klonk, en het scheen haar weer - misschien was het heel kwaad van haar zulks te denken! - dat een deel van dit gezang ook haar geluk vertolkte. Het was voor allen, die daar zaten, een oud-bekende kerstwijze, en niet één kon zich weerhouden mee te neuriën met de kinderen. Zelfs tante Balo neuriede mee, maar het was hoog tijd geworden voor haar om te vertrekken; de poort van het Begijnhof mocht ze niet gesloten vinden.

Terwijl de kerstzangertjes met hun 'Ter ere, menere! Ter ere, madam!' een loon afsmeekten, nam Balo afscheid van de gezellige kring. Hardnekkig weigerde ze door Victor naar huis geleid te worden, ze kon de weg best alleen afleggen, en beweerde geen vrees te hebben voor het gerij der sleden. Verscheidene malen omhelsde ze Stientjie, drukte de overigen de hand en verliet *Den Anker*.

Langs het 'reitjie' waar ze voorbij moest, lag alles blank onder de sneeuw, als in sluimer gezonken. De zwijmelende trapgeveltjes en torentjes aan de overkant hadden een donzen kap op; de struiken en bomen hadden ook hun zwarte, naakte takken als met een witte pels bedekt. De zilverblauwe maan goot op dat alles een zachte en toch helle klaarte; het was alsof uit al die blankheid een lichtende gloed optrilde om met de dag te wedijveren. In het donkere, effene water, dat slechts bij enkele bochten of in de hoeken onder de stenen boogbruggen schubbig golfde, spiegelde zich al dat wit rustig weer, en als grote, reine winterbloemen vlotten de zwanen daartussen voort, zonder gesnebber of gerucht.

Balo trok als door het rijk der stilte. Geen stap-

pengerucht kwam haar oor treffen. De voorbijgangers, in hun lange jassen en grote zwarte mantels gehuld, gleden als schimmen over de donzige grond. Slechts heel licht vernam ze nu en dan het verre belgetjingel van een voorbijrijdende slede.

Haar hart was met geluk vervuld en, in die blanke stilte, scheen ze het des te beter te kunnen genieten. Ze had weer goed gesticht en zo nam ze uit de buitenwereld weer een klein getal genietingen mee, die haar eenzaamheid in het hof gingen veraangenamen. In haar kleine woning ging ze zich weer opsluiten als in het graf van haar levensgeluk, ver van alle wereldse stemmen, die konden fluisteren van liefde en tederheid, en toch gevoelde ze die leegte niet, integendeel, een zoete vreugde heerste in haar gemoed en het scheen haar dat, in het kleine begijnenhuisje, een stille, innige wijze van zaligheid als rondgeharpt werd.

Enige ogenblikken na Balo's vertrek uit *Den Anker* werd baas Verleyen verzocht een onderhoud te verlenen aan kapitein Leonard en Patère, die hem weer als zijn schaduw volgde. Verleyen verzocht hun in de keuken te komen, maar zodra ze daar stemmengerucht vernamen, weigerden ze volstrekt verder te gaan onder voorwendsel dat ze Verleyen alleen wilden spreken. Verleyen deed opmerken dat het ogenblik niet al te best geschikt was voor zulk een onderhoud, gezien de herbergbezoekers, als naar gewoonte, aan het spel en de praat waren; maar toch nam hij de kleine lamp van de trap en lichtte de twee bezoekers voor in de kleine spreekkamer.

Na een lange stilte begon Patère met Verleyen te verwittigen dat ze hem kwamen spreken over een uiterst gewichtige zaak.

Aarzelend en stotterend begon Leonard hem dan te vertellen, met grote romantische woorden, dat hij op Stientjie verliefd was en voortaan het bewerken van haar geluk als zijn levensdoel beschouwde. Hij kwam de toelating vragen om met Stientjie te trou-

wen. Patère bracht beweeggronden van meer stoffelijke aard bij, hij sprak van Leonards pensioen, dat hem toeliet vrouw en kinderen goed te onderhouden, van het klein persoonlijk fortuin van Leonard en wat al meer.

Verleyen wist niet of Leonards vraag ernst was of scherts, zozeer was hij erdoor onthutst. Hij ging het uitproesten, maar Leonards bedrukt aangezicht belette hem zulks op tijd. Het was eer medelijden met de arme verdwaalde, dat in hem ontstond. Natuurlijk deelde Verleyen hem mee, dat het, helaas, te laat was, dat Stientjie verloofd was met Victor.

Bleek en ontdaan bekeek Leonard zijn vriend Patère, wiens ogen ook medelijden uitspraken. Tragisch greep Leonard Patères hand en zuchtte: ‘Het is te laat, wij zijn voor het ongeluk geboren!’ Patère knikte bevestigend.

- Heeft uw dochter een ander verkozen, het zij zo; er zal niet gezeid kunnen worden dat wij haar geluk verstoord hebben.

Dat was Leonards edelmoedig besluit. Daarop vertrok hij met Patère, zwerend nooit meer in *Den Anker* terug te keren; de vrede moest daar blijven wonen.

En nu gingen ze weer, arm aan arm, door de straten. Leonards hart was leeg en de stilte rondom hen maakte die nog voelbaarder. Voor de eerste maal dat hij het ernstig voorhad met een meisje, liep hij een blauwe scheen. Hij stond weer alleen als vroeger! Gelukkig had hij Patère, die hem troostte.

Laat in de nacht, toen de klokken voor de kerstmis luidden, werden Leonard en Patère weer door de ‘nachtwakers’ naar huis gebracht.

1897